

Protokoll för Hammarö sockenstämma 1708 – 1746

Källa: Originalen finns i Hammarö kyrkoarkiv (KI: I) på Värmlandsarkiv som är Landsarkiv för Värmlands län. De är också tillgängliga digitalt som bilder i Arkiv Digital på Internet. Kvaliteten på originalen skiftar. Undertecknad har tytt och renskrivit texten samt lagt in den i en wordfil vilket underlättar för sökning av personer, gårdar och olika begrepp. Protokollen finns också publicerade i boken *Hammarö sockenstämma 1708-1746* av Lars Hammarén (Vulkan förlag 2018).

Kommentarer: Jag har behållit och lämnat oförändrat det äldre sättet att skriva och stava. Förklaringar av rent språkligt slag samt mindre sakupplysningar ges inom klamrar dvs []. Mer omfattande information ges i fotnoter (för att ta ett exempel: myntsystem under 1600- och 1700-talet).

Lars Hammarén

Anno 1708 Dom, d. 7 Junij wart sochnestämman hållen af Pastor Mag, Gabriel Claren 1 gången på Hammaröhn. Närvarande Kyrkians sexmän Hans i Tye kyrkiowärd, Erich Larsson i Östanås, Per Olufson i Hoflanda, Nils Jönsson i Lilla Skagen, Anders i Djupsundet, Jöns Nilsson i N. Säter, sampt gemene almogen, och blef afhandlat som följer:

1. Frågades efter om gudstiensten tillbörligen förrättas med des behörige stycken, eller om den uthdrages över den vanlige tijden; hwarpå hela församlingen bekiände, at alt sker ordentligen wäll och fullkomligen, så at ingen felachtighet der uthi sker.
2. Emedan det befans wara af nöden en kyrkiowächtare som noga upsicht hafwer med dem som uthi Kyrkian under gudstiensten giöra förargelse, antingen med sofwande eller annat owäsende. Ty blef Nils Olufson i Gieterud af heela församlingen där till kallat och förordnat till kyrkiowächtare och lofwade honom samma löön som des antecessor [föregångare] hade vide pro [= se protokoll] 1696 d 10 may och kyrkiowächtaren blef sedermera af Pastore alfwarligen förmant at wara alfvarsam i sitt ämbete.
3. Såsom det esomofthast skedt och skeer förargelse när confessionen läses af en deel som komma sent i Kyrkian, hwilka hafwa hindrat sig meddels Tobaksrökande, hwar före dessa otidige menniskior samt och hela församlingen blefwo alfwarligen förmante, at wara flitige tillstädes med andacht och gudeligheet giöra sin syndabekiännelse, då församlingen samptligen lofwade sådant efther yttersta förmågo at eftherlewa.
4. Såsom det finnes en deel af församlingens ledamöter serdeles af qvinnfolken som sättia sig antingen i vapenhuset, eller in wijd kyrkiowäggen och hela morgonstunden till des gudstiensten begynnes med et otidigt sqwaller och talande förnöta; så at en gudfruchtig menniskia som vill sittia i sin andacht uti kyrkan, blifwer medels deras sorl och talande oroat och förhindrat, dhe som sådant giöra blefwo och alfwarligen tillsagda at afstå med en sådan otidigheet tijden förnöta, och om dhe kulle hafwa något angelägit med hwarandra tala, giöra det med tystheet och utom kyrkiogården.
5. Woro hustru Sara i Fiskewijk och hustru Brita i Bråten framstämde till förhör, för det dhe skulle wist någon förargelse i Kyrkian, I ty at den ena hon intet willjat gå neder om den andra, och ehwad wäll

hustru Britas man i Bråten Bryngel wid namn angaf at hustru Sara skolat på Kyrkiowägen sagt sådana ord: att om det icke sutit en gammal hustru i stolen skulle iag skuffat henne i golfwet, men som dhe aldeles nekade, och sade sig intet hafwa något emellan, och ingen war som dem anklagade mehra, ty kunde man icke vidare med them giöra, utan uplästes för them af Kongl Majestäts Kyrkiolag, at afstå med sådant.

6. Klagade pigan Margeta i Hallersrud på hustru Margeta Jonasdatter ibid. at hon på näste söndag Post Epiphanium, skolat skuffat henne neder om sig i stolen, så at hon har så när fallit om kull, genom hwilket skedde en stor förargelse som till Tingsrätt remitterades.
7. Framkommo Ruds åboer, och klagade på sin granne Jöns i Rudstorp för det han skolat slagit deras getter som wore owettandes inkomne i hans äng, hwilken saak remitterades till tingsrätt.
8. Angafs Simon Olofsson och Simon Eriksson i Rud sampt Bryngel i Hallersrud, at dhe under gudstienstens påstående rodt till qwarn, men som hela församlingen och de sielfwa bådo storligen och lofwade bättring, blefwo dhe thenna gången förskonta, och hela församlingen blef storligen förmant at afstå med otidigt arbete på sabbatsdagen, och hålla Herrans hwylo dag helig och högtideligen, blef och eftherlåtit på Sabbatsdagen emoot solanes nedergång få gå till siön bruka sina scots och nät när nöden så fordrar och fiskelekar äro förhanden efther Konungens Kyrkiolag.
9. Församlingen blef alfwarligen tillfrågat om the wille fullkomna Sochnestugans reparation efther the det för någon åhr tillförne bewilljat wide supra [= se ovan; syftar på protokoll]. Men in till dato sin lofwan icke fullkomnat, och efthergiort, då the alla sampteligen samtykte at alt hwad som der till behöfdes wille the ofördröjeligen framskaffa; och tillsattes några karlar för betalning henne färdig giöra, nämbligen Jöns i Gråberg, Nils ibid. Anders i Hammar, drängen Anders i Östanåhs, Jöns i Rudstorp och Lars i Hallersrudh.
10. Giordes en åthwarning at ingen skall dölla utan anklaga dem nembligen dhe qwinfolck som af gammal elaak wana löpa under gudstiensten i Byarna och tubba folck.
11. Ingen af församlingen skall wid en likmätig pligt understå sig at föra med sig öfwer siön någon främmande tiggare, och ingen sådane i sina huus hysa, utan hwar och en hielpa sine egne fattige som i församlingen finnes; det the och uthlofwade.
12. Taltes om wijnsäden, men som den icke förslår till så myckit wijns kiöpande som församlingen hela åhret omkring behöfwer, så samtyckte församlingen at gifwa säden efther af hwar person 1,5 öhre kopparmynt som och tillförne bewilljat åhr wide supra [se ovan].
13. Taltes om muren under kyrkiowäggen, och som den är myckit gisten och förfallen, bewilljade församlingen at den skall repareras och nästkommande Persmesso kiöpas lijn, och Bryngel i Hallersrud påtog sig den samma färdig giöra.
14. Wekopredikningar hålles hädan efter som tillförne, nembligen kl 7 om morgonen efther församlingens egit begiär, på det the så myckit förr må komma till sitt arbet igen.

Anno 1709 d 8 Maii Consultum est in Ecclesia Hammaröensi presentiby curatoribus et 6 viris ut Supra.

1. Tillspordes församlingen om the hafwa något at klaga om gudstienstens förrättande, hwartill församlingen swarade: at alt tillgår ordenteligen och wäll.
2. Kiörkans räkning på des inkomst och utgift ifrån åhr 1693 och alt sedan till d 1 maj 1708 blef församlingen upwiste, hwaröfwer alla tyckte wäll wara, at alt war så riktigt upskrifwit.
3. Taltes om en fattig stugu, hwilken nödig woro för the fattigas skull at upbyggia, men församlingen swarade at the i dessa swåra tijder ingalunda kunde taga sig sådan bygning uppå, utan hwar och en hyser sine fattiga: der före kunde, man ey vidare her wid giöra.
4. Woro några som sade at det utdömde hemmanet Måssan skulle för några åhr tillförne warit anslagit till the fattigas inrymma; men när det vidare der om eftherfrågades om det icke ännu kunde skie men då nekade Hoflanda åboer, at sådant ingalunda skall skie, emedan förbemälte Måssan är belägit på Hoflanda ägor och är dem till stoor skada.
5. Then fattiga qwinnan Ingbor från Lerwijka klagade at ingen wille låta henne få huus; men när thet frågades hwad orsaken woro, eller hwad hon hade giort, war ingen af församlingen som kunde något säja som bemälte qwinna hindrade till at få huus och hemfrid, hwarföre tillsades hennes måg Simon Ersson i Rud skulle henne hysa, så frampt hon icke skulle få wara på något annat ställe i sochnen.
6. Snickaren Mäster Swän i Lööfnäs som war skyldig några penningar till Kyrkan, inlade en räkning på arbet som han giort till Kyrkan, och som förtiensten bestig sig till så myckit som skulden så blef Kyrkan therigenom betalt.

Samma åhr d 26 Julj hölts Sochnestämman i wälborne Häradshöfdingens närwaro, etc.

1. Upräknas the af församlingen som hafwa riktigt inkommit med sin näfwer och bräder till Sochnestugans förfärdigande, men the resterande tillsades inom 8 dagars tijd med sin näfwer och bräder inkomma, der dhe icke sådant efther kommer, skall the tingstämbde blifwa, och pligta 3 marker kopparmynt¹ för treskhoet [tredska] och owillja.
2. Församlingen förmantes at samhälligen gifwa till the fattigas underhåld och till Kyrkian, det dhe wäll lofwade at någorlunda efther yttersta förmågo wille giöra, men huru det blifwer eftherkommit gifwer tijden. The som hafwa lånt af kyrkiopengar upräknades, och sedermera alfwarligen tillsades, at med det första betala, med interesse [ränta], hwilket om the icke snart betala skole the till nästkommande hösting instämmas, ock efther lag pligta för orichtigheet.

¹ Från slutet av 1600-talet till 1770 gällde följande myntslag: 1 Riksdaler (fanns endast i silver) = 3 daler silvermynt = 9 daler kopparmynt (1 daler silvermynt = 3 daler kopparmynt). Men också mark, ören och pengar fanns i både silver och koppar: 1 daler = 4 mark = 32 öre och 1 öre = 24 pengar (gällde alltså för både silver och koppar). Källa: Arkiv Digital/Mynthistoria.

Anno 1710 d 16 januari hölts sochnestämman med Hammarö församling, och afhandlades som följier:

1. Tillspordes församlingen om the hafwa något at säja om gudstienstens förrättande, der til församlingen swarade enhälleligen at alt går skickeligen till.
2. Taltes om wijnsäden hwilken tages ned i dessa tijder till magazinnet.
3. Påmintes efther högwördige Biskopens befallning, at när församlingen will begå Herrans heliga natward, dhe näste söndagen föruth wille sig angifa på det at dheras namn må blifa anteknat, och kan få see, hwilka som gå, och huru oftha the bruka Herrans natward. Kl [kyrkolagen]: c 24: §.9.h.12.
4. Uplästes kyrkiorächningar och befans wara richtiga.
5. Tilspordes församlingen om the wille gifwa något wist till kyrkian om året, då the alla endrächteligen swarade sig gärna wille sådant eftherkomma, och lofwade åhrligen wille gifwa af hwar heel gård 8 öhre Smt [silvermynt] och så proportionalitèr [proportionellt till hemmantes storlek].
6. Förestältes församlingen 3 personer i hwal nembligen Hr Magnus Halander, Hr Bengt Örtenholm och Hr Anders Wikner, hwilkendera the wille utwällja till Cappelan, då församlingen föllo alla till at kalla Hr Halander till sin präst som ock samma dag predikade.²
7. Blefwo församlingen nöjde, at uthi hwar wekopredikning några personer framkomma till Catechismi förhör.

Samma år Dominica Efandi [22 maj] hölts sochnestämman med allmogen på Hammarön etc.

1. Tilfrågades församlingen om alt ordenteligit tillgångit med gudstienstens förrättande, der på alle enhälligen swarade ja.
2. Proponerades hwad medel församlingen skulle tillgripa at kiöpa wijn före, och resolverades at hwar och en som går till Herrans nattward skall gifwa ett halft öhre Smt till mans, dhe fattige blifwa förskonte så länge man får see huru högt fattigpenningarna stiga, samma medel skall samlas 4 dr Pingesdag wyd Kyrkian.
3. Taltes om, huru församlingen will giöra med the penningar som the till Kyrkian utlofwat, och blef nu å nyo samtyckt af församlingen richtigt lefwereras.
4. Consulerade Pastor med församlingen om the utlånte medel och bewilljades af alla betalas till hösten.
5. Påmintes om the medel som till Kyrkiowächtares råck endels ähro ehrlagde, endels restera, och differerades [uppsköt] der med till Pingst då Pastor der om få consulera med Hr Gyllenflycht.

² Magnus Halander var komminister på Hammarön 1710–1751. Han kallas också *capellan* som står för underordnad präst ("hjälppräst" till pastor). Capellan kan stå för både komminister och adjunkt. Närmast före honom hade Nils Ullstedt från Nedre Ullerud tjänstgjort som capellan (1700–1710). (Källa: Börjesson 1921, s. 94 och 103)

Anno 1711 Dom 1 Post Trinit [efter trefaldighet]. War allmän sochnestämman hållen med Hammarö församling. Etc

1. Församlingen är nögd med den ordinarie gudstiensten at inga wekopredikningar må hållas.
2. Lefwererades till Kyrkan bewillningen af hela församlingen.
3. Blef resolverat at skomakaren Nils ensam skall få boo och blifwa i Måsan [Måssan] tillhopa med hustru Karin, men hustru Kirstin ibid utdömdes aldeles der ifrån för sin otroheet skull.
4. Bewilljades af församlingen en Collect till kappå åt Cappellanen Hr Magnus Halander. Item: meddelade hela församlingen sin Cappellan en sanferdig attest om hemmanet Linnäs, at det är för swagt at utgiöra så stora utlagor som pålagde äro, som högre stiga än des inkomst.

Anno 1712 d 2 Marti wart sochnestämman hållen med Hammarö församling som följder.

1. Upwiste Pastor riktig räkning så wäll på the kyrkiomedel som i hans tijd som ock des antecefforis influtna ähro.
2. Lefwererades den åhrliga bewillningen till kyrkian, belöp sig in summa 5 Rdr 8 2/3 öhre silfwermynt.

Anno 1713 d 7 juni hölts sochnestämman med församlingen på Hammarön af wällborne Herr häradshöfdingen Gyllenflycht med Comminister Ecclesia³, och sexmännen, då blef beslutit som följder.

1. Resolverades at den åhrliga bewillningen till kyrkian skulle uphöra tills gud gifwer fredliga tijder [för kyrkans reparation, avtalad sedan 1699; se Börjesson s. 107]
2. Frågades efther wijnsäden för 1712 war 3 Tunnor hafre, a 15 öre silfwermynt skiäppan in summa 5 Daler 20 öhre solfwermynt. På 1713 war och wijnsäden 3 Tunnor hafre a 14 öhre silfwermynt skiäppan. Summan war 5 daler 8 öhre silfwermynt.
3. Bokhållaren Magnus Tydeen blef pålagt ehrläggia till kyrkian 2 daler silfwermynt i crantzbrott.⁴
4. Frågades efther om någon förer något förargerligit lefwerne eller försummar sabathen, derpå ingen wiste at utnämna någon.
5. Bewilljades at kyrkiobroar och wägar giöres färdiga.
6. Till wijnhåll på 1713 är ännu 9 skäppor hafre behållna, samt 1 daler 2 4/6 öhre smt.
7. Lefwererades till Capellanen för 3 åhrs kyrkioskrifning nämblig. 1710, 1711, 1712, 9 daler smt. Begiärade wällborne häradshöfdingen Gyllenflycht få låna af kyrkiomedlen 100 daler silfwermynt emoot interesse a 6 procento det han ficke moot obligation som kyrkiowärden har i förwar. Pungpenningarna

³ Det fanns ingen pastor på Hammarö detta år. Kyrkoherden, pastor Gabriel Claren dog 1712 och konsistoriet (domkapitlet) förordnade häradshövding Eric Gyllenflycht som ordförande för stämman. Komminister var sedan 1710 Magnus Halander det bör alltså vara han som åsyftas med Comminister Ecclesia (kyrkans komminister).

⁴ Crantzbrott = "brott" bestående i att gravid kvinna lät wiga sig iklädd brudkrans; böter för detta (SAOB).

[insamlade med håv dvs kollekt] nyräknades bestig till 4 daler 6 2/6 öhre silfwermynt.

8. Lefwererades till Capellanen 14 öhre silfwermynt att kiöpa paper för till en ny Chatecismi längd och Communionbook.

1714 Inget stämmoprotokoll ⁵

Åhr 1715 d 26 maji, då efter föregången publication sochnestämman hölts med Hammarön församling i sochnestugan, närwarande härads höfding wällborne Hr Erich Gyllenflycht och största delen af sochnemännen, afhandlades som följjer:

1. Ursäktade pastor at han för några angelägenheter skull har måst utlysa sochnestämman till denna dagen, det han elliest hade ärat till en annan dag giöra.
2. Frågade Pastor om allt riktigt och ordenteligen tillgår med gudstienstens förrättande, hwar på församlingen swarade at ingen har der utinnan något at klaga.
3. Hwad de 2 Rixdaler courant angår, som capellanen åtniuter för kyrkioskrifningen begiärte pastor weta om icke sådant skeer med deras goda minne. Hwar på swarades at som pgrna [pengarna] skiänkes till kyrkian och församlingens tjänst så blifwer och detta efter wanligheten bewilliat.
4. Uplästes kyrkioräkningarna för åhren 1713 och 1714, hwilka befunnos riktiga. Och tillsades de med winsäden resterande at till nästkommande pingst betala.
5. Förestältes kyrkians angelägenhet at blifwa reparerad, som nu i så många åhr warit omtalt, hälst emädan ingen långsam dilation [uppskjutande] kan hållas, och recommenderades denna nödwändigheten widlöftigt, williandes pastor wara utan skuld, om igenom längre dröjsmähl nogot ansvar timmar [inträffar]. Altså till en byggnad så påtog sig församlingen at till nästkommande Påfwelsmässan /: wil gudi /: af hwart mantahl lefwerera 60 st. behållne spån samt på hwar hel gård en slana eller ståck. Pastor gjorde sin flijt at sådant skee förr. Då en deel förmodade sig till nästkommande Michaelis sådant kunna prästera.
6. Commissarien Hr Magnus Svanberg lofwade anskaffa några tunnor tiära ifrån Näs härad till nästkommande Persmesso, för kyrkians medell.
7. Några tålfter bräder och spik lofwade pastor upkiöpa.
8. Uplästes Kungl. Senatens resolution af den [uteblivet datum] martii 1714 angående ståckstraffet, samt warnades församlingen alfwarligen för sabbathsbrott med note-dragande och annat, skolandes dem som nogon angifwa och bevisa kan härutinnan emot Kungl. förordningen feela hafwa tertialen [= tredjedelen] af böterna.
9. Bewilljade församlingen ½ öhre S [Smt] för hwar person, som begår Herrans nattward, efter winsäden icke synas tillräcklig.

⁵ 1714 blev Gabriel Magnelius prebendepastor (till 1720).

10. Påmintes alfvarligen at intaga eller hysa noget löst partie, wid straff tillgörande.
11. I anledning af Kungl. hofrättens bref till consistorium, förmantes alla at giöra sig wäl underrättade i sina christendomsstycken, och tillhålla ungdomen at i tid lära sådant.
12. Erich Larbergs ansökiande till kläckartjänsten blef föredragit, och till nästa sochnestämman upskutit.
13. Erik Larsson i Östanås afsade sig sexmannatjänsten, hwilken hans son Simon Ersson antog. Sammaledes Anders i Djupsundet begiärte afsked. Och påtog sig Håkan Nilsson i Jonstorp des beställning.

1716 d 10 junij hölls allmän sochnestämman med Hammarö församling i sochnestugan.

1. Frågades om någon i församlingen finns som för ogudachtigt eller oskickeligt lefwerne kunde angifwas hwarpå swarades at ingen weet nogon sådan är at nämna.
2. Lars i Tofwerud anförde sitt klagande mot hustru Kirstin Andersdotter angående åtskillige injurier. Hwarmot hon äfwen beswärade sig öfwer Lars i måhl. Och som dhe till förlikning ej kunde öfwertalas, ikke eller nogondera hade wittnen at plädara blefwo dhe till häradstinget remitterade och påtog sig Lars partes actoris [kärande].
3. Om Kyrkians reparation och enkannerligen om des förlängiande wid wästra ändan, som allaredan år 1699 d 18 maii finnes wara aftalt, discurierades widlöftigt. Och efter mykkit föreställande bewilliade församlingen at nästkommande winter, wil gud, framskaffa fyra st. behållna stäckar af 14 al längd, för hwarie hel gård i sochnen. Item fyra lass steen till undermurning ifrån hwar heel gård.
4. Nästkommande lördag lofwade församlingens ledamöter enhälligt infinna sig med tjänliga hallor [skivformad flat sten använd för praktiska ändamål] at då genast nedermura den gamla kyrkian och stappeln.
5. Om kläckartiänssten blef slutet och aftalt at Erich Larberg densamma nu antager doch med det wilkoher, at gamla kläckaren Erich Larsson i sin lifstid niuter kläckarlönen af trediedelen af sochnen, näml. Östra Kroken. Och det efter det accord som de sielfwa sinsemillan giort hafwa. Hwilket ikke ryggias [frångås] bör. Hwarmed Erich Larberg förmantes till tro och achtsamhet.
6. Den nya kläckaren åtniuter hädanefter den ena af de tre collecter, som kyrkiowächtaren härtills haft, nemligen annandag Juhl. Slutl. frågades om nogon kunde hafwa noget mera at påminna. Swarades nej.

1717 d 3 Febr. På sochnestämman antog sig Jöns i Gråberg at på församlingens wägnar accordera med nogon byggmästare till kyrkians tillbyggnad, samt at draga försorg om hwad som där till fordras, emot skiälig wedwergjällning. Då och alla sochnemännen förmantes at wara oförsumlige när dhe af honom till kyrkioarbetet blifwa kallade och ansagde.

Pastor frågade om nogon borde hafwa ett eller annat at påminna eller föredraga, som nu kunde afgjöras. Men som inte befanns nödigt, så blef denna sammankomsten der med slutet.

År 1718 och 1719 hölls inga sockenstämmor. Det var svåra tider med kungens död och ryska infall på svenska östkusten. Magnelius var pastor till mars 1720. Därefter Gustaw Herveghr augusti 1720 till 1721.

1720 d 13 martii hölls sochnestämman då pastor gaf tillkiänna, at som Hr kyrkiowärden Hans Andersson i Tye i nogra åhr anhållit om afsked ifrån kyrkiowärdsbeställningen, så har äntligen Jöns i Gråberg sig densamma antagit för nogon tid sedan, hwilken och nu närwarande utlofwade hafwa det beswärett, och der hos wara ansvarig för kyrkians medell.

2. Tilspordes de närwarande sochnemän, om de därmed äro nögda, eller om the kunna föreslå nogon annan tianligare. Hwartill de swarade sig wäll wara nögda, ikke wetandes nogon tianligare där till.

3. Klåkkaren E Larberg tillfrågades om han ikke ännu förfärdigat kyrkioräkningen för åhr 1719. Hwartill han swarade nej. Pastor tyckte det wara mykket illa, hälst han för mer än ett åhr sedan det antog och utlofwade giöra, och sedermera ofta der om blifwit påmint. Befruktandes pastor at igenom sådant dröjsmål nogon willerwalla kunde förorsakas, hwartill han will wara oskyldig, som elliest hade kunnat redan hafwa räkning färdig. Tagandes församlingen till witne hwad försummelse här vid skedd är.

4. Sist påminte Pastor at sochnemännen wille med första som sker kan draga den försorg at golfwet i sochnestugan kunde blifwa uplagadt, som nu alldeles förvåtit är. Dhet dhe och lofwade uträtta. Hwarmed, som elliest ingen hade nogot at andraga sochnestämman blef sluten.

Anno 1720 d 26 aug. sammankallades de äldste af församlingen i synnerheet kyrkowärden, med sexmännen, under pastoren Gustaw Herwegh; då det blef inquireradt om gudstienst samt vidare om hwar och ens lefnad, christendom, och förhållande i denna syndefulle tiden;⁶ och blefwo någre personer angifne för swärdom, tråtor och osämja; hwilka alla blefwo för en sådan synd alfwarsamt warnade, til en, wiss profwetid af bättring; men såsom man då ej kunde komma til rätt undersöknings i mangel [avsaknad] af trowärdige och opartiske witnen; ty disfererades den saken til Hr biskopens ankomst och pastorens introductionstermin. Doch skiedde nu alfwarsam förmaning så wäl til de äldste i församlingen som och hwar och en i synnerhet, at de skulle för all tingh achta sig, för den gångbara synden at swärja och bruka diefwulens namn i munnen, hwarigenom satan får en så stor macht öfwer människan til alt ondt; påmintes och at alla husfäder och mattmödrar i sitt huus skulle hafwa noga upsicht på sitt tienstefolk och sina barn at de intet ikläda sikh samma wanart, utan der någon sådan wana skulle willia rista sikh in, böra de dem först tillbörligen afstraffa; men skulle intet det förorsaka någon bättring, det hoos pastoren angifwa, förmanades och de äldste, och de förständigste i församlingen att de icke allenast på sina barn och tienstefolk; utan och på andras hafwa ett flitigt inseende, huru de lefwa. Hwilket altsammans enhälligen wardt belofwadt.

Anno 1721 d 7 maj wart efter hela församlingen trägna begiäran sochnestämman hållen med Hammarö församling, närwarande Hr Halander, nämbedmännen, sexmännen sampt gemena allmogen, då afhandlades som föllier⁷

1. Frågades hwad medel kyrkian har at tillgå; derpå kyrkiowärdarna Hans Andersson i Tye och Jöns Börjesson i Gråberg swarade sig icke weta för än the bli räknade, och capellanens löön för kyrkioskrifningen blir afdragen för halffierds åhr, som han reda tagit af Jöns i Gråberg nembligen 4 daler 16 öhre smt på hanses wägnar; och af Jöns sedan han blef kyrkowärd 6 daler silfwermynt, så att han inalles ifrån Anno 1710 d 1 maj till 17.21 undfått 22 Rdaler at han nu intet mehr för 11 åhr har at fordra.
2. Afsade Hans Andersson i Tye räknekarlstiensten, och Lars Nilsson i Bärsta tillsattes igen.

⁶ Motgångar i krig förklarades ofta på den tiden med Guds straff för människornas synder. En typisk predikan vid denna tid således.

⁷ Ingen pastor nämns som närwarande (fram till 3 maj 1722). Det framgår ej vem som då ledde sammankomsterna.

3. Blef församlingen tillfrågad om the wille reparera golfwet i sochnestugan som aldeles ähr fördärfwat, der på the sig äntligen resolverade at framskaffa 2 tilljor på hwar heel gård ock giöra henne helt färdig till Mattismässe om hösten, hwilket Simon Ersson i Östanås påtog sig at drifwa, och som det klagades at hust. Ingbor i Larberg den tid hon der bodt, skolat genom kläders och [ej tydligt] tvättande giort golfwet stor skada, hwarför skall stugan efter giord reparation wäll upstädiad, ock intet sådant mer tillåteligt wara, och som under hust. Ingbors tid et fönster är aldeles fördärfwat, ty blef henne pålagt at kiöpa et nytt igen, ock der hon icke gitter stämmas till nästa ting.
4. Frågades efter hwar the 52 bräder kyrkian tillhörige äro, hwar på klockaren Larberg hade riktig specifikation på hwar person som dem lånt.
5. Bewilliades soldaten David Davidsson får bygga en stuga norr om Lilla Skagene at smida åth församlingen för lindrig betalning.
6. Blef strängt och alfwarsamt förbudt at fiska på sabbaten för än solen går neder, wid pligt af 6 daler silfwmt. På apostladagarna medan gudstiensten påstår, wara samma lag. Här öfwer skola sexmannen hafwa en noga inspection, och intet döllja med nogon som af wahnart och illwillja bryter häremot.
7. Blef Lars Swensson i Hallersrud förordnat till sexman i Pehr Olssons ställe i Hoflanda som mycket sjuklig och svag är.
8. Blef beslutit at när klockgiutare kommer till Carlstad, skall församlingen rådgiöra huru den lilla klockan kan bli omstöpter som mycket spröder ähr.
9. Lofwades Jöns i Gråberg 4 daler silfwmt för det beswär han haft wid Kyrkiobyggnaden.
10. Som wijnpennningarna reda woro åtgångne bewilljades af hela församlingen 1 öhre silfwmt för hwar person som begår Herrans nattward hwilka skola upbäras på midsommardagen. Tantum [allt]

Anno 1721 4 sept Framkallades i sochnestugan sexmannen at förhöra Brätens åboer Johan Erichson och Jonas Person, som tid efter annan föröfwat eeder och swordom, särdeles d 12 aug 1721. Hwarföre the, hårt blefwo tilltalt och warnade för en slyk fördömlig synd, kyrkiolagen om eeder för dem uplästes, och som ingendera af dessa stridige parter kunde öfwertyga den andra något förfång eller meen; ty sattes dem 5 daler silfwmt emellan till wyte [vite] för den som här näst bryter och der med kan öfwertygas.

Anno 1721 29 okt kommo the äldste i församlingen tillhopa at rådgiöra hwad the först skola kiöpa för kyrkians penningar som angelägnast woro antingen låta omstöpa den lilla klockan eller kiöpa messehake, men som församlingen på 10 eller 11 åhr ingen messehake haft som prästerna kunnat bruka, ty blef det med adelens, så wäll som gemene allmogens samtycke bewilljat, nästkommande frimarknad i Christinehamn kiöpa der till så många allnar sammet som pröfwat nödigt, hwartill alla kyrkians medel som utestå skola upfordras.

2. Giordes förordning om klockarens löön, hwilken en deel här tills warit obenägne att ehrläggia, hwaröfwer högeligen klagades; ty resolverades: at den som ingen säd har at gifwa, skall i brist deraf gifwa klockaren 4 öhre silf mynt hwarmed han fast ogiärna måst låta sig åtnöja, tills man får förfara om the godwilligt förnöjja höo [honom] eller icke. Tantum.

1722 d 23 april Giordes af the äldsta i församlingen den förordning at the små pojkar som intet begått den h. nattwarden skola hädanefter gå fram i choret.

1722 d 3 maji hölts allmän sochnestämma i kyrkian af pastore Joh. Hesselgren, närwarande wälb:e Hr öfwerstelieutn Nierot, Hr capitlieutn Detern, kyrkiowärden Jöns i Gråberg och sexmännen Håkan Nilsson i Joonstorp, Lars Nilsson i Bärstad, Simon Ersson i Östanås, Jöns Nilsson i Säter, Nils Ersson i W. Skagen, Lars Swensson i Hallersrud med flere af församlingens äldsta. då

1. Efterfrågades om något woro icke ännu efterkommit som i de näst tilförende hållne sochnestämmor blifwet beslutat? Sv. Nej.
2. Fr: om kyrkiowärd och sexmän ännu längre woro nöjde med at behålla dessa sina tienster? Hwar på kyrkiowärden Jöns i Gråberg begiärde afsked. Hwarom då församlingens utlåtelse eskades, tykte mäste delen bäst wara, at han behöllo tiensten, till thess han först hade giordt sina räkningar klara, hwartil han ock ändteligen samtyckte. Dock som samma beställning hafwa nog beswär och answar med sig, ty blef, efter giordt votering af samtel: de närwarande, Lars Nilsson i Bärstad förordnad, at också wara kyrkiowärd betjänlig emedan han sades kunna något skrifwa och anteckna kyrkians inkomster, hwar emot den andra kan them förwara. Dock får ingen skiuta skulden på den andra, om wid anfordran, något skulle felas, utan måste de båda tilsammans och i någontheras frånwaro, then närwarande giöra beskiöd och swara för kyrkians inkomster.
3. Fr. om församlingen hade något at klaga öfwer gudstienstens ordentel: förrättning, eller sliegt något der wid at påminna! Sw. nej.
4. Fr. om catechismi lära flitel: drifwas, genom wanl: förhör! Sw. Ja. Hwarwid hr Magnus Halander berättade, at många der från sig afhålla. Pastor sade, at sådana böra med böter beläggas, efter R:kap, hwilka genom wederbörandes assistance utfordras.
5. Fr. om någon är, som lärer barnen at läsa i book? Swarades föräldrarna de pläga merendels giöra det sielfwa. Resol: de som sielfwa sådant ej kunna, skola låta klockaren det giöra, emot skäligh betalning.
6. Kyrkians medel hafwa kyrkiowärden härtills haft hos sig i förwar, emedan de blifwet bortstulna i kyrkians rum eller sakristia. Pastor hölt före, at de där wäl säkert nog skulle kunna förwaras, hwarom han med kyrkiowärdarna skulle föranstalta.
7. Hr Halander kom til at omtala, wid detta tilfälle, och påstå de 2 rdaler Cour: som han årl. plägar åtniuta af kyrkian, för kyrkioskrifning. Pastor sade der om sin mening, at det, i anledning af kyrkiolagen, och hwad han af sina förmän förnummit, ej bör skie, emedan prästen thesutom är pligtig at anteckna, hwad som efter R: antecknas bör, förutan then löhn som han thes utom hafwer wiljande pastor sådan skrifning sig icke undandraga.
8. Fr. om någon reparation wid kyrkian nu skulle behöfwas och omtalas. Sw. nej.
9. Wälb:ne hr öfwerstelieutenant Nierot påminte, at bänkarna i kyrkian äro alt för trånga, och behöfwa göras bredare, Resol såsom kyrkian nu är större och rumligen blifwen ty kan sådant låta sig giöra, hwartil hr öwerstel. sielf lofwade genom sitt folk giöra en god hielp.
10. Som ingen hade denna gången mer at påminna ty blef ock samtahlet här med slutet.

1722 d 24 juni hölls sochnestämman, närvarande kyrkiowärdarna, kyrkians sexmän och de äldsta.

1. Pastor efterfrågade, utaf förra protocollet, huru the lära sina barn läsa i book? Hwar på swarades at hwar lærer sina.
2. Taltes om at rådligt woro låta stöpa den lilla klockan, som war sprucken, medan klockgiutaren är i Carlstad. Hwarom pastor lofwade beställa, och med klockgiutaren accordera.
3. Förestältes, at för ringning, sedan lyket [liket] begrafwet är, och för bårkläde, bör kyrkian hafwa betalning; och bewillade församlingen för ringningen en mark koppt och bårkläder ½ daler dito.
4. Påbiöds och förmantes, at ingen må draga noot på sabbatsdagar, eller om lördag afton efter solens nedergång, wid straff begiärande som wid tinget skal erläggas. Item at icke resa til staden med fisk, före än gudstiensten är förrättad.

På Sochnestämman Dn ultima p Trim [sista efter trefaldighet] **1722**

1. I anledning af det förslag som klockgiutaren från Stockholm mäster Erik Näsman gifwet, om den lilla klockans omgiutning, och at få någon tilökning af klocke-metall, somnu i Carlstad war til kiöpt, kom förs. öfwerens, at sammanskiuta två dahler silfwermynt af hwar hel gård, så at summan, af 22 gårdar, blir 44 D. Silf:t til hielp brede wid thet, kyrkian sidst kan hafwa i behåll.
2. Arbetskarlar skaffar Håkan i Joanstorp af sin rote til hela arbetet, efter den med arbete resterar sedan kyrkian widbyggdes.
3. Torr granwed lofwade hr Halander ett lass, och båda kyrkiowärdarna hwar sitt.

1723 d 21 Aprilis hölls allmän sochnestämman i sochnestugan, närvarande kyrkiowärdarna, och sexmännen med the äldsta, tå

1. Angofwos Anders Jonsson, Olof Sigfridsson och Erik Jeansson i Larberg, hafwa om långfredagen farit til staden at sälja fisk, och icke warit wid kyrkian. De swarade, sig warit wid Carlstads kyrkio, hwarom de blefwo tilsagde at skaffa sig wederbörlig attest, och thesutom alfwarsamt förmante, at icke sådana ährenden resa på högtidsdagar.
2. Jean Eskilsson i Larberg, hwars hustru tilförende bodt i sochnestugan, tilsades låta färdigt giöra det nya fönstret i sochnestugan, som under den tiden war fördärfwat.
3. Klagades der öfwer at Jean Davidsson i Torswijken hålla brännvinssalo om söndagarna före och efter gudstiensten, hwaraf många brukar från höo komma til kyrkian. Hr lieutenanten Ahlbom lofwade säga honom til, at härmed avstå.

På Sochnestämman Dn IX Trin 1723 [9:de söndagen efter Trefaldighet]

1. Tilfrågades sexmännen om de hade några at angifwa, som på de i åhr förflutne Stora bönedagar utan lagligt hinder försummat gudstiensten? Sw. Nej.
2. Anteknades alla de små gossar, uti hwar rote, som under gudstiensten böra gå fram i koret, med förmaning, at föräldrarna lära them läsa i book och slå upp psalmerna.

3. At Communion [nattvard] måtte blifwa hållen wid nästkommande Michelsmässa tid, bewilliades $\frac{1}{2}$ öre Smt af hwar person til wyn och den som intet gier, skal ej gå til communionen.
4. Beslöts ock at alla 4 tunnorna wunsäd hädanefter försäljes til communion-wyn, at communion må hållas 4 ggr om året, at hålla oblater påtog sig pastor någon tid.
5. Omtaltes, at kyrkiotaket och klockstapelen behöfwa brådning, och förmantes til det förra fordras 4 tunnor, och den senare 2 Tunnor tiära som från Näset betingas.
6. de 8 /. Silfwermt som förr blifwet af hwar heel gård åhr: utlagd til kyrkian, blefwo nu sammaledes för detta år, och de följande emedan Gud freden förlänt bewiljade, hwilka wid åhrets slut böra utläggas.
7. Bänkelängd skal göras sedan bänkarna i nya kyrkian äro bredare giorda, hwartil Jean Davidsson och soldaten Halsberg betingades emot betalning á 2 D Smt tillsammans.

1724 De Palmarum [Palmvändagen], uthi samtel. Sochnemännens närvaro

1. Angafs sochenskomakaren Jonas Joansson, at han öfwerfallit med stor swordom och otidighet Peter från Alster sochen, för det han giordt skor i Larberg, och förmantes afstå med sådant, samt uthi wänlighet öfwerenskomma med Peter, när dess hielp kan behöfwas, och sliemt mot sochnemännen skicka sig tillbörligen, och taga billig betalning för sitt arbete, hwilket ock bör wara behållet.
2. Johan Davidsson i Torsvijken förmantes återigen, en gång för alla, at afstå med brännwyns månglan om söndagarna, hwarom han nu tilstod sig enskyld af pastore, samt af hr lieutn Ahlbom wara förmant. Och förestältes höo af förordningen om sabbatsbrott § 5 at honom, wid straff til giörande som wid tinget skal honom påläggas, als intet sådant mångleri får hålla på sön- och högtidsdagar.
3. Hade pastor sig med sexmännen näste 4:de dag påsk eller söndagen därefter, willja giöra ett förslag til bänkedelning i kyrkian, som sedan i församlingens närvaro kan fastställas.

På sochnestämman den 13 p.tr. [efter trefaldighet] eller 30 Aug: 1724

1. Frågades, om någon, uthan laga hinder, warit från kyrkian på söndagarna i år? Sw. Nej.
2. Ransakades, om några inhyses här finnes i församlingen, efter tiensthions ord: 2.§. och finnes inga, uthan allena sochnens fattige som niuta fattigpgr.
3. Sold. Nils Simonson klagade, at soldathustrun Sätterbergs, Malin, tagit höo från höo, där det stod upsåtat. Förliktes. Wite sattes 2 Dr Smt för den, som här efter giva tilfälle til osämia, och Malin gier til kyrkian 6./. Smt.

1725 De Jubilate

Bilades en oenighet, som warit, emellan hust: Karin och hust: Kirstin i Hammar och förelades 4 D Silfw: 5 wite, för then som först wänskapen bryter. De lofwade ock hwarthera 12 /. S:mt til kyrkian, och 4 /. S til the fattiga.

1725 d 11 julio hölts sochnestämman i sochnestugan, närwarande kyrkiowärdarna, sexmännen och större delen af församlingens ledamoter då

1. Frågades om något wore eftersatt af det som i förra sochnestämman war slutit. Hwartil swarades nej.
2. Om man hört någon oenighet emellan hust: Karin och hust. Kerstin i S Hammar, sedan de Dominica jubilate blefwit förlikte, swarades äfwen nej.
3. Om alt går riktigt til med gudstienstens förrättning? Då församlingens ledamöter yttrade sig, at de åstundade, det gudstiensten måtte något bittidare begynnas enkannerl. wid andetiderna på apostladagarna så at de efter sluten gudstienst måtte i tid komma til sitt arbete: hwarwid hr Halander påminte at orsaken der til wore, at en del af församlingen kommo mycket sent til kyrkian. Då det påmintes at man härutinnan hade hans Kongl. Majts kyrkiolag til underdånig efterfölgd.
4. Frågades efter om Kyrkian behöfde någon reparation? Hwarwid församlingen utlät sig, at emedan kyrkian så nyligen war reparerad, så wore än ingen reparation på henne nödig, men klockestapelen behöfde at lagas, enkannerl. hierteträdet, hwilket af spätten mycket är förderfwat, och efter åtskilliga förslag huru vidare skada kunde förekommas, föllo alla på den mening at man skulle slå järnplåtar der spätten begynt göra skada, hwartil några af församlingens ledamöter lofvade at skänka några spiäll, som woro gamla.
5. Rådgiordes huru wattn i taket på sochnestugan, som aldeles war förderfwat, måtte kunna uplagas, och emedan det skulle gå orichtigt och långsamt om hwar och en näfwer der til skulle sammanskuta ty kommer samtl sochnemännen sålunda öfwerens at man skulle upköpa ett skeppund näfwer, och til dess betalande hwart mantal gifwer 2 /: Smt hwilka sexmännen lofvade at upbära.
6. Frågades huru det lefwes i församlingen, då Lars Nilsson i Lunna blef angifwen der före, at han något före Permässo dragit not i Skoghall strax efther söndag middagen, tagit olofligen [utelämnat ord] och den förderfwat; Lars Nilsson war nu intet tilstädes, ty tilsades fiärdingmannen Lars i Hoflanda at för detta honom tingföra, at der om denna saken måtte lagligen blifwa ransakat. Förutan det berättade Cappelanen hr Magnus Halander, at denne Lars Nilsson i Lunna oförliktes med sin hustru, och hanterade henne illa med hugg och slag men som han nu icke war närwarande, ty skulle han til en annan dag instämmas.
7. Jöns Nilsson i N Sätter begärte at slippa sexmansbestälningen, hwilket ock för hans ålderdoms skull bewiljades. Jämwäl ock Lars Nilsson i Twärhulte emedan han flyttat ur den Kroken öfwer hwilken han tilförne warit sexman, hwilket äfwen honom blef efterlåt, i hans ställe blef Nils Bryngelsson i Östre Thy antagen. I Jöns Nilssons ställe blef Anders Simonsson i Södra Sätter sexman.
8. Begärte cappelanen Hr Halander at honom måtte återställas de 3 Dr Smt som åhrligen hafwa honom bestått för kyrkioskrifningen, them han in til kyrkioherdens Hr Mag:r Johan Hesselgrens tid alltid niutit, hwartil pastor sig ej kunna samtycka för de orsaken skuld som Hr kyrkioherden Hesselgren uti sochnestämmes protocollet af den 3 maji 1722 anfördt. Men då Hr Halander denna sin begäran för församlingen androg, wille de wäl i förstone der til icke samtycka, dock i betrachtande af de ringa inkomster, som deras capellan af den lilla församlingen hade, bewiljade de honom hädanefther de bemälte 3 Dr Smt åhrligen och halfparten för åhren han dessa penningar icke niutit. Lägghandes det der til, at om kyrkian härigenom skulle synas något lida; så wore det församlingens skada, som wid någon

kostsam byggnad icke finge undandraga sig något sammanskott til medel göra, hwarmed pastor begaf sig, til dess någon visitation i församlingen kunde blifwa hållen.

1725 Dominica 3 på Adventur [3.e efter advent] på allmän sochnestämman med Hammarös församling frågades:

1. Eftter åhörarnas förhållande, då hr Halander angaf Corporalen i Thye Jonas Larsson Fiskman för det han förleden söndag giordt förargelse uthi kyrkian under gudstiensten med schämtande [? svårläst] och med åthäfwor, som icke wore anständiga at bruka uti guds hus, hwilket Hr Halander sade sig sielf sedt; corporalen blef framkallad, men sade sig aldeles intet oanständigt giordt; wid efterfrågan om någon af församlingens ledamöter det sedt, war ingen som der om wille sig yttra, hwarföre corporalen för denna gången i detta måhl fick en alfwarsam förmaning.
2. Angaf fiärding- och nämndemannen Lars i Hoflanda at corporalen Jonas Larsson Fiskman, idag på kyrkiobacken skält honom för skälm och liugare samt betit tänderna åt honom; hwartil wäl corporalen i förstone nekade, men wid vidare efterfrågan wiste många af församlingens ledamöter at berätta enkannerligen sexmannen Simon i Östanås, at det icke war långtifrån at corporalen med fiärding- och nämndemannen hade råkat i slagsmåhl. Och som detta är en sak, som hörer under werldslig rätt, så remitteras hon dit.
3. Angaf Hr Halander sochenskomakaren Jonas Jonsson i Bråten, för det han osämjas med sin hustru, och illa hanterar henne med hugg och slag; Nils Ersson i Wästra Skagen berättade ock, at hustrun af hans swåra hanterande burit blåmärke fredagen efter, sedan hon war brud. Jonas Jonsson blef framkallad, och sedan hans otilbörlighet war med tilbörlig alfwarsamhet under ögonen stäld, blef han förmant at hädanefter taga sig til wara för ett så gudlöst lefwerne.
4. Beswärade sig Hr Halander öfwer sin swåra kyrkiowäg öfwer engarna, enkannerligen höst och wår för wattnets skuld, som då stiger så högt up. Han wille wäl biuda til at göra en stenbro öfwer dessa engarna, men som han skulle blifwa något lång, så at han ensam icke wore mächtig at giöra henne, så frågade han, om icke församlingens ledamöter wille wara honom behielpelige uti en ting som icke allenast honom, utan och hela församlingen lände til nytta; hwarpå bewiljades honom til hielp af församlingen ett dagswerke af hwar och en; Hr Halander lofwade, sedan broen blefwe en gång färdig, så wille han sielf hålla henne wid macht.
5. Föredrog Pastor församlingen huru för någon tid sedan för Erik i Nohlgård ladugårdshusen med säd och foder, som då nyligen war inbärgat blefwo af en häftig wådeld i aska lagde, och at det wore christeligt, om de andra som ingen skada lidit, wille hwar efter sin förmåga honom hielpa, då alla lofwade gifwa honom en stäck eller de til mans i wåhr til husens åter upbyggande, samt ihåtkomma honom med hwad de kunde åstadkomma, när han dem besökte.
6. Förmantes församlingen at de intet skulle för länge och öfwer tiden, som i kyrkiolagen utsatt är, utdraga med theras barns dop, för den swåra efterföljd och answar, som föräldrarna igenom sådant sättja sig uti.
7. Förestältes att ett fönster wore nödigt i choret, emedan der är mycket mörkt, hwilket upsköts til ett annat tillfälle.

På sochnestämman d 24 julij 1726 närwarande Hr capitain De tern, Hr Eri Gyllenflycht, kyrkiowärdarna och sexmännen, samt större delen af församlingens ledamöter, förehades följande saker

1. Efterfrågade pastor huru det står til i församlingen, och begärte at sexmännen hwar ock en uti i sin rote wille angifwa, om de hos någon förmärkt något oanständigt lefwerne; då berättade kyrkiowärden Jöns i Hoflanda at i Bråten hwar föröfwat fyllery och slagsmåhl om juledag afton hos Jonas i Bråten; hwilken ock för den orsaken skuld war igenom sexmannen Lars i Hallersrud 8 dagar förut stämd til denna sochnestämman; Men som han icke nu war tilstädes, ty skulle han til d 7 augusti åter instämmas.
2. Påmintes at föräldrarna wille tillhålla sina barn som ännu icke begått den Hel. Nattwarden, at gå fram i choret i kyrkian, och thet i anledning af sochnestämmes protocollet hållit d 23 april 1722 wid hwilket tilfälde Hr Halander angaf Bengts dräng i Askhult för det han öfwat stim i kyrkian, och dragit andra i håret, drängen war nu intet tilstädes, derföre blef hans husbonde tilsagd at warna honom för en sådan synd och oanständighet i guds hus.
3. Uplästes sochnestämmes protocollet af d 7 maji uti hwilket enhälligen war samtykt, at ingen wid 6 Dr Smt wite skulle fiska om söndagarna förr än solen wore nedergången, eller om apostladagarna förr än predikan wore sluten; wid det tillfället berättade Hr Halander at Lars i Bråten hos honom angifwit det Anders i Göttersta Dom: 4 p Trinet icke war med i kyrkian utan dragit om morgonen til Skoghall, legat der stilla til des han kunde tänka, at folket wore utur kyrkian och då strax begynt at draga not. Lars framkallades, och nekade sig det sagt för Hr Halander, men sexmannen Lars i Hallersrud sade sig hördt när Lars i Bärstad denna berättelse gjorde. Anders i Göttersta war nu icke tilstädes; men en stor del af församlingen wittnade at han den dagen warit i kyrkian, och icke dragit not förr än emot aftonen. Hwar af befans at Lars i Bärstad ohemult angifwit Anders i Göttersta, och borde för then skul i anledning af Kongl Majjts förnyade stadga om sabbatsbrot § 13, stå under samma straff, som then anklagade bordt undergå, ther han hade kändts skyldig, men som hela församlingen denna gången bad för honom ty blef han med ett alfvarsamt tiltal warnad för att ohemult angifwa någon.
4. Frågade Pastor om kyrkian behöfde någon reparation hwarpå swarades, at nu ingen kunde behöfwat, allenast kläckestapelen blefwo lagad, fans dock at det icke kunde ske förr än i vår. Det blef ock almänt samtykt at ett nytt och större fönster skulle göras i choret, emedan där, enkannerligen der capellans stolen står, är mycket mörkt.
5. Påminte Hr Halander, at muren i sochnestugan behöfdes uplagas, hwilket til nästa sochnestämman blef upskutet. Och som portstolparna wid östra porten woro aldeles afruttna, ty skulle the göras nya hwilket arbete Lars i Bärstad och Jöns i Löfwånäs sig påtogo att göra, så snart årstiden det tillåta.

1727 d 1 Maji blef allmän sochnestämman hållen med Hammarö församling, närwarande kyrkiowärdarna, sexmännen och större delen af församlingens ledamöter

1. Frågade Pastor sexmännen huru det lefwes i församlingen, och, begärte at hwar sexman wille angifwa i sin rote, om något oanständigt lefwerne förspodts sedan sista sochnestämman; hwartil alla swarade, at denna gången intet för sådant wore att angifwa.
2. Påminte Hr Halander, at the qvinnfolken som nu en tid hållit til i Larberg, borde komma ut ur församlingen, för den förargelse skuld, som de gjorde med swordom och olåt sinsemellan, hwilka så mycket mindre borde talas som den skedde emellan modren och dottren. Och emedan hwarken modren eller dottren war födt i församlingen och sålunda ingen rätt äger der sig at uppehålla ty åtog sig Simon i Östanås at säja dem ut och om the ther efter icke wille rätta sig, så skulle angifwas hos Hr Befallningsmanen.

3. Även begärte församlingen at Daniel, som håller til i Fiskeviks boställe måtte skafas ifrån ön, emedan han ingen rätt hafwer ther at bo, och han des utan är mycket benägen, at lägga klickenamn på folk. Nils Ersson i Wästra Skagen lofwade at tillsäja hoo det han förser sig med annat hemwist sedan han nyskuret säden som han sått på bostället.
4. Påminte kyrkiowärden Jöns i Löfwnäs om det owäsendet, som pläga hållas hos Johan Davidson i Torsviken igenom brännewins säljande. Och som Johan Davidson nu icke war tilstädes så lofwade pastor at alfwarligen derföre honom tiltala.
5. Begärde kyrkiowärden Jöns i Löfnäs afsked ifrån sin bestälning, hwilket ock honom bewiljades och i hans ställe blef Anders Simonsson i Säter begärd af församlingen til kyrkiowärd, hwilken ock samma bestälning påtog.
6. Frågade Pastor, om klockestapeln nödwändigt i åhr behöfdes at repareras: hwarpå kyrkiowärdarna, sexmännen och församlingen swarade, at hon wäl behöfwa reparation, men som nu wore at för swår tid sådant arbete sig företaga, ty blef öfwerens komit, at med denna reparation uppskiuta til nästkommande åhr: doch lofwade Lars i Twärhulte och Anders i Kihlene så mycket laga stapeln at han til nästkommande åhr stå kunde. De lofwade ock at laga up stegen i stapeln. Blef ock bewiljat at kläckestränger skulle köpas.

1728 d 5 maji hölts sochnestämman, närwarande förutan Pastor och Sacillanus [kaplanen], Hr Capitain De Tern, Hr lieutenant Gyllenflycht, Hr Eri Gyllenflycht, Hr Brattman, tillika med alla sexmännen och kyrkiowärdarna samt de älsta i församlingen. Tå

1. Frågades af pastor om kyrkian nu behöfde någon reparation, hwarpå swarades, at hon än någorlunda wore i stånd och ingen särdeles reparation behöfde. Men Hr lieutenant Gyllenflycht påminte, at hon wore något mörk, och at enkannerligen på qwinfolksidan behöfdes flera fönster. Hr Lieutnanten lofwade strax at skänkia til kyrkian 2 fönster då församlingen samtyckte, at på norra kyrkiowäggen skulle huggas en fönsterpost, så stor at 4 fönster sådana, som äro i den nya kyrkian, kunde sättjas i honom. Hr lieutenant Gyllenflycht åtog sig beswäret, at äfwen göra anstalt om de andra 2 fönsters förfärdigande men betalningen för dem skulle tagas utaf kyrkiomedlen. Simon Olsson i Östanås påminte ock at then nya kyrkian borde spjålas innan uti, och sedan det blef allmänneligen samtyckt, åtog sig vice Corporalen Halsberg så wäl sielfwa spiäländet som ock at skaffa werket der til.
2. Påminte Pastor om the utlånta kyrkiomedel, at de, som hade några penningar til låns af kyrkian, borde dem strax återställa och gifwa til kyrkian 6 procent för den tid de hafwa haft penningarna borta; Pastor tilsade ock wederbörande at nylaga sina förfalna kyrkiobalkar, hwilket de lofwade så snart plognanden wore förbij.
3. Efterfrågades om någon utan laga förfall warit borta ifrån kyrkian sistlidne Bönedag, då alla sexmännen swarade, at de wiste ingen förfallelös absenterat [frånvarit]: Men Hr Halander sade sig då hafwa saknat madame Ståhle med dess dotter: sexmannen Håkan i Jonstorp swarade at hon wid den tiden war mycket illa siuk, och kunde intet umbära sin dotter til sin nödiga skötsel.
4. Tilspordes sexmännen, om de förnummit någon otidighet eller oenighet föröfwas af någon hemma i husen. Der på de swarade alla nej. Enkannerligen blef sexmannen Lars i Hallersrud tilfrågad huru Jonas i Bråten, hwilken tilförne warit tiltalt för att han lefde i oenighet med sin hustru, än med henne lefwde;

han swarade, at han än intet annat hört om honom, och at han skickade sig wäl.

5. Gaf Pastor til känna at han hört berättas, det hustru Ingri, som sitter i sochnestugan, skulle om helgedagarna hålla otidigt bränwins säljande, der af ett otidigt lefwerne förorsakades; och frågade de närwarande af församlingen, om någon härutinnan kunde gifwa någon säker underrättelse: men då ingen wille något säja, framkallades kläckaren och Nils i Hammar och tillfrågades om de , såsom nästan grannar hade förnummit at hustru Ingri föröfwat otidigt bränwinssäljande, och at der af blefwit förorsakad någon orolighet och buller: hwarpå Nils i Hammar swarade, at han nu på en tid icke något sådant hört; men at hustru Ingri tilförne såldt bränwin kunde han icke neka -, fast han icke förspordt någon der af särdeles fördt något otidigt lefwerne. Då blef hustru Ingri inkallad, och alfwarligen tilsagd, at hon skulle hålla sig ifrån sådant bränwins säljande; så framt hon det icke gjorde så skulle hon ut ur sochnestugan blifwa utsagd.

1728 d 3 november hölts allmän sochnestämma, närwarande cum [med] pastore och Comministro, Hr capitain de Tern, Hr Gyllenflycht, Hr lieutenant Gyllenflycht, Hr Brattman, kyrkiowärdarna och sexmännen samt större delen af församlingen, då

1. Uplästes förra sochnestämmas protocoll och som i anledning af dess 1 § de 4 fönster ännu efter lofwan ej woro af Hr Gyllenflycht bestälte, så lofwade han än vidare beställa om fönstrens förfärdigande, at de med första måtte kunna insättas. Det blef ock accorderat med Corporalen Halsberg, som spiälat den nya kyrkian at han för sitt besvär skulle hafwa 5 Dr Smt.
2. Blef hustru Ingrid i sochnestugan alfwarligen tilsagd, at hon hwarken sochne, eller helgedagar skulle sälja något bränwyn, så framt hon i sochnestugan wille hafwa något tilhåld.
3. Tilspordes församlingen om något förargeligt lefwerne höras, af någon föras hwar på swarades, nej.
4. Ghaf Hr lieutenant Gyllenflycht til känna det han war af Hr Öfwerst lieutenant Fritzky anmodad om, at wara kyrkianes föreståndare samt hafwa uppsyn på kyrkians förnödenheter, och huru dess medel blifwa disponerade, hwilket af församlingen blef bewiljat och med tacksamhet erkändt.
5. Frågade Hr lieutenant Gyllenflycht på hwad tid, och af hwem Anders Simonsson i Säter blef förordnad til kyrkiowärd, och då det af protocollat blef kunnigt, at han af församlingen der til blef begärd d 1 Maji 1727, sade sig Hr lieutenant Gyllenflycht sig undra der på, at församlingen tagit den til kyrkiowärd, som bedrifwit stöld, och der före giordt hwarken bot eller sohn; hwarpå Anders Simonsson swarade, at som detta war utti hans unga åhr begått, borde det höo nu ej förkastas sedan han för länge tid i församlingen och ingen efter den tiden kunde för någon orolighet tilwita. Pastor sade at han då Anders Simonsson blef til kyrkiowärd antagen, intet sådant wiste om höo, har ej eller under hans kyrkiowärdebestälning annat hos honom förmärkt än hederlighet warit, detta wittnesbörd gaf så wäl Hr lieutenanten, som hela församlingen honom. Icke dess mindre påstod Hr lieutenanten, at, som han åtagit sig at wara kyrkians föreståndare, så wille han ock til kyrkiowärdar hafwa 2 ärliga män. Och emedan Anders Simonsson sade sig wäl wara nögd at blifwa det besannat, så blef Anders i Götersta i hans ställe til kyrkiowärd antagen.
6. Lofwade sexmännen hwar och en i sin rote at samla lius til julehögtiden, och den säden til kläckaren lefwerera.

7. Gaf Hr lieutenant Gyllenflycht til känna at han åstundade för sig ett wist stolerum i kyrkian, hwilket han kunde sielf uplaga och göra något tienligare at tillgå uti, hwilket ock blef höo beviljat; och som ingen hade mer denna gången at påminna; så blef ock sammankomsten härmed sluten.

1729 d 11 Maji blef allmän sochnestämman hållen med Hammarös församling, närwarande cum Pastore et Comministro, Hr lieutenant Gyllenflycht, Hr Eri Gyllenflycht, Hr Brattman, kyrkiowärden Anders i Göttersta, sexmännen samt större delen af församlingens ledamöter. Då

1. Pastor påminte, at de som hade några penningar til låns af kyrkian, skulle dem tillika med interesstet med det första betala.
2. Frågade Pastor om kyrkian i åhr skulle behöfwä någon reparation, hwar på swarades, at man nu icke kunde märka något, som så snart behöfwde at lagas. Jämwäl om någon förspordt något otidigt och förargeligt lefwerne i församlingen, hwar på almänt swarades Nej. Äfwen ock, om barnen blefvo flitigt tilhåldne at lära läsa i bok; swarades ja.
3. Samtycktes at golfwet i sochnestugu kammaren i åhr skulle lagas, och tog kyrkiowärden Anders i Göttersta på sig der om at beställa.
4. Samtycktes at den gamla Mässeskiortan skulle gifwas åt Hr Halander; emedan han aldeles war obrukelig.
5. Klagade Hr Halander der öfwer, at de, som hade några siuka i sina hus, dröjde alt för länge innan de kallade til sig prästen, at meddela dem Herrans heliga nattward: församlingen förmantes til at betänka huru angelägit det wore för en siuk, at blifwa delachtig af then hel. nattwarden medan han ännu hade några krafter, och kunde bruka sitt förstånd; kommandes det på wederbörandes hårda ansvar; om deras siuka utan detta dyra salighets medlets ske åtniutande skulle aflida. Och emedan ingen war, som denna gången mer hade at påminna, blef denna sammankomsten i Herrans namn sluten.

1729 Dom 19 post Trinit [efter trefaldighet]: hölls allmän sochnestämman med Hammarös församling, närwarande förutan Pastore och Comministro, Hr Eri Gyllenflycht, Hr Brattman, kyrkiowärdarna, sexmännen, samt största delen af församlingens ledamöter, då

1. Soldaten Pär Halsberg angaf huru corporalen Jonas Fiskman, ungefär 3 wekor före Regementsmötet i åhr, efter slutet gudstienst kom til honom på kyrkiobacken utanför kyrkiobacken, och begärde det Halsberg wille komma til honom, och arbeta: Men Halsberg swarade, at han det intet kunde lofwä honom förr än han finge tala med Hr lieutenant Gyllenflycht, och förnimma om han hade något arbete för honom: sedan kom Fiskmans swåger Börje Pärsson i Thye, och frågade Halsberg, om han icke wille komma til honom och arbeta, Halsberg swarade på samma sättet Börje, som han tilförne hade swarat Fiskman. Sedermera frågade Fiskman Halsberg, om icke han lofwade Börje Pärsson, at komma til honom, der på swarade Halsberg: Jag swarade honom lika som iag swarade dig: då sade Corporalen, du är rätt en hönswett och fatta, Halsberg swarade: hade du intet det warit, så hade du intet det nämt: der på slog Corporalen honom med agge hand för högra ögat, så att det lyste för ögat, beropandes sig Halsberg på soldaternas Per Thybergs och Jonsfälts vittnesbörd i detta måhl. Thyberg blef framkallad, berättandes sig wäl se at Corporalen slog åt Halsberg, och att hatten rörde sig, men huruwida han träffade ögat kunde han intet weta: när Halsberg sade, at han wille angifwa för Hr Capitainen, stötte Corporalen med knytt näfwe honom för munnen: När de sedan gingo ifrån kyrkian, och kommo til ledet emellan kyrkian och Torsviken, sade Corporalen til Halsberg; säg trots ett ord, så skal iag klyfwa ditt hufwud mitt itu, hållandes lejrorna i wädret, det kunde Olof i Rud och soldaten Pär Thyberg wittna sade Halsberg.

Här uppå tilfrågades Corporalen Fiskman om han hade något här wid at påminna, då han swarade at han hwarken slagit Halsberg för ögat eller stött honom för munnen, eller at han sagt til honom emellan kyrkian och Torswiken det, som Halsberg skylte honom före; utan föregaf, at han hade något på ämbets wagnar at tala med Halsberg, och emedan Halsberg då något skulle hafwa swarat honom, slog han honom litet på hatten: icke dess mindre, som något otidigt i detta måhl torde af honom wara giordt, så lofwade corporalen sig wilja gifwa 1 D Smt til Hammarö kyrkia, och förlika Halsberg med 1 skeppa blandkorn, der med ock Halsberg för sin del war nögd, så framt här på ingen vidare talan skulle blifwa: han bad och församlingen om tilgift för denna sin felachtighet hwilken ock icke war obenägen, honom at förlåta. Men, som Halsberg tillade Corporalen så grofwa beskyllningar, som enkannerligen wid kyrkian och på kyrkiowägen om sabbatsdagen, icke stode så fritt at lemna, så understod sig icke eller pastor en sådan förlikning at gilla, hölt ock före wara onödigt der om vidare at ransaka, utan lemnade til wederbörande werldslig domstol at denna saken nogare at skärskåda och afdöma, hwaråt de återopade wittnen efter lag sina wittnesmåhl kunna bestyrka, och sanningen så mycket tryggare intyga.

2. Klagades öfwer ungdomen, at han under gudstiensten gör oliud på läktaren, och blef beslutit at alla gossar som ej ännu begynt at begå Herrans heliga nattward, skulle gå fram i choret, och at om någon sådan gosse finnas på läktaren, så framt det wore rum för honom i choret, så skulle han sättjas i stocken; hwilket föräldrarna tilsades at låta sina barn weta, och äfwen uppå de i detta måhl hafwa tilbörlig upsigt.
3. Påminte Pastor om benhuset,⁸ at det borde lagas, efter besichtningen af sexmannen Simon i Östanås och soldaten Pär Halsberg, befans at til dess reparation behöfdes 2 bräder och 40 spik: När Halsberg det finge, så lofwade han at göra det färdigt, utan at der före fordra någon betalning af kyrkian.
4. Afsade sig Lars Nilsson i Twärhultet kyrkiowärdsbestälningen, hwilken Håkan i Jonstorp med församlingens samtycke sig i hans ställe påtog.

1730 d 3 Maji blef almän sochnestämman hållen med Hammarö församling i sochnestugan, närwarande Pastore et Comministro, Hr lieutenant Gyllenflycht, Hr Eri Gyllenflycht, Hr Brattman, kyrkiowärdarna, sexmännen och största delen af församlingens ledamöter, då

1. Pastor efterfrågade, emedan sistlidne fredag war den förste stora Bönedagen, om sexmännen hwar i sin Rote wete någon då förfallelös afhållit sig ifrån kyrkian, hwar på swarades allmänt Nej. Frågades jämwäl, om eljest wore något oskick i församlingen, angående deras allmänna lefwerne, swarades äfwen nej; förutan det, at emellan hustru Karin i Hammar, kläckaren Larbergs hustru, och hustru Ingrid i sochnestugan wore altjämt lif och trätor, då äfwen öfades swordom och eder; de blefwo förmante at föra ett sådant lefwerne, som Christnom⁹ anstår, och sattes ett wijte af 2 Dr Smt för den, som af dem gifwa första anledning til sådant missförstånd.
2. Påminte Pastor, at Hr Buchan i Carlstad som tilförne hållit kyrkiowyn för de 3 Tr [tunnor] hafre winsäd som kyrkian af Cronotionde består; ej kunde hålla tilräckeligit wijn för kyrkian, der före, emedan både målet war ganska litet, och jämwäl nu så godt köp på säd, hwilket äfwen Hr Buchan som nu närwarande war intygade. För then skul blef med honom accorderat på detta sättet, at de 3 tunnor hafre som kyrkian består til winsäd, skulle han, efter målet war mycket litet, taga för 10 skäppor á 24 /: Smt skäppan i onda och goda åhr; och brister det at fylla skulle utaf församlingen sammanskiutas; hwilket af sexmännen skulle uttagas, nämligen 1 /: Smt af hwar och en, som gingo til Herrans hel. nattward; skulle något af de

⁸ Benhus: förvaringsrum för inrymmande af (i sht vid graföppningar tillvaratagna) människoben (SAOB).

⁹ Christnom = kristna.

penningar, som på detta sättet blefwo samlade, det ena åhret blifwa övrigit, så kunde det förwaras til nästa åhr, och der på hållas en riktig räkning. Men hwad de förra äfwen widkommen som Hr Buchan hållit kyrkiowin, så wore med honom och kyrkian riktigt så at Hr Buchan af kyrkian intet hade at fordra.

1730 d 4 Oktober hölts almän sochnestämman med Hammarös församling i sochnestugan, närwarande cum Pastore et Comministro, Hr lieutenant Gyllenflycht, Hr Eri Gyllenflycht, kyrkiowärdarna, sexmännen, samt större delen af församlingens ledamöter, då

1. Uplästes förra sochnestäms protocollet, och i anledning af det contract som då blef giordt med Hr Buchan, angående kyrkiowinsäden hållet, så påtogo sig sexmännen at uttaga af hwar och en, som gingo til Herrans Heliga Nattward $\frac{1}{2}$ Smt, der med at upfylla den brist, som är uti winsäden.
2. Påminte Hr lieutenant Gyllenflycht om man icke i denna församlingen, som annorstädes brukeligit är, skulle ringa morigon och afton, hwilket af alla blef samtykt, och tilsades kläckaren, at der af göra en begynnelse nu kommande weka.
3. Giorde Hr lieutenant Gyllenflycht en påminnelse til den, som af kyrkian hade några penningar til låns, at de dem inom 14 dagar skulle betala, annars nödgades han igenom exhecutions dom utsöka.
4. Angafs, at soldateänkian Ellika, som är hos Lars Jönsson i Hoflanda, öfwade trätor med sina grannar, Ellika sielf icke tilstades, utan Lars Jönsson bad til at förswara henne, som han kunde, föregifwandes at Ellika icke war ensam til sådana trätor orsaken. Icke dess mindre, som en stor synd och förargelse i församlingen war skedd igenom Lars Jönssons lägersmål med bemälte Ellika, så önskade hela församlingen, at hon åtminstone måtte skaffas ut ur Lars Jönssons hus, och, om görligit wara, äfwen ut ur församlingen. Pastor berättade, at han icke allenast sielf förmant Lars Jönsson, at hafwa denna soldate enkian ifrån sig, utan ock skickat til henne tvänne beskedeliga män i församlingen i samma ärende: Men som der igenom intet är uträttat så lofwade pastor at gifwa denna saken an i Consistorio.
5. Berättade Hr lieutenant Gyllenflycht huru Sven i Hammar och hans hustru med hwarandra lefde uti oenighet, då blefwo bägge framkallade, och, som detta war första gången som något sådant af them blefwit giordt, så fingo de denna gången en alfvarsam förmaning, at lefwa i sämja och kärlek med hwarandra.
6. Afsade sig Nils Bryngelsson i Hoflanda sexmansbestälningen, hwilken Jöns Börjesson i Gråberg sig påtog.
7. Påminte Hr lieutenant Gyllenflycht at de hwilkas andel i kyrkioplanket war förfallen, den innan Juhl skulle uplaga, om det icke skedde, så wille Hr lieutenanten sielf låta dem förfärdiga, och betalningen af wederböranden utfordra. Och som ingen denna gången hade mer at påminna, så blef i Herrans namn, denna sammankomsten sluten.

1731 d 9 Maji hölts allmän sochnestämman med Hammarö församling uti sochnestugan, närwarande cum pastore et Comministro, Hr lieutenant Gyllenflycht, Hr Eri Gyllenflycht, Hr Brattman, kyrkiowärdarna och sexmännen, samt större delen af församlingens ledamöter, då

1. Uplästes förra Sochne Stämmes protocollet, uti hwilket 2 § klockaren blef af församlingen anmodad, att, som wid andra församlingar brukeligit är, ringa eller klämta afton och morgon; hwarwid klockaren påminte, att de, som förr detta beswäret haft, hafwa niutit af kyrkians medel til wedergälning 3 daler

smt hwilket ock församlingen tilstod wara sant, hwarför ock kläckaren begärde att få niuta det samma, emedan han för then orsaken skull dageligen måste upwagta och hålla sig hemma närwarande, hwar utaf andra sysslor försummades; men som kyrkians medel nu för tiden, för kläckstapelens reparerande skull, woro ganska ringa, att ingen tilgång war til dessa 3 daler smt, så bewilliades honom en collect til wedergälning för sitt beswär, til dess kyrkian kunde komma til någon medel: hwarwid ock kläckaren war nöjd.

2. Lofwade Lars Olsson i Larberg och Nils i Hallersrud, hwilka bägge tilförne bodt i Hammar, att uplaga det kyrkioplanket, som den ena Hammarsgården tilkommer at det skal wara färdigt til pingst; til samma tid lofwade ock de andra, som hade några bofälliga kyrkioplankor, dom att förfärdiga.
3. Beswärade sig några af församlingen deröfwer, att en del äro, som aldrig wilja någon tid hafwa hos sig det fattiga gamla och suika qwinfolket, Ingebor Biörsdotter, som förts gård emellan i församlingen: och efther ett alfvarsamt föreställande, att alla slika måhl måste draga en lika börda, så blef öfwerens kommit, att hwar och en skulle hafwa henne hos sig ett helt dygn hwar gång.
4. Accorderades med borgaren i Carlstad Sven Bryngelsson om körkostapelens förfärdigande, och blef öfwerens med honom kommit, att han i ett för alt skulle hafwa i arbetslön 45 Riksdaler smt, då han äfwen skulle hålla sig sielf kost; men der jämte skulle bestås honom dageligen twänne arbetskarlar, som wäl kunde hugga förutan nödiga dagswerken.
5. Åtogo sig Simon i Östanås och Jöns i Gråberg, att resa til hr brukspatron Ek i Gunnerud at påminna om den tiäran, som han är skyldig til Hammarö kyrkia.
6. Blef bewiljat, att hr Halander skulle bekoma för de 2 åhrs kyrkioskrifning, som för honom innestodo.
7. Afsade sig Håkan i Jonstorp sexmansbestälningen, hwilken Erik i Nohlgård sig påtog att förrätta.
8. Förmantes församlingen att ej resa til Carlstad om söndagarna och sälja fisk före gudstiensten, och blef öfwerens kommit, att den som der med blefwo beträdd, och icke kunde framwisa Carlstads prästerskaps attest der på, att han bewistat gudstiensten i staden, skulle böta til kyrkian 1 rd smt.

1731 d 3 oktober hölts sochnestämman i sochnestugan på Hammarön, tå i närwaro af Pastore och comministro, samt kyrkiowärdarna och sexmännen, med några af församlingens älsta, ransakades om den oenighet som upkommit emellan Pär Nilssons hustru Sara Andersdotter och des granne Per Olsson i Mosserud.

Förekallades de oenige parterne, och tilfrågades Sara Andersdotter, hwad hon hade att klaga öfwer Per Olsson? Swarade, att han för några weckor sedan kom til henne på ängen, och tiltalte henne hårdt för hon hade nedhuggit en björk att bryta löf utaf, tog yxan ifrån henne, slängandes henne hit och hwarigenom han bröt henne i armen, så att deraf en swulnad förorsakades, hwilken til en del ännu syntes. Saras man Per Nilsson bekände, att Per Olsson jämwäl honom ofta illa hanterat, en gång fattat honom i håret, och brukat oanständiga ord. Oansedt Per Olsson til desse beskyldningar wille neka, måste han dock tilstå sig hafwa i berörde mål felat; Men der jämte klagade han öfwer Sara Andersdotter, att hon förlidit år om sommaren tog höö ifrån honom ungefär til en såta. Men hon sade att det icke war så mycket. Hwad mer Per Olsson kunde hafwa att klaga öfwer Sara, wille han nu icke nämna. Som således befans fel hos parterne å bägge sidor, ty förestältes dom, huru illa otillbörligt de, såsom grannar, emot hwarannan sig skickat, hwarigenom de förtörnat gud och förargat församlingen. Jämwäl fördes dom til eftersinnandes, hwad

påfölgd denna deras osämja hafwa kunde om saken resteredes til werldslig rätt. Men som de å båda sidor tilstodo sig hafwa felat, och utlåta sig til en wänlig förlikning, och bådo hwarandra om tilgift för sina felactigheter, ty blefwo de med handräkning förlikte; men wite á 5 rdr smt der föresatt, som någon osämja begynnas.

1731 d 28 november hölts sochnestämman uti Pastoris Laur. Hesselgren, comministro Dei Halanders, kyrkiowärdarnas, samt sexmännens och större delens af församlingen närwaro.

1. Ursäktade kyrkoherden, att med sochnestämman war kommit til denna tiden att uppskiutas för hinderskap, såwäl, å församlingens sida, som kyrkioherdens.
2. Frågade Pastor, om alt riktigt och ordenteligen tilgår med gudstienstens förrättande. Derpå swarade wäl församlingen ja; men angofwo dock några af sochnemännen, att gudstiensten understundom begyntes något sent; begiärandes, att den hädanefter, åtminstone tå kortaste dagarna påstå, måtte ske något bittidare, hwilket Hr Halander lofwade skola efterkommas.
3. Om förspörjes någon osämja i församlingen emellan grannar eller ächta folk, eller elliest något oskickeligit lefwerne? Swarade, att de intet sådant förnummit.
4. Frågades sexmännen, om de i sina rotar förstådt någon wara försummerlig att biwista gudstiensten? Swarade sig icke någon sådan weta att angifwa.
5. Efterfrågades om föräldrarna tilhålla sina barn att läsa i bok. Swar: att de biuda til sielwa, efter det tilfalle, som kan dom gifwas, att underwisa sina barn.
6. Öfwerlades med sochnemännen på hwad sätt de ämbetsmän, som giort arbete wid kläckestapelens reparation, skola få sin betalning, efter sin fordran, nemligens
Mästersmeden Lundblad i Carlstad som giordt spiran
och tilsläpt järn 8 Rdr smt
Bläckslagaren mäst^r Qvick 10 Rdr smt
Byggmästaren Swen Bryngelsson 8 rdr smt
Smeden David Davidsson efter ingifwen räkning 2:12 Rdr
Summa 28:12 /:

och beslöts att såwäl för någon tid sedan til betalningen bewilliade sammanskotts medlen, som af de nu influtne kyrkomedlen, skulle betalas til dem, som mäst omträngde, så långt samma penningar kunde förslå. Men att för den öfriga fordran måtte begiäras hos wederbörande anstånd, til dess penningar kunna inflyta.

7. Beswärade sig kläckaren Larberg, att den wedergjälning af en collect samlande för ringning och klämtning morgon och afton, hwarom resolverades d 9 Maji 1731, kan icke förslå emot det hinder som har deraf til sina nödiga näringmedels förskaffande; begiärandes antingen större lön, eller att med klämtningen måtte uphöras. Församlingen tog denna hans begiäran i öfwerwägande, och som det befans, att af kyrkomedlen icke tilgång än war til vidare tilökning för beswäret med klämtningen, hälst kyrkan wid kläckestapelens reparation satt sig i skuld, ty bewiljades af församlingen, att med klämtningen må, på någon tid, uphöras, til des kyrkans medel kunna förökas.

8. Påmintes om sakristian, som på norra sidan wid taket och väggen behöfwer reparation, och som än wid wintertiden här wid intet kunde tilgiöras, skulle här om wid gud, nästkommande vår föranstaltas.
9. Framkom pigan Margareta Johansdotter, och klagade öfwer hustru Annika i Hoflanda, för det hon skal hafwa sagt det Margreta försatt en kiörtel för sig och druckit up honom. Annika swarade att en dräng wid namn Jonas sagt det för henne, med mera, hwarigenom hon wille unskylla sig. Derjemte berättade pigan Margreta, att fru Lindroth på Gunnarskiär begiären, att hust: Annika måtte blifwa utdrifwen af församlingen för sqwaller skul, som hon förer. Hwarwid församlingen utlät sig, att der från utdrifwer henne, wil församlingen icke eller hysa henne. Hust: Annika blef alfwarsamt förmant, att taga sig til wara för sqwaller, hwarigenom hon mycket ondt kan upväcka i församlingen. Och uppå en eller annan förestälning lofwade hon bättring, tå sedan pigan Margreta och hust: Annika blefwo förlikte.
10. Förmantes församlingen, att christeligen och wäl bereda sig til den instundande julehögtidens rätta och gudeliga firande, och att de antingen de äro hemma eller resa tilstädes i något ärende, beflita sig om nökterhet, och wachta sig för all öfwerflödighet. Hwarmed sammankomsten denne gången slutades med lyckönskan til en god och frögdefull julehögtid.

1732 d 14 maji blef allmän sochnestämma hållen, närwarande kyrkoherden, Capellanen, kyrkowärdarna, sexmännen och samtliga sochnemännen.

1. Efterfrågades om några förfallelost warit borta ifrån gudstiensten sidste söndag? Swarades nej.
2. Frågades om otidigt och förargiligit lefwerne försports i församlingen? Swarades, nej.
3. Dock förekom Simon Ersson i Östanås och klagade öfwer Lars Olsson i Larberg, att han skal hafwa förtidigt fiskat näste söndagen efter påsk, samt tagit tidsdagen derpå följande, ifrån honom et båtstade eller båtstad, hwilken Simon sade sig hafwa haft af ålder. Men Lars wille den sig tillägna, hwaruppå han skal hafwa tagit up en sten i handen och budit Simon slå til. Deruppå fölgde swordom och träta. Angående fiskandet, så förmente Lars sig icke gådt förbittida ut söndag aftonen att fiska, emedan då fiskeleken påstod. Men att Lars tagit sten i handen, att slå Simon med, der til nekade han aldeles. Hwarwid Pastor påminte församlingen det öfwerenskommande, som står anteknadt uti Sochnestäms Protocollet af d 24 julii 1726, §. 3. Därest finnes, att tilförne enhälligen warit samtyckt, att ingen wid 6 Rd smt wite skulle fiska om söndagarna, före än solen wore nedergången, emot sket öfwerenskommande Lars nu läre sig försedt. Men Anders Simonsson i Säter förmente och påstod, att de i anledning af kyrkolagen borde få fiska bittidare söndag aftonarne, när fiskelekarne påstå. De öfwriga af sochnemännen wille dels förblifwa wid öfwerenskommandet, dels hafwa deruti någon ändring, emedan deth synes wara något för strängt. Pastor lät denna saken, angående fiskandet medan fiskelekarne påstå, bero til ett annat tilfalle, då han wille söka att bringa församlingen til enhällighet om tiden til fiskandet, medan fiskelekarne påstå. Men beträffande trätan, edar och swordommar, som de bägge tilstodo warit dom emellan, så blef dom detta deras syndiga och ogudaktiga förehållande alfwarsamt förestält, och huru illa det dom anstår, som bägge äro til en ansenlig ålder komna. Hwaruppå de bägge erkände sin stora felachtighet, bad om tilgift, samt lofwade bättring. Sedan blefwo de, efter gifne förmaningar, att hädanefter taga sig til wara för sådant förargeligit lefwerne, förlikte, tå Lars Olsson, som mäst warit orsaken til denna oenighet, lofwade sig wilja gifwa något til kyrkan, som hans wilkor kan tilsäga.

4. Beswärade sig soldaten Måns Kilman deröfwer, att vicecorporalen Halsberg sidste söndag för gudstiensten på kyrkogården skal hafwa sagt til honom: är tu här, som varit borta att hänga up dig: och ehuru Kilman swarade, nej, och att han i sådant upsåt ej varit wid skogen, skal dock Halsberg farit fort med sitt tal, sägandes, att tu hade den bästa kyrkoklädningen på tig, när du gick bort at hänga up dig, och den gamla har tu til kyrkan, och när tu kom hem söndag morgonen, war tu så örder, at tu intet kunde äta. Som nu Kilman beropade sig på, corporalen Fiskman, och andra soldater som detta tal hört tilspordes corporalen, hwad han här wid hade at säga: swarade, at Halsberg hört af en soldat-hustru berättas, at Kilman varit borta at hänga up sig. Ehuruwäl Halsberg wille neka til sitt tal, måste han dock widgå en del, som war sagt om uphängandet, men betygade, at det war sagt i en god mening, til at warnä Kilman ifrån sådana tanckar. Halsberg förestältes den förargelse, som han gifwit på store Böndagen, tå han helre bordt med gudeligt tal upmuntra sin camerat til gudachtighet; jämwäl erindrades honom hwad fara det har med sig, at tilwita någon en så grof och faselig gerning, för hwilken tilwitelse han, den saken blefwe angifwen wid werldslig rätt, finge umgälla, hwad lag förmår. Hwaruppå, som Kilman icke vidare påstod sin talan, wille ock gifwa Halsberg til, allenast han hädanefter blefwe lemnad otiltald och obeskyld för sådant wederstyggeliget förehafwande; Halsberg åter dermot lofwade sig härefter wilja afstå med sådan försmädelig tilwitelse; ty blefwo de förlikta, och Halsberg förelagdt 3 Rd Smt wite, der han hädanefter Kilman på berörda sätt angriper. Sidst blef Kilman gifwen en alfwarlig förmaning, at bedia gud, det han wille bewara honom ifrån sådan frestelse och gerning, hwarigenom han til sin ewiga wälfärd kunde komma at lida.
5. Frågade Pastor om församlingen wil förblifwa wid sin d 11 Maji 1725 giorde lofwan, at herr Halander får behålla 3 Rdr Smt för kyrkoskrifning, på det sättet, at församlingen ersätter, om kyrkomedlen derigenom skulle någon gång brista til kyrkoarbete eller annat behof? Swarade ja. Men hr Halander lofwade deremot, at han, så länge kyrkan står i skuld, ej wille begiära någon betalning för kyrkoskrifningen.
6. Påmintes at sacristian wid taket behöfde någon reparation. Fördenskul blef öfwerenskommit, at 300 spån skulle anskaffas, ungefär ett tiog ifrån hwar gård, och det ju förr, ju hellre, at arbetet må företagas med första. Johan Davidsson påtog sig at spåna.
7. Frågades om kyrkowärdarna och sexmännen wilja förblifwa wid sina ämbeten? Swarade ja.
8. Berättade kyrkoherden, at han, å församlingens wägnar, skrifteligen anhållit uti consistorio, att, som kyrkan står uti ansenlig skuld för den på kläckstapeln giorda reparationen, församlingen måtte slippa at utgiöra, eller samla collecter til andra kyrkior på ett år, at de emedlertid må kunna församla medel genom collecter til at betala den skuld derav kyrkio är uti. Hwaruppå blefwit resolverat, at församlingen slipper de collecter, som hans kungl. Majestät: utskrifwer med exception för de kyrkor, som stå under reparation.

1732 d 24 sept hölts allmän sochnestämman uti kyrkoherdens, sexmännens, kyrkowärdarnas, och samtliga sochnemännens närwaro.

1. Frågades om någon utan skäligt förfall varit borta 4:de sidsta Bönedagen? Swarades nej.
2. Begiärte församlingen att gudstiensten måtte på Apostladagarna hädanefter ske bittidare, hwilket dom bewilljades, och lofwade herr Halander, at så ske skulle.

3. Som reparationen på sacristian förleden wår för wissa orsaker skull blef hindrad, blef nu öfwerenskommit, att samma reparation nästkommande wår skulle företagas, och emedlertid tilreds, lagas och anskaffas 600 spån, neml. 2 tiog på hwar gård, och köpes dertil en tolf bräder.
4. Berättades, att sochnestugu taket är felachtigt wid skorstenen, att fara är för eldswåda. Fördenskul samtycktes, att ett knippe näfwer skulle köpas för kyrkans medel til takets lagning, och påtog sig Simon Ersson i Östanås at laga taket, och se på skorstenen, om honom något felades.
5. Begärte församlingen, att gossen Erik Ersson i Jonstorp måtte få lära sig skräddarämbetet, at kunde bli sochneskräddare, hälst som intet förmår annat groft arbete uträtta för sin siuklighet skol; hwilket blef bewiljat.
6. Emedan Pastor wid förre sochnestämman d 14 sidstl Maji förliden, det icke alla sochnemänne woro i lika mening om fiskandet söndag aftorne, så fiskelekarne påstå, som ses af 3 § näst föregående protocoll; ty gaf Pastor detta förslag til enhällighet härutinnan: att fiskelekarne kunde räknas ifrån den tiden isen går från siön och til den sidsta Maji, inom hwilken tid fiskelekarne kunde i acht tagas söndag aftonen. Men, som församlingens ledamöter påstodo, at fiskelekarne icke sluta sig alla för Permässan, begiärandes at tiden til deras upwachtande måtte der til utsättias. Men at föreläggas måtte wite 1 Rdr Smt för den som fiskar sedan efter den tiden, för kläckan 4 söndagafonen. Hwarwid Pastor måste låta det förblifwa tills vidare.
7. Upwiste herr kyrkoherden en beskrifning om en runsten, som i forna tid skal hafwa stått wid Hoflanda gård, hwilken beskrifning fältskären Daniel Noren giordt, och nu den skänker til kyrkan, at den må ligga ibland kyrkans documenter til åminnelse.

1732 d 26 Nov hölts sochnestämman, närwarande Pastore, Comministro, Capellanen, kyrkowärdarna, sexmännen, och större delen af sochnemännen.

1. Förekallades de til denna dagen instämnda oenige äckta folcken, förafskedade fältväblen Jonas Mellberg, och des hustru Lena Jonsdotter ifrån Djupsundet, så Pastor först berättade, att han för några weckor sedan uti enslighet förehållit dessa personer deras ogudachtiga lefwerne, medelst trätor och oläte sinsemellan, och så genom alfwarsama förestälningar förmått dom, til förlikning, så at de bägge med handräkning lofwade sig wilja efter den dagen lefwa med hwar anan, som äckta makar anstår. Men, att Mellberg sedan emot förmodan, kommit in til staden, för några dagar sedan, och klagat öfwer sin hustru, at hon wid samma förlikning icke förblifwit, utan öfwerfallit honom med allehanda stygga ord, kallat honom lathund, tiggare, som intet hade med sig til huset, samt budit honom packa sig ifrån huset, läggandes det der til, att hon wille klaga för herr Borgmästaren och herr kyrkoherden och begiära, at hon måtte bli honom qwitt. I anledning hwaraf, som det et allmänt rykte om dessa folkens oförliknad sinsemellan är i församlingen utkommit, Pastor sade sig nu låtit berörda personer til sochnestämman inkalla, att förnimmas måtte, om enthera, eller bägge äro orsaken til detta deras oskickeliga och förargeliga lefwerne, samt försökas, om de ännu stå til att försonas med hwar annan. Hwaruppå Mellberg tilspordes, hwad han har at klaga öfwer sin hustru, så han upnämnde ofvanförde skiälsord, som hon skal hafwa på honom kastat. Hwartil Lena swarade, at hon intet brukat sådana ord emot honom, utan sade, at han kallar henne tik,¹⁰ sköka, och spänner hennes barn, samt förbannar huset och alt det hon äger, förehållandes sig desutom icke wederbörligen uti sit arbete. Bägge parterne

¹⁰ Tik = hynda.

förmantes alfwarligen, at gifwa gud äran, och bekiänna sanningen, om de på ofvanrörde sätt hwarannan med fula ord öfwerfallit: Men som hwardera nekade enständigt til sine skiälsord och tilwitelser, uti de skolat åtbrutet emot hwarannan, allenast at Mellberg tilstod sig en gång hafa slagit sin hustru med en granqwist för hennes owettiga muns skul. Ty tilspordes grannarna i Djupsundet Anders Guldbrandsson och Anders Andersson, om de hördt af sådant owäsende dhe personer emellan? Men de swarade sig intet hördt deraf. Hwarwid Lena sade, at Mellberg giordt tvenne dörrar för huset, och stänger dem, at ingen får gå in och höra hans elaka framfart. Som nu Mellberg beropade sig på wälb: fru Lindroths witnessbörd om sitt förra lefwerne; ty afhämtades det, af wälbemälte fru, som nu war inne i sochnestugukammaren, och war det sådant, at hon gaf honom godt loford för den tiden han warit i hennes hus. Sedan bemödade sig mycket Pastor at bringa dessa folken til förening, med föreställande, huru illa de, som äro af hederliga föräldrar födde, bägge warit tvenne gånger tilförne gifte, nu skicka sig i detta deras tredje äcktenskap, i det de igenom infördes onska och illwilja förderfwa sig sielfa, förtörna gud och förarga församlingen, med mera, jämte förmaning at besinna sig, och gifwa hwarannan til, hwad de å både sidor kunna hafa hwarannan emotbrutit. Så utlät sig wäl hustrun, at hon wil gifa sin man til; Men Mellberg sade åtskilliga gånger, at hon blir aldrig bättre, derföre begiärte han få gå ifrån henne. Derpå hon swarade sig wara nögd blifwa honom qwitt, hon wille sig sielf försörja sina barn. Men, oachtadt, at dom blef förestält, det en sådan egenwillig skilnad, hwarken efter guds eller werldslig lag kan tillåtas, äro ock ingen förseelse å någondera sidan ännu förspord, som kan gifwa orsak, söka någon skilnad: så framhärdade ändock Mellberg i sitt tal om bortgång ifrån sin hustru, sägandes sig wilja uti ven: consistorio begiära få lof gå ifrån sin hustru, och försörja sig hwaräst han kan. Som nu således desse parter intet stodo til at förlikas; ty utlät sig Pastor, at han denna sak, i anledning af kyrkolagens 16 cap: 9 §, skulle uti ven: consistorio anmäla, med ödmiukt anhållande, at desse oenige personer måtte til vidare ransakning och förhör blifwa inkallade.

1733 d 6 Maji hölts allmän sochnestämma närwarande Pastore et comministro, kyrkowärdarna, sexmännen, och samtliga sochnemännen.

1. Tilfrågades sexmännen om de kunde angifwa någon, som förfallelös warit borta ifrån kyrkan sidstl. Bönedag? Swarade nej.
2. Frågades om någon har att klaga deröfwer, att gudstiensterna ske ej ordenteligt, som sig bör. Swarade likaledes, nej, och at de deröfwer intet hafwa at klaga.
3. Om syndigt och förargeligt lefwerne försports? Sw: nej.
4. Uplästes de kyrkoräkningar, som Pastor hållit ifrån d 2 octob: 1731, til d 12 Maji 1732, item ifrån nästledne dato til d 6 Maji 1733, wid hwilka räkningar församlingen hade intet at påminna.
5. Uplästes äfwen tvenne sochnestäms protocoller af d 24 Sept: 1732, och d 26 nov: samma år.
6. Blef öfwerenskommit, at reparation på Sacristian, skulle begynnas nästkommande: 5 dag Pinges. Spånen lofwade församlingen der til framskaffa, samt en upkiöpt brädetolft ifrån Carlstad. Spik skulle ock derifrån 400 anskaffas. Arbetet här wid påtogo sig, med församlingens samtycke, Anders i Kilene och Johan Davidsson, hwilka få sin betalning efter arbets werdie.
7. Kommo samtliga sochnemännen derom öfwerens, at et nytt fönster insättes näst predikstolen, at mera dagsliut måtte komma til predikstolen, besynneligen på de mörka höstdagarna behöfwes. Nämligen

istället för de 4 små, som nu sitta i väggen, köpes tvenne nya fönster och insättas.

8. Begiärte församlingen, at en ny delning på bänke- eller stolrummen i kyrkan måtte ske, på det hwardera måtte få uplaga sin bänk, hälst bänkarna äro nu nog beswärliga och obeqwäma at sitta uti: hwarom Pastor lofwade framdeles föranstalta.

På sochnestämman d 15 juli 1733 [ej uppgift om närvarande]

1. Ransakades om det tal och rykte, som soldaten Per Aronsson Hoflanda angifwit skal hafwa i församlingens utkommit om honom och des styfdotter, hustru Ingrid Olsdotter, som skulle de sins emellan oanständigt sig förhållit emot hwarannan. Chirstin Bryngelsdotter, Jöns Nilssons hustru i Bråten, som efter Per Aronssons angifwande först skal hafwa bemälte rykte utspridt, tilfrågades, hwad hon har att berätta om Per Aronssons och des styfdotters sammanlefnad? Swarade, att, när hon sidstl. Matthesmässe dag, kl 8 ungefär om morgonen, kom til knektebostället Källan att få sig någon starr¹¹ och wille gå in i stugan, hon då fann dörren krokad inom til, hwarför hon ryckte på dörren och wid tredie ryckandet, då öfre bestyked öppnades, fick hon genom öppningen se et par folk ligga i sängen, hwilka hon tänkte wara Ingrid Olsdotter och hennes man, Nils Jönsson. Ändteligen kom Ingrid up ur sängen, och öppnade dörren, den hon för kattan skul sade sig hafwa stängdt eller krokad. Der då Chirstin inkom frågade hon Ingrid om hennes man Nils war där? Hwartil Ingrid swarade intet. Der på sade Chirstin sig gådt til sängen och wid lyftandet på fällen funnit Per Aronsson, Ingrids styffader, där liggandes; men ingen synd sade Chirstin sig sedt dem bedrifwa med hwarannan. Gamla gumman Annika Bengtsdotter, som är i huset hos Per Aronsson tilfrågades, om hon förmärkt något oanständigt förhållande emellan Per och des styfdotter? Sw: att hon intet mer sedt, än att de narrats understundom med hwarannan, men intet oärligt har hon förstådt dem öfwadt sinsemellan. Deruppå berättade kläckaren Eric Larberg, at hans hustru Margreta Swensdotter har hört denna Annika sagdt något mera. Ty inkallades kläckarens hustru Margeta, och, uppå tilfrågan, berättade, att Annicka förr henne sagdt, det Per Aronsson kysser och klappar sin styfdotter, följer han i sängen och gör det samma där. Hwarwid inföll med witnande Chirstin Bryngelsdotter, sägandes: att hon hört Annicka sagdt samma ord för en månad sedan. Ehuruwäl nu Annicka Bengtsdotter i förstone nekade til detta sitt tal, dock, uppå förmaning, at icke beswära sitt samwete med förtigande af det hon sielf sedt, bekände och tilstod hon, at Per kysser och klappar sin dotter, och tager henne med sig til sängen; men intet på oärligt sätt. Per Aronsson Hoflanda tilspordes, om han tilstår det nu om honom och hans styfdotter berättadt är? Sw: at det är wäl sant, det Chirstin Bryngelsdotter i Bråten talat om dörren, at hon war krokad förr kattan skul, och at Ingrid styfdottren satt sig på sängen, och sedan lagdt sig ned hos hoö; dock i sina fulla kläder, hwilket ock Ingrid tilstod. Men til Annicka Bengtsdotters talan nekade de bägge aldeles, sägandes, at de aldrig hafwa kyst och klappat hwarannan. Bägge tilfrågades, om de sedan legat tilsammans? Swar: nej. Nils Jönsson Ingrids man, som nu arbetar på Gunnarskär, tilspordes om han sedt eller hört sin hustru och des styffader så förhållit sig emot hwarannan, som Annicka sagdt? Swarade at han aldrig sådant sedt, utan allenast hört Chirstin i Bråten sagdt det. Som nu förmärktes, at Ingrid Olsdotter war med barn gådd, tilfrågades hennes man, Nils Jonsson, om han tilstår sig wara barnafadren? Sw: ja, och at han har intet at klaga öfwer sin hustru, utan älskar henne så hädanefter, som förr. Uppå giord förestälning, huru illa Per Aronsson och des styfdotter burit sig åt, om elliest sant är det, som om dom nu berättadt är, tilspordes sexmännen, om man skulle försöka bringa parterna til förlikning, eller om saken skul remitteras til werldslig rätt? Hwartil de enhälleligen swarade at saken må hänskiutas til werldslig rätt, hwarwid det ock blef beslutit; och påtog sig Per Aronsson at

¹¹ Starr = gräs, någon slags växt.

hos wederbörande söka stämning på sina contraparter til nästa ting.

2. Chirstin Persdotter i Källan blef förhörd om någon swordom och träta, som hon skal hafwa brukat emot Chirstin Bryngelsdotter i Bråten och i des hus. Men som Chirstin Persdotter ej kunde öfwertygas genom witten mera, än det hon sielf tilstod, nämligen at hon önskat, det gud wille löna Chirstin i Bråten, som kommit så mycket ondt åstad, hwarwid någon ed kunnat kommit dem emellan; ty blef den deras elacka förhållande emot hwar annan förestält, med förmaning, at hädanefter afstå med onda önsknings, trätor och swordom emot hwar annan. Hwaruppå de lofwade bättring, förliktes och blef wite förlagdt 2 Rdr Smt för den, som hädanefter öfwerfaller den andra med träta och swordom.
3. Tog kyrkowärden Håkan Nilsson i Jonstorp afsked ifrån sin bestälning, och Lars Olsson i Larberg påtog sig, efter sexmännens anmodan, at på någon tid wara kyrkowärd.
4. Angaf Nils Ersson i Skagen, at Johan Andersson i Lilla Skagen och des hustru resa ofta på söndagarna til staden och försummade gudstiensten, och äro sällan här wid kyrkan. Hwarföre kyrkoherden lofwade sig skola gifwa dem en alfwarsam förmaning.

1733 d 18 Sept hölts allmän sochnestämman med Hammarö församling, närwarande Pastore, Comministro, och större delen af församlingen.

1. Sedan föregående protocoll af d 15 julii war upläset, frågades om någon på sidsta Bönedagen warit borta ifrån guds hus förfallelös? Sw: nej.
2. Tilspordes sochnemännen, om de förnimma någon ogudackthet i husen? Swar: nej; allenast Nils Ersson i Skagen angaf, at Oluf Håkansson i samma gård lefwer illa tilsammans med sin hustru. Hwarwid Pastor lofwade sig wilja privat in dem först förmana til bättring. Men hwar det icke hielper, skola de förekallas wid någon sochnestämman.
3. Gaf kyrkoherden en förmaning, att hwar och en husfader drager försorg, at des barn böra läsa i bok.
4. Blef unga mannen Nils Andersson ifrån Lerwika antagen til sochneskomakare.
5. Förmantes församlingen at uplaga och reparera de kyrkoplanken, som felacktige äro.
6. Blef omtalt och öfwerenskommit af Sacristian skulle tiäro-brås med första, som ske kan.
7. Samtycktes, at herr Borgmästar Ringer skulle få köpa det wid Djupsundet anesterade och til kyrkan anslagna timbret för 5/: Smt stocken.
8. Blef och sammaledes bifallet at en collect skulle nästkommande söndag samlas til kläckarens betalning för klämtning uti $\frac{3}{4}$ år.
9. Betygade församlingen, at soldateänkan Malin Guldbrandsdotter i Brotorp är uti ganska fattigt tilstånd, hwilket nu lærer blifwa så mycket usligare, som hon är utsagd ifrån bemälte torp, och har intet åkerbruk at försörja sig och sine trenne små barn med, utan måste hädanefter söka sin föda hwar hon kan; förmodandes församlingen at bemälte Malin Guldbrandsdotter, i anseende til sin stora fattigdom torde befrias ifrån mantalspenningar erläggande, enär witesbörd af detta protocoll henne lemnas om

des torftighet, hwilket witnessbörd Pastor lofwade utgifwa, wid anfordran.

10. Begärte Nils Ersson ifrån Västra Skagen afsked ifrån sexmans ämbetet. Men som en stor del af församlingen nu war bortgången, at wal om en ny sexman istället ej begwämligen kunde anställas; ty biföll Nils Ersson sitt ämbete, efter kyrkoherdens anmodan, til en annan gång det at afträda.

1734 d 3 febr På allmän sochnestämma i Pastoris, Comministri, kyrkowärdarnas, sexmännens och störste delens af församlingen närwaro.

1. Uplästes en upsatt räkning för kyrkomedel, som salig lieutenant hr Elias Gyllenflycht, såsom kyrkans föreståndare, disponerat under vacansen af kyrkoherde ämbete, hwilken räkning adproberades [godkändes], och beslöts, at den skulle i räkenskaperna införas.
2. Blef sexmannen, Simon Ersson i Östanås återwald til kyrkowäcktare i den aflednas ställe.
3. Tilfrågades församlingen, om Lars Jonsson i Hoflanda har den af honom tilförne lägrade soldateänkan Ellika Swensdotter hos sig i sitt hus? Församlingen swarade ja; klagandes öfwer den förargelse, som dermedels sker. Hwarföre, som bemälte Lars Jonsson, uppå undfrågen förmaning af kyrkoherden, intet wil skaffa Ellika utur sit hus; ty lofwade kyrkoherden sig wilja anmoda befalningsmannen at härutinnan räcka prästerskapet handen.
4. Ransakades om den oenighet, som är upkommen emellan Olof Håkansson och des hustru, Annicka Nilsson i Västra Skagen. Hwarwid kyrkoherd: berättade, at han tilförne privatim eller enskylt förmant dem til sämja och kärlek emot hwarannan, tå de ock blifwit förlikte; men som de wid samma förlikning icke förblifit, utan är vidare oförliktas; ty äro de nu til förhör derom inkallade. Parterna tilfrågades, hwad orsaken är til deras osämja? Olof swarade at hon, des hustru, sätter¹² inte hwad han säger, utan wil råda mer än han, brukandes hugg och slag emot honom. Annicka tilstod wäl, at hon sådant brukar, men at hon retas der til af Olof, tå han kallar henne tiuf och andra fula namn. Grannarna bekände, at under sådant owäsende brukas swordom och banskap. Annickas fader framkallades, och tilspordes, om icke han förmanar sin måg och dotter till bättre sammanlefnad? Swarade, at han det wäl gör; men at Olof är honom olydig, och retar henne til oläte, med mera. Sedan förestältes Olof och des hustru widlyfteligen, huru illa de sig genom sådant ogudachtigt lefwerne förhålla, dermedelst de förtörna gud, förarga församlingen, och ställa sig sielfwa uti stor siälånåda, hwarjemte dem gafs en alfwarlig förmaning, at besinna sig til en rätt äckta sammanlefnad, och bedia gud om nåd der til. Deruppå de låto sig bewekas til bättring, och lofwade sig hädanefter wilja lefwa i sämja och kiärlek med hwarannan. Blefwo de således genom handräkning förlikte, och wite af 6 Rdr Smt förelagdt, den som hädanefter oförliknades begynner.
5. Beswärade sig soldatens Giösta Thybergs hustru, Barbro Nilsson i Thye deröfwer at Lars Nilsson i Bärsta beskyller henne, at hon skal hafwa borttagit en skruflås på lobroden men hon nekade aldeles och enständigt der til, och tilstod allenast at hon hade berörde lås i sina händer och såg på honom. Ehuruwäl nu denna sak war af sådan beskaffenhet, at hon icke borde uptagas wid sochnestämman, hälst hon icke eller war instämd, å borde psrterne förwisas til werldslig rätt: dock emedan låset war allenast af 10 öra Smt värde, och Lars hade intet witne, hwarmed han kunde öfwertyga här någon stöld; ty blefwo de förlikte med hwarannan.

¹² Sätta = förlika sig med, försonas

1734 d 19 Maji hölts allmän sochnestämman af Pastore, närwarande Comministren, kyrkowärdarne, sexmännen och större delen af församlingen närwaro.

1. Uplästes protocollerne af d 18 sept: 1733, och 3 febr. 1734, hwarwid församlingen hade intet at påminna.
2. Efterfrågades om någon utan skälig orsak warit borta ifrån gudstiensten de twenne förflutne söndagarna? Swarades at ingen utan orsak warit borta.
3. Tilspordes församlingen, om de hafa at klaga öfwer at wid gudstiensterna icke går ordenteligen til? Swarades at de derwid intet hade at klaga, dock påminte kyrkoherden, at gudstiensten på Apostladagarna måtte ske efter kyrkolagens 9. Cap. 3 §, som uplästes.
4. Nils Ersson i Skagen behölt ännu längre sexmansämbetet, emedan icke man som kom i consideration til efterträdare, nu intet war tilstädes.
5. Frågades församlingen, om någon lefwererat penningar til sal. lieutenant Gyllenflycht som de lånt af kyrkan, hvilka torde hända för salig lieutenantens siuklighet skul, ej blefwit upförde i hans räkenskaper? Der til swarade kläckaren Eric Larberg, at de som betalte penningar til sal. lieutenanten, lefwererade ock interessen, hwilket icke i räkningen blifwit uptagen: såsom det nämndemannen i Torp och Anders Simonsson i Säter, hwilka nu närwarande bekände sig gifit i interesse för lånta och igenbetalte penningar, den förra 12/: Smt för 6 Riksdaler Smt lån, den senare äfwen 12 styfver för lånta penningar. Som nu wid efterseende, befans, att Anders Simonsson interesse 12/: Smt äro uptagne uti 1729 års kyrkoräkning, ty skulle nemndemannens i Torp interesse äfwen 12/: Smt godtgiöras, när wälb: fru Lindroth undfår sin skuldfordran af kyrkan.
6. Påminte Pastor efter ven: consistorii befallning, at församlingen wille låta alla de barn anteknas, som sedan sidste riksdag lärdt läsa i bok, hwilket församlingen lofwade skola ske nästkommande söndag.
7. Blef öfwerenskommit, at en af hwardera matlaget infinna sig här wid kyrkan, at laga och fylla vägen emellan östra kyrkoporten och södra kyrkodörren, hwilket nästkommande tidsdag ske skulle.
8. Begärte församlingen, at stoledelning i kyrkan måtte ske; hwilket kyrkoherden lofwade, at dermed må försökas nästkommande 5 dag Pingst, om kyrkoherden tå der til kan blifwa ledig.
9. Påtog sig församlingen, at af hwar hel gård hugga och laga tilreds 6 tiog eller 100 spån til des kyrkotaket kommer at spånas.

1734 d 17 Nov hölts allmän sochnestämman, närwarande Pastore Laur: Hesselgren, Comministro herr Halander, samt kyrkowärdar och sexmän med större del af församlingen.

1. Frågades om någon ogudachtighet förspörjes hemma i husen? Swarades, nej.
2. Om gudstiensterna ske ordenteligen och i rättan tid? Der til swarades, ja.

3. Samtyckte församlingen, uppå kyrkoherdens förestälning, at de tienstehion, som äro födda här i församlingen, men tienar i andra församlingar, måge söka, at få åtniuta sina salighets medel i de församlingar som de nu tienar.
4. Påminte församlingen, de laga tilreds de på förra sochnestämman utlofade spånor.
5. Berättade kyrkoherden, at Swen Nilsson i St. Skagen för någon tid sedan hos honom i Carlstad sig rådfrågat, om icke Johan Larsson i Tofwerud och des hustru kunde förbiudas, at begå den hel. Nattwarden för et ryckte skul, hwilket han förmente dem hafwa utspridt i församlingen om honom, som skulle han för 2 år sedan, och något mer, hafwa borttagit ifrån dem några får, som gått i bet på allmänningen? Hwartil pastor sade sig tå swarat at han icke det ringaste hördt af samma ryckte, Swen ej eller hade något witesbörd til sit angifwande; ty hölt Pastor det före ett löst och ogrundat tal, för hwilkets skul han, til följe af kyrkolagens 8 Cap. 4 §, icke kunde Johan Larsson och des hustru ifrån Herrans Nattward stänga, utan wille på nästa sochnestämman efterfråga, huru med detta ryckte är beskaffat. Fördenskul tilfrågades sochnemännen, om de hördt af bemälte ryckte, och hwem der til skulle wara uphofsmannen? De swarade sig wäl hördt af samma ryckte, men hwem är uphofet til des utspridande weta de icke. Och som Swen Nilsson härwid berättade, at denna sak är nu instämnd til den Lofl. Häradsrätten, där han tiltror sig kunna med witne bewisa, ifrån hwilken detta talet eller ryckett är utkommit; ty lät Pastor med vidare ransakning bero, ock frågade allenast församlingen, hwad de om Jeans i Tofwerud lefwerne hade at berätta? Hwarpå de swarade, at de på ingenthera, hwarken på Jeans eller hans lefwerne hafa at något at säga, utan at de bägge, såwida dem bekant är, föra ett beskedeligt lefwerne, och hålla wakra hushåld, hwar uti sit hus.
6. Blef bewiljadt, at herr Halander skulle få kiöpa ett gammalt kyrkofönster, som nu icke behöfdes wid kyrkan, för 24/- Smt.
7. Åtog sig Måns Persson i Måsserud, at laga axel jernen på lilla kyrkoklåckan emot betalning.
8. Emedan berättades at koppar-kiättelen, kyrkan tilhörig, är otät, ty blef öfwerenskommit, at han föres til en kopparslagare, at lagas.
9. Yttrade församlingen sin åstundan wara, at det skröpliga qwinfolket, Ingebor Biörsdotter, som kiöres på en kiärra gård emellan, måtte blifwa i Hospitalet intagen, hwartil 1 Rdr Smt af hwar hel gård förskutas skulle. Kyrkoherden lofwade sig här om wilja tala wid Hospitalet respective föreståndare.

På sochnestämman d **13 Aprilij 1735**, närwarande de i förra protollet [felstavat] nämnda.

1. Oansedt den enighet, som d 25 sidstl. Martii här i sochnestugan om aftonen upkommit emellan And: Andersson i Kilene, och kläckaren Eric Larberg, är worden bilagd uti herr Halanders och kyrkowärdens Lars Olssons närwaro, blef dock nu Anders Andersson warnad ifrån otidigt lefwerne, och förmant at gifwa något til kyrkan för den förargelse han dermedelst gifwit församlingen; hwarpå han lofwade sig wilja gifwa til kyrkan 20 /- Smt.
2. Som detta Anders Anderssons förargeliga förhållande i sochnestugu kammaren här flutit til en del deraf, at han fått kiöpa brännewin af hustru Ingrid, som wistas i sochnestugu kammaren, och af sochnestäms protocollerna hållna d 5 Majii 1728, samt d 3 Nov: samma år befans, at hustru Ingrid blefwit tilsagd, at hwarken sochne – eller helgedagar sälja något brännewin, så framt hon i sochnestugan wil hafwa något tilhåll; ty blef hon äfwen nu alfarsamt befald, at afstå med brännewins

sälgande, och wite förelagdt 6 Rdr Smt, der hon hädanefter befinnes hålla brännewins sälgning i sochnestugan, hwilken icke bör göras til en krog här brede wid kyrkan. Deslikes, som af protocollerna håldna d 21 April, 1723, Palmsöndagen 1724, d 1 Maji 1727 igenfans, at Johan Davidsson i Torsviken blefwit förmant, at afstå med brännewins mångleri, efter deröfver tå klagats, gafs hoö äfwen nu wid samma tilfälle förmaning, at dermed afstå, wid berörde wite 6 Rdr Smt, om han med sådan brännewins salo sig härefter befattar. Samma wite blef ock föresatt de i Hammar nu boende männen, Sven Persson, hwilken förspodts hafa såldt brännewin, och Per Nilsson, der någon af dem hädanefter öfwar brännewinssälgning. Och til desto säkrare förekommande af brännewins mångleri och krogs hållande här wid kyrkan, kommo samtelige sochnemännen öfwerens, at samma wite förelägges den af församlingen, som förer brännewin til de besagda ställen at försälja.

3. Emedan tvenne gossar, Hindrick Jönsson och Bryngel Jonsson giordt oliud på läktaren i kyrkan d 25 sidste Martii, af hwilka den förra nu närwarande blef tiltald och warnad; Ty blef til afböjande af stim och oliud på läktaren, beslutit, at en beskedelig man af församlingen under gudstiensten stiger up på läktaren, och hafwer inseende på gossarne, at de ej föra stim sinsemellan. Samt at de gossar, som ej begått nattwarden, skulle gå fram i choret, hwarom ock fins tilförne, nemligen år 1729 Dom: 19 post Trinit: §.2. wara resolverat.

På sochenstämman d **18 Maji 1735**, i närwaro af wederbörande.

1. Sedan protocollerna af d 19 Maji och 17 Nov: 1734 woro uplästne, emot hwilka ingen hade något att säga.
2. Efterfrågades om någon förfallelös försummat gudstiensterna de tvenne förste nu förwekne Bönedagarna: Swar. nej. Men Anders Simonsson i Sätter angaf dock, att Olofs hustru i Rud Elin och Jöns hustru ibid: Catharina samt Olofs styfdotter Annika hafa första Bönedagen warit ute på Sättersholmarna och skurit gräs och tistel. Berörde qvinspersoner tilfrågades härom; och som de tilstodo gerningen, men påstodo, at den ej skedde för än kläckan wid pass 4 efter middagen för trångmål skul til boskapens uppehälle ty blefwo de warnade, at ej gaga sig före sådant arbete på högtidsdagarna, utan förese sig til boskapens uppehälle antingen dagen för eller efter högtidsdagen.
3. Frågades församlingen, om någon man, Jöran Andersson benämd, är födt här i Hammarö sochen, hwars fader skal warit en soldat, Anders Eschillson? Swarades, at Jöran Andersson är född i Lindenäs här i sochen, des fader war bemälte soldat Jöran Eschilsson. Widare berättades, at denne Jöran, wid årens tiltagande tiente hos Capellanen, salig herr Sven Aren¹³, som tå bodde i Lindenäs, derefter sökte han sin föda under tiden genom wallgång, undertiden genom tiggande, in til des han wid sitt 12 år ungefär begaf sig ifrån församlingen. Elliest betygade sochnemännen församlingen, at denne Jöran lefde i sin barndom, som et annat bondebarn; och war icke benägen til några skälmstycken. Befans ock kyrkoboken, at Jöran Andersson wardt christnad 1689.
4. Påmintes församlingen om den bewilning, som på sochenstämmorna år 1710 d 16 Jan: § 5, och 1723 Dom: 9 post Trinit: blef utfäst, at af hwar hel gård gifa 8/: Smt årligen til kyrkan. Häröfwer begärte

¹³ Sven Svenonis Aren var capellan 1696–1700. (källa: Börjesson s, 94.)

församlingen anstånd at framdeles sig utlåta.

5. Blef jämwäl församlingen påmint om fattigstugu, som til följe af Kungl. Kyrkolagens 28 Cap. 4 §, hwilken uplästes, måste uppbyggas. Häruppå swarade församlingen, at de icke förmå någon fattigstugu uppbygga och wid macht hålla, emedan församlingen är liten, och ondt efter timmer där på Hammarön, hwaräst ock ingen näfwer finnes: utan wilja de sielfva försörja sina fattiga uti sina egna hus, at ingen annan sochen hädanefter af dem skall beswäras. Och som de detta wilja giöra til följe 5 § och samma Cap: i kyrkolagen, så lefwa de i den underdåniga förtröstan, at de i nåder torde blifwa förskont, at hålla någon fattigstugu, där denna deras utlåtelse hos höga wederbörande blefwe andragen. Härom lofwade kyrkoherden sig wilja conferera med herr Befalningmännen, som fått ordrer ifrån Högwälborne herr Baron och Landshövdingen om fattigstugors owägeliga uprättande.
6. Sidst frågade Pastor, om kyrkan i år behöfwer någon reparation? Swarades, at man måste uphöra dermed, til des kyrkan inbekommer flera medel. Och som ingen hade nu wid denna sochenstämma något mer at påminna, ty blef hon här med sluten.

1735 d 21 Decemb: hölts allmän sochnestämma på Hammarön, närwarande Befalningsmannen Wälbetrodde herr Michael Bergman, Pastore Loci, Comministro, kyrkowärdar och sexmännen samt störste delen af de öfriga sochnemännen.

1. Berättade kyrkoherden för församlingen, at Befalningsmannen nu är hitkommen i det ärende, at til följe af Högwälborne Herr Baron och Landshövdingens ordres som för detta här å predikstolen publicerade äro, rådgjöra med prästerskapet och församlingen om fattigstugus uprättande här på Hammarön. Deruppå Herr Befalningsmannen, i anledning af Högbemälte ordres, först förestälte församlingen nödvändigheten af en sådan fattigstugus uppbyggande, med de bewekande orsaker, som der wid tienlige woro. Hwar wid, som församlingen icke strax swarade, kyrkoherden sade sig tilförne, nemligen d 18 sidstl. april på sochenstämman påmint församlingen om fattigstugun, som til följd af kyrkolagens 28 Cap: 5 §, måste uppbyggas, tå församlingen så swarade, som af det tå holna protocollet finnes, hwilket nu uplästes, nemligen: at Hammaröns inwånare icke förmå någon fattigstugu uppbygga och wid macht hålla, emedan församlingen är liten, och ondt efter timmer där på ön, hwaräst ock ingen näfwer finnes, utan wilja de sielfva försörja sina fattiga uti sina egna hus, at ingen annan sochen hädanefter af dom skal beswäras; förmodandes de således sig i Nåder kunna blifwa för fattigstugus uprättande förskonte. Hwaruppå Herr Befalningsmannen sålunda sig utlät: aldenstund församlingen bor på en öd, där de beqwämligen kunna hafwa sina fattiga hos sig, så kunna de, så i anseende här til, som de tilförne andragne, och af protocollet nämde skälen, så länge slippa at uppbygga fattigstugu, som de behålla och försörja sina fattiga hos sig, at de ej få stryka omkring i andra församlingar; Men så snart det förspörjes, at Hammarö sochens fattiga gå ut i andra sochnar at tigga, wil iag /: Michael Bergman:/ strax upsättia låta på Hammarön en fattigstugu, ankommandes sedan på församlingen, at betala omkostnaden. Dermed war församlingen benögd.

1736 d 16 Maji hölts allmän sochnestämma, närwarande Pastore, kyrkowärdarne, sexmännen, och sochnemännen.

1. Uplästes protocollerna af d 13 april, 18 Maji och 21 sidstl. Decemb: emot ska ingen hade til at tala.
2. Sexmännen swarade, uppå tilfrågan, at ingen förfallelös warit borto på den andre förflutne Bönedagen.

3. Frågades, om de förspordt något gudelöst lefwerne och ogudacktighet i husen? Sw: nej.
4. Til följe av Högwälb: Herr Baron och Landshöfdingens bref til ven: consistor: frågades församlingen, om några lösdrifware eller lätingar finnes uti församlingen? Swar: de weta ingen.
5. Som Herr Halander upwiste en längd på några, som försummat Catechismi förhör, ty resolverades, at de skulle til följe af kyrkolagen 9 cap: 9 §, utgifwa några öre Smt til kyrkans behof, dom sexmännen utfordra, nemligen at af föräldrar och husbonder 4 öre Smt, , för hwartera personer, och för hwart barn och lejhion 2 öre Smt.
6. Blef öfwerenskommit, at mässekalken, som nu är ofärdig, omgiöres å nyo, at han blir större, ty åtog sig kyrkoherden, at härom accordera med guldsmeden i Carlstad.
7. Bewilliande sochenmännen at herr Halander nu får sidsta gången 3 Rdr Smt för kyrkoskrifning, samt 1 Rdr 8/: Smt för det han inbundet Kungl. Placater och förordningar i en bok, jämwäl ock en quittance bok åt kyrkan.
8. Simon Ersson i Östanås fick, efter sin begiäran, afsked ifrån sexmansämbetet, hwilket Johan Larsson i Tofwerud sig åtog.
9. David Davidsson smed lofwade sig wilja gifwa 16 öre Smt årligen til kyrkan, för det han nyttiar sochnens skog til kolande.
10. Begärte församlingen, at uti protocollet måtte införas deras witesbörd om Tienstegossen Knut Larsson ifrån Löfnäs, nemligen at han är likasåsom förryckt i sit hufwud, och så oduglig i sin trut, at han näpligen kan förtiena sig maten hos sina husbönder, mycket mindre så många penningar, at han kan mantalspenningarna utbetala, hwilket, efter begäran, blef uti protocollet infördt.

På sochnestämman d **18 julii 1736**

Rådgiorde kyrkoherden med församlingen, huruledes den nya mässekalken skulle betalas; och blef beslutit, at kyrkans medel angripes först der til, och sedan lägges et öre Smt af hwar och en som begår den heliga nattwarden, resten betalas framdeles.

1736 d 26 Sept: på sochnestämman, närwarande Pastore, Comministro och större delen af församlingen.

1. Frågades sochnemännen, om någon förfallelös warit borto ifrån gudstiensterna på de tvenne sidste Bönedagerna? Swar: nej.
2. Berättade Pastor; at guldsmeden mäter Warneck nu wäll undfått någon del uti betalning för den nya mässekalken, nemligen kyrkiomedlen, som fans i kyrkian den 8 sidstl. augusti, 8 Dr: 14 öre Smt, och församlingens giorda sammanskott 9 dr 18 öre Smt, hwartill kyrkioherden, så som nu skänk, lade 2 Dr Smt, så att summan blef 20 dr Smt, som nu betald är; men som ännu återstår 21 Dr 1 Smt ty frågades församlingen, huruledes denna rest skall betalas? Sw: et nytt sammanskott giöres å 20 /: Smt för hwar person, som begått nattwarden, hwilka penningar skola inläggas helgemässotiden. Hwad tå brister, betales af kyrkiomedlen, som dertil kunna inflyta.

3. Begärte kyrkiowäcktaren Simon Ersson i Östanås, och thes granne Nils Olsson ibid. at sochnemännen wille gifwa sitt witnesbörd derom, at de bägge nu lemnade sina gårdsbruk, warandes den förre 66 år gammal, och den senare 65 år ungefär. Och som församlingen betygade så i sanning vara blef sådant, efter begäran i Protocollet infördt.
4. Framkom soldate änkan Lena Bengtsdotter, och angaf at hon nu sitter inhyses i Bråtebostället, och har intet at försörja sig och sina små barn med, kan och icke förtiena sig några styfwar til mantahlspenningar och som församlingen detta jämwäl om henne bewitnade, blef det, efter anmodan i Protocollet anteknad.
5. Begärte klockaren Erik Larberg at des son, Johan måtte blifwa antagen, at förrätta skräddare ämbetet der i församlingen; hwar til församlingen samtyckte.
6. Blef öfwerens kommit, at den gamla och söndriga kopparkiättelen, som kyrkan tilhörer, bortsäljes i wintermarknaden, och köpes en ny något mindre istället.
7. Blef jämwäl samtyckt, at kläckarens son Johan skulle få giöra sin faders, under des åkommande opasslighet, sielf i des ämbets bestälningar i kyrkan.

1737 d 2 Febr: Trådde Pastor, Comminister och sochnemännen tilsammans i sochnestugan;

1. Tå Pastor kungiorde at hans Kungl. Majestät allernådigst bewiljadt, at et friwilligt sammanskott uti församlingarne här i wermeland, äfwen som på dahl må uphändas til de fattigas underhåll i Carlstads Hospital, och at Herr Gab: Lind är förordnad af Consistorio bemälte sammanskott at upbära; frågandes församlingen, om icke de här wid wilja wisa sin Christel. mildhet och barmhartighet, och wid upbördsmannens Linds ankomst, något, antingen i penningar eller matwaror efter råd och emne förskiuta til sådana usligas underhåll, så kunde församlingen framdeles hafwa det hopp, at någon af denna sochnens armlingar torde i Hospitalet, emot wanl afgift intagen blifwa. Hwarpå sochnemännen swarade, at de äro fuller nu icke i stånd, at kunna giöra detta sammanskottet; men om här med dröjes til längre fram på året, och den tiden, då Gud gifwer dem någon fisk af siön, så wilja de icke undandraga sig ifrån et så Christel. wärk, utan tå, efter råd och wilkor något förskiuta, ehwad det då kan blifwa, til bemälte behof.

1737 d 15 Maji hölts allmän sochnestämman, närwarande Pastore, Comministro, kyrkowärdar, sexmännen och större delen af församlingen.

1. Uplästes protocollerna, håldna d 16 maji 1736, 26 sept: 1736, och d 2 febr: 1737, emot hwilka ingen hade något at påminna.
2. Tilspordes sochnemännen om de hade några at angifwa, som utan skiäligt förfall försummat gudstiensterna på de tvenne förflutne Bönedagarna? Swarades af allom nej.
3. Berättade kyrkoherden, at Olof Gulbrandson i Rud och des måg Anders fått alfwarsamt tital af honom för det de sidste nyårsdag, som inföll på en lögnedag, efter gudstiensten mot aftonen warit ute på siön och hankat refwor, och at de gifwet 24 öre Smt til kyrkan, med begäran, at de för vidare tital måtte blifwa förskonte, samt lofwen at hädanefter wachta sig för Sabbats arbete; frågandes Pastor församlingen, om de nu här med skulle förskonas, hälst de förklarar, at deras upsåt nu allenast warit, at

frälsa refworna ifrån den ankommande isen? Församlingen swarade, at de denna gången må här med förskonas. Hwar wid det förblef, och gafs så dem, som alla i gemen förmaning, at afstå med sådant arbete, hwarigenom sabbaten ohelgas.

4. Blef öfwerens kommit, at med spånande på kyrkotaket hafwes anstånd i år emedan kyrkans medel sedan den nya mässekalken och koppar kiättelen inlöstes, nu äro ganska ringa, och församlingen nu i den dyra tiden icke förmå giöra der til något sammanskott. Imedlertid beslöts, at nästkommande Pärsmässa skulle köpas ungefär 1 näfwer til sochnestugans täckning.
5. Lofwade de, som hafwa felachtiga kyrkoplanken, at uplaga dem til nästkommande Pinges helg.
6. Förekommo de för oenighet sinsemellan instämde Parterne, Olof Håkansson, och des hustru Annicka Nilsson, i Wäst: Skagen deras grannar Nils Ersson, och Jean Jonsson i Wäst: Skagen tilspordes, hurudan sammanlefwnaden, nu är emillan Olof Håkansson och des hustru Annicka Nilsson? Nils Ersson swarade, at Olof Håkansson grufweligen swär och dundrar sent och bittida. Jean Jonsson bekände det samma, angående swordomen, lade och det til, at Olof slår sin hustru. Olof Håkansson tilspordes, om han så sig förhåller i sitt hus? Swar: med klagan öfwer sin hustru, at hon går i granstugan, och ej sköter huset och barnen. Deremot åter Annika klagade, at des man Olof swär och säger henne stygga namn uppå, kallande henne alt ondt och kan hon intet wänta, sade hon, at han blir någonsin bättre. Här wid uplästes Sochnestäms Protocollet af den 3 febr 1734, hwaraf befans, at desse folken blefwet tå här wid sochnestämman förlikte, med föresatt wite á 6 Dr Smt, för den, som oförliknaden, efter den tiden begynner. Resol. Såsom nu förspörjes, at Olof Håkansson och des hustru Annicka Nilsson icke förblifwet wid den här wid Sochnestämman d 3 febr: 1734 gjorda förlikningen, utan hat och bitterhet emillan dem fått råda; altså warda de til werldslig rätt hänwiste, at pröfwat må, om enthera eller bägge til denna oförliknaden orsaken wälkände äro. Och det til följe af Sveriges lag, giftmähla balken Cap 14, § 1.
7. Berättade nämndemannen Börje Persson i Tye, at Börje Larssons hustru i Larberg, Karin Sigfridsdotter, sidstl. st. Bönedag i kyrkan trängt sig in i en fullsatt stol, och satt sig i knäet på hans gamla mor, änkan, Karin Hansdotter. Uppå frågan, hwem härom kan witna? Swarade kyrkowäcktaren, Simon Ersson, at hon trängde sig emillan bemälte änka och nämndemans Jöns i Gråberg hustru, och deraf föranlättes änkan för trängsel skul gå utur stolen, och söka sig rum i en annan. Frågades, om Karin Sigfridsdotter brukat der wid något skuffande? Swarades at ingen det kunde förmärka. Uppå frågan om det war Karins stol, hon trängde sig in uti? Swar: ja. Heruppå förestältes Karin Sigfridsdotter den förargelsen, som hon i Guds hus förorsakat dermed, at hon, som är en ung hustru, uträngt en gammal hederlig änka, der hon likwell hade kunnat med wänlighet anmoda någon ung piga träda utur stolen, och lemna sig rum, med mera. Som nu Karin tilstod sig härutinnan felat, och afbad sitt förseende, församlingen jämwäll bad at henne denna gången måtte tilgifwas; ty fick hon denna gången tilgift, med förmaning, at hon för sådan, och all annan förargelse i Guds hus skulle taga sig til wara. Det hon lofwade.
8. Angaf Börje Larsson i Larberg, at hustru Ingebor Jonsdotter och hustru Christin Sigfridsdotter i Larberg slagits sinsemellan för 14 dagar sedan, hwartil orsaken skal hafwa warit, at Ingebor beskylt Christin derföre, at hon stulit tvenne ägg af hennes hönsegäll. Ingebor tilspordes, om så sant wore? Swarade sig hafwa sagt til Christin, om i tog 2 ägg ifrån mig i går, så ligger nu 2 ägg igen. Derpå sade Ingebor, begynte Chirstin ropa och kalla henne tiufwe-kona, äggetiufwe-kona, gick in i Ingebors förstugu, och tog henne i håret, hwaremot Ingebor böjde henne wid halsen, bad sin man hielpa sig,

och tå slapp hon. Chirstin frågades, om hon tilstår sådant? Swar: at det Ingebor berättat om äggen, är sant, och at hon burit tvenne ägg tillbaka, tilstod och at hon kallat Ingebor äggetiufwekona; men sade och, at Ingebor i sin stugu slagit henne med en slef, och at hon Chirstin, derföre fattat henne i håret. Frågades hwarföre hon med vredsmöd gådt in i sin granne qwinnos förstugu? Swarades, at hon wäll gick in i sin grannehustrus förstugu, men intet med vredsmöd. Här wid utlät sig Pastor, at som denna saken angår beskyldning för tiufnad, slagsmål och skälsord, så borde den remitteras til werldslig Rätt. Men, som nåhgra af församlingen bodo för dem, at en så stor skam ej måtte dem wederfaras, utan at de denna gången efter gifwen förmaning, måtte skonas, och at Chirstin som mäst sig försedt, måtte gifwa något til kyrkan. Ty blef dem gifwit et alfvarsamt tiltal för deras otilbörliga och högst förargeliga handel med hwarannan jämte förmaning, at taga sig för sådant och dylikt förargeligt lefwerne til wara, och lefwa i sämja tilsammans, som redeliga grannhustrur anstår. Blefwo förlikte och Chirstin lofwade gifwa til kyrkan 16 / Smt.

På sochnestämman d 2 octob: 1737

1. Tilsporde kyrkoherden församlingen om de wilja samtycka der til, at Hr Halander får kalla studiosus: Hr Jonas Aliin til sin adjunct, och medhielpare uti embets bestälningar? Swarade, at de äro wäl nögde dermed, allenast de icke beswäras med några löns utgifwande til adjuncten; hwaruppå Hr Halander, wid tilfrågan, utlät sig, at han sielf will löna honom, så at denne hans medhielpare icke skal wara församlingen til tunga.
2. Berättade sexmannen Anders Simonsson ifrån Säter, at Nils Andersson från Lerwikan, som d 18 sept: 1733, blef antagen til sochne skomakare, nu afsäger sig sochne-skomakare ämbetet uti församlingen, hwilket efter begäran, blef i Protocollet infört.

1738 d 22 maji: hölts allmän sochnestämman, tå närwarande woro Pastor Mag: L: Hesselgren, Brukspatron Hr Abrah: Eek, Commissarien Hr Magnus Swanberg, Comminister Hr Halander, Adjuncten Hr Aliin, och större delen af sochnemännen.

1. Uplästes Protocollet håldna d 15 Maji och d 2 octob: 1737, emot hwilka ingen hade något at påminna.
2. Blef räkningen för Hammarö kyrkos medel, hållen ifrån d 8 augusti 1736, til d 1 Maji år 1738 uplätné hwilken räkning approberades af församlingen.
3. Frågade Pastor sexmännen, om någon förfallelös warit borto ifrån Gudstiensterna de tvenne sidsta Bönedagarne? Swar: nej.
4. Uppå frågan, om någon hade något at klaga öfwer Gudstiensterna, at de icke warit ordentel. hållne? Sw: ingen hade der öfwer at klaga.
5. Skänkte Brukspatronen Hr Abrah: Eek til kyrkan 20 Dr Smt, samt til de fattiga 5 Dr Smt, hwarföre församlingen honom tienstel. tackade.
6. Blef öfwerens kommit, at med kyrkobyggnaden hafwes anstånd til nästkommande år, emedlertid anskaffar hwar hel gård 10 tiog spån til nästkommande wår, och köpes nu i Permässan 2000 spånspik. Sochnestugan täckes d 6 nästkommande Junii. Til kyrkotakets spånande lofwade Hr Comissarien Svanberg beställa ifrån Borgwik 6 tolfter bräder.

7. Som försports at något stim föröfwas af gåssarna på läktaren, ty blef beslutit at en beskedelig man hwar predikodag skulle sittaa på läktaren och hafwa inseende på gåssarna, och denne ordning skal hållas efter hwar rote, gård ifrån gård, och påtog sig Anders i Löfnäs at först hafwa detta inseendet.
8. Bejakade församlingen, at Bruks Patron Eek och Commissarien Svanberg få in bygga sig en stol i kyrkan, nästintill Gyllenflychternas stol, ned omkring twergången.
9. Efter anmodan lofwade sochnemännen, at förskiuta til en ny kappos kiöpande, efter råd och emne, åt Hr Aliin. Til samma behof lofwade Patron Eek 1 Rdr och Commissarien Svanberg ½ Rdr.
10. Tog Lars Olsson i Larberg afsked ifrån kyrkowärdskapet, och Anders Jonsson i Löfnäs påtog sig at wara kyrkowärd.
11. Begärte församlingen, at delning på Bänkerna i kyrkan måtte skie genom lottkastning, på det Bänkerna sedan af deras innehafware må inbyggas med bräder, hwilket blef bewiljat, och sochnestämman utlystes til d 11 nästkommande Junii.

1738 d 11 junii hölts allmän sochnestämman i Hammarö kyrko, tå närwarande woro Pastor Mag: Lars Hesselgren, Hr Commissarien Magnus Swanberg, Comministren Hr Magnus Halander med dess Adjuncto Hr Aliin, samt sochnemännen af församlingen.

1. Frågade Pastor sochnemännen, om de nu äro enhällige derutinnan, at delning på Bänkerne i kyrkan må ske genom lottkastning, och sedan inbyggas, som på sochnestämman d 28 sistl. Maji begärtes? Swarades, ja.
2. Om de wilja förblifwa wid sin på berördne sochnestämman gifna lofwad, at Bruks Patron hr Abrah: Eek, och Commissarien Hr Magnus Swanberg få för sine personer Bänken Num: 9 på manssidan, och för sine hustrur och barn Num: 10 på qwinfolkssidan? Swar: ja.
3. Om Comministri Hr Hallanders och Adjunctens Hr Aliins hustrur och barn få indelas uti Num: 9 på qwinssidan? Swar: ja. Men derjämte påstodo sochnemännen, at Commissariskan, Madame Ståhle, och des jungfru dotter måtte inrymmas uti samma bänk. Som Commissariskan icke war nu närwarande, måste man först höra hennes utlåtelse i detta mål.
4. Likaledes påstod församlingen, at Fru Prostinnan, Anna Maria Simzon på Hälltorp, måtte tillika med sin Jungfru dotter blifwa indeld uti fru Gyllenflychts Bänk, Gunnarskärs stolen kallad, hwilken fru Gyllenflycht för detta låtit, med församlingens samtycke, inbygga för sig. Men häröfwer kunde nu, uti wälbemälte bägge fruars frånwaro intet wist slutas, utan måste äfwen de härutinnan föråt höras.
5. Tilspordes församlingen, om soldaterne få de tvenne Bänkar, som de hit til haft och redan inbyggt, härefter behålla? Swar: så wida soldaterne wilja blifwa delachtige i kyrkoarbetet, få de dem behålla: til hwilket arbete soldaterne bejakade. Men soldatehustrurna få sina bänkerum, ned omkring Bondehustrurnas bänkar.
6. Frågades sochnemännen, om de wilja at Bänkerne skola indelas efter hemmans antal och storlek, nemligen efter mantalet? Swar: at delningen må ske efter mantalet, så at 8 man indelas i hwardera bänken, hwilket blef faststält, och lemnades sochnemännen frihet, som bäst de gittade para sig ihop,

mantal med mantal.

7. Derefter föreslogs lottkastningen, och blefwo derigenom bänkerna således tilfalne hwart och et hemman och mantal, som följande Bänkelista med sina Nummer utwisar.

På Manfolkssidan	
Num	
1	Främsta bänken Hammars herregård af ålder tilhörig och inbygd, kom icke under lotteriet. Så blef ock det lilla rummet wid ändan af samma bänk, under predikostolen, utan lottkastning tildelt åboerna i Östanås. Men genom lott tagan de tilföll Nummer
2	Nolgård, Hälletorp och Jonstorp, 8 mantal.
3	Hammars åboerna och torparna under Hammar, 8 mantal.
4	Bägge Sättersgårdarna och Östra Hoflanda, 8 mantal.
5	Nedre Tye, Tofwerud och Löfnäs, 7 mantal.
6	Hallersrud och Bråten, 8 mantal.
7	Wästra Skagen, Lilla Skagen och Fiskewik 8 mantal. Här möter twärgången ifrån södre kyrkodörren.
8	En inbygd bänk, blef, som han och tilförne warit, Gyllenflychtska familien tilhörig för Gunnarskiär, och kom ej under lotteriet.
9	Bruks Patron hr Abrah: Eek och Commissarien Hr Magnus Swanberg, efter sochnestämmans beslut d 8 Majii 1738, och detta sochnestäms protocoll, § 2.
10	Bägge Takenegårdarne, 7 mantal, der nu til kan indelas.
11	Larberg, Östra Tye, 6 mantal
12	Bärstad, Gråberg, Hult, Geterud, Rudstorp, 8 mantal.
13 och 14	Soldaternes Bänkerum, se detta protocoll, § 5.
15	Djupsundet, Lunna, Mörmon, 8 mantal.
16	Askhult, Swenshult, Twärhult, StorSkagen, 8 mantal
17	Torp, Wästra Hoflanda, 8 mantal.
18	Rud och Kilene, 4 mantal.

På Qwinfolkssidan	
Num	
1	Ifrån bänken Num: 1, Hammars fruntimber tilhörig, fingo qwinfolken sina bänker, efter samma Nummer, som männerna fått genom lottkastning gent emot til Num 7 inclusive, nemligen
2	Nolgård, Jonstorp och Östanås. Ty Hälletorps qwinfolken inrymdes sedan under Num 12, se, protocoll d 13 Aug: 1738.
3	Hammars hustrurna och Torpare hustrurna. Men angående Torpare hustrurna, se, protocoll af d 13 Sept:
4	Bägge Sättersgårdarna och Östra Hoflanda.
5	Nedre Tye, Tofwerud och Löfnäs.
6	Hallersrud och Bråten.
7	Wästra Skagen, Lilla Skagen och Fiskewik.
8	Bägge Takene gårdarne.
9	Efter lofwen uti §. 3. Comministri och adjunctens hustrur och barn.
10	Item efter lofwen uti §. 2. Detta protocoll Bruks Patron Eeks, och Commissarien Swanbergs fruntimmer.
11	Fru Gyllenflychts och hennes k: anhörigas för Gunnarskiär, se observat: wid slutet.
12	Prostinnan Simzons och kyrkoherde hustrun, item Bondehustrurna i Hältorp, se samma observation.

13	Larberg och Östra Tye.
14	Bärstad, Gråberg, Hult, Geterud och Rudstorp.
15	Djupsundet, Lunna och Mörmon med denna bänken lät sig sedan Commisariskan Madame Ståhle benöja.
16	Askhult, Swenshult, Twärhult, StorSkagen.
10	Bägge Takenegårdarne, 7 mantal, der nu til kan indelas.
17	Torp, Västra Hoflanda.
18	Rud och Kilene.
19 och 20	Soldatehustrurnas.
21 och 22	Fribänker

Observeras, at

Uppå en allmän sochnestämman d 13 august: 1738, samtyckte församlingen, efter gjorde förestälningar, der til, at Wälborna fru Gyllenflycht och des barn skulle få behålla för sig enskyt, bänken Num 11, hwilken hon långt för detta af församlingen fått lofwen på och med egen bekostnad inbygdt. Samtycktes jämwäl der til, at fru Prostinnan Simzon, samt Kyrkoherdens hustru, och Bonsdehustrurna i Hälltorp skulle indelas uti Bänken Num 12.

1738 d 16 Julij, upkallades sochnemännen in i sochnestugan för följande sak skull.

Inkommo Jean Larssons hustru i Tofwerud Catharina Persdotter och Nils Olssons hustru i Bärstad Chirstin Persdotter, tå Catharina beskylte Chirstin, at hon på kyrkowallen öfwerfallit henne med sådana ord, som skulle hon warit orsaken, at des barn warit siukligt och grätt. Härutinnan framkommo och witnade hustru Chirstins Persdotter uti Tye och hustru Chirstin Larsdotter uti Rudsbestället, at de hördt Chirstin Persdotter uti Bärstad fält dessa orden wid Kyrkan: Bär nu bättre ögon på mitt barn, än som Tu gjorde sidst, sedan har barnet warit grätt. Catharina Persdotter har uppå dessa orden, efter witnens intygande, swarat: du näbvisa, de orden skulle du haft i dig. Chirstin Persdotter tilstod, at hon dessa orden sagt: Bär nu bättre ögon på mitt barn än du gjorde sidst, sedan har det warit så grätt; men sade der hos, at Catharina Persdotter kallat henne näbvisa odygd, åsna, samt spottade åt henne. Witnen nekade sig hafwa hördt dessa orden. Då nekade jämwäll Kirstin Persdotter, at hon icke med dessa orden, onda ögon, hade någon mening. Äntel. uppå giord förestälning, huru oanständigt Chirstin, på kyrkowallen, angripit Catharina, derigenom nu neslig ordaväxling yppats, hwarföre denna sak med fog kunde förwisas til werldslig rätt, blef Chirstin Persdotter bewekt at bedia Catharina Persdotter om wänskap och lofwade gifwa 16/: Smt til kyrkan. Deruppå blefwo de förlikte, med alfvarsam förmaning til dem bägge, at hädanefter wachta sig för sådant, och annat förargelighet wäsende, i synnerhet på kyrkowallen och kyrkowägen, tå de ärna gå til Guds hus, at göra sin skälige gudstienst.

1738 d 13 Sept hölts allmän sochnestämman uti Hammarö kyrka, närwarande Pastore, Hr Commissarien Swanberg, Adjunct Hr Alijn, och de fläste af sochnemännen.

1. Angofwo sochnemännen, at wid lottkastningen om bänkerummen i Kyrkan hade förelupit en ting, hwaruti de nu begära ändring, nemligen at torparne under det Hammars herregård, som wid lottkastningen tillika med Hammars åboerna fått bänkerummet Num: 3, måtte flyttas til de nedersta stolerummen, och skattebönder flyttas i deras ställe, och det för följande orsaker skul, nemligen: har soldaten Pär Torpman, så som åbo på Hammar, sammanparat torparena med Hammars åboerne til stolerum, tå nu hwar af sochnemännen woro syslesatte med mantalens sammanparande uti bänkerna til någon jämelighet, och, wid det samtal den ena tå hade med den andra; icke kunde förmärka

soldaten Per Torpmans förehafwande här wid lotteriet, och således kunde de icke strax förklara sitt missnöje här wid.

2. Hafwa torparena aldrig tilförne haft något wist stolerum, mycket mindre någon bänk främst i kyrkan.
3. Bidraga de icke til kyrkans bygnad och reparationer, hwarken med arbete, penninge-sammanskott eller frivilliga gåfwor.
4. Äro de icke sådana Crono-utskylder underkastade, som skattebönderne måtte ärligen utgiöra. I anseende til alt sådant begärte nu sochnemännen enhälleligen, at skattebönderne ifrån Torp, som fått bäncken Num: 17, måtte flyttas derifrån til Num: 3, och i stället torparna flyttas til Num: 17, eller 18, som är nedersta rummet. Här gjorde Per Torpman, denna påminnelsen at förr än någon ändring härutinnan sker borde Hr öfwerst lieutenanten, som äger Hammar til boställe, höras. Hwaruppå sochnemännen swarade: at denna ändring icke lærer wara Hr öfwerst lieutenanten emot, i anledning af förberörde omständigheter och skäl, och lærer han icke wilja tillåta, at torparena just skola få det 2:a stolerummet näst efter sig i kyrkan framomkring skattebönderna, som draga alla onera. Här wid utlät sig Pastor, at som han wid lottkastningen lemnade hwarjom och enom frihet til sammanparande uti bänkarna, så lemnade han ock densamma Hammars åboerne, och wille ingen afskära sin frihet. Men som nu en twist således, som omrördt är, upkommit hwilken nu icke står at biläggas, ty warder denna sak remitterad til werldslig Rätt, och det til följe af Kungl Kyrkolagen 24 Cap: 8 § num: 4. Samt Kungl Majjestäts resolveren angående irringars hindrande uti Jurisdictionerna, gifwne Stockh. d 5 Maji 1684, at där skärskådas och afdömmas må, huru wida skattbönderna uti deras påstående wilfaras kunna, eller neij; hwarförinnan Wälborne Hr öfwerstlieutenantens utlåtelse lærer inhämtas.

1738 d 1 Novemb: blef allmän sochnestämman hållen uti Hammarö kyrko, då Kyrkans egendom blef inventerad, som bestod af följande saker, närwarande de i förra protocollet nämnda.

Böcker

1. En Bibell in quarto tryckt 1709.
2. En gammal Bibell in quarto, som är hos Hr Comminister Halander. Men sedermera inkomen.
3. En Psalmbok in quarto trykt i Stockholm 1697.
4. En Psalmbok in octavo trykt 1695.
5. En handbok, som är något slitin trykt 1693.
6. Concordia pia in quarto, trykt 1730.
7. Nicolai Hunnii Epit: cred: trykt 1722.
8. En gammal svensk Manual mycket slitin, trykt 1626.
9. Kyrko-ordning in quarto, trykt 1626.
10. En inbunden bok med åtskillige Placater och förordningar til 110 stycken.

11. Tvenne gamle Kyrko-Böcker, den ena med antekning på de döda, födde och wigde personer, och den andra innehåller räkning för Kyrkans medel.
12. Dito tvenne nyare Böcker, den ena kiöpt til Kyrkan 1734, hwarutinnan anteknas födda, döda och wigda personer, den andra kiöpt samma år, hwaruti anteknas Kyrkans medel.
13. En lång smal Bok wharutinnan hålles räkning per debet et credit.
Tvenne Protocols Böcker in quarto, en gammal från år 1643 til år 1706. Dito en nyare, som begynnas 1708, ännu brukas.
14. Nomenclatura.

Silfwer

1. En ny förgyld Kalk med förgyld Padle kiöpt år 1736 för 66 Dr Smt
2. Dito en liten gammal sochnebuds kalk af silfwer med Patle oförgylda med foder och en sochnebuds flaska af tenn, kost: 18 Smt år 1740 uti majo förärte wälb. Hr öfwerst lieutenant Bähr en oblats:ask af silfv: med [?] ändar.

Andra Saker

1. Tvenne teenflaskor, den ena något mindre än den andra, af en kannas rum whardera. Dito en mindre flaska af 3 quarter, item et halft stop af teen, dito en teenskål, at bruka wid barndop. En gammal swarfwad ask at gömma oblat uti.
- [2-3 saknas]
4. Ett par liusastakar stora af teen. Dito ett par mindre af metall. Item en stor liusastaka af metal med 3 pipor, at bruka på Predikostolen. Dito en liuspipa af metall på predikostolen.
 5. Mässkläder: En mässehaka utaf sammet, hwarpå gallonerna i kanterna äro mycket slitna. En mässesiorta. En pall af sidentyg. En gammal handtduk med knytningar på tvenne sidor.
 6. Ett gammalt bårkläde söndrigt. /: församlingen kommo öfwerens at kiöpa et nytt :/ 3 bårar, 2 större och en mindre.
 7. En ny kopparkiättel, som kiöptes 1737, väger 27 Mkr, kåstar 18 Dr Smt.
 8. Tvenne spadar gamla. En gammal jernstör, och 2 gamla yxor.
 9. En stor lång kista i sochnestugan, med 2 lås och något beslagen at förwara kyrko-collect och fattigmedlen uti.
 10. Kyrko-wäcktarens råck af blått kläde något sliten.

Wid detta tillfället samtyckte församlingen:

1. At Johan Larberg tages til kläckare efter des fader, som af ålderdoms-svaghet intet längre förmår skiöta syslan wid församlingen, med det wilkor, at han skickar sig beskedelig emot prästerskapet och församlingen och i öfrigt trogen i sin tienst, samt efter yttersta förmågo bidrager til sina föräldrars föda och underhåld.
2. Samtyckte församlingen sammaledes at Lars Ersson i Hammar på någon tid skulle få inrymmas i sochnestugan för des fattigdom skull, dock förbehölt sig Hr kyrkoherden, at wara utan alt answar, der någon olycka genom wådeld skulle timas genom hans förwällande.

1739 d 20 Maji hölts allmän sochnestämman på Hammarön, närwarande kyrkoherden, Hr Commissarien Swanberg, Adjunct Hr Aliin, kyrkowärdarne och sexmännen, samt störste delen af sochnemännen.

1. Tillspordes sexmännen om någon förfallelös warit borto under gudstiensterne här de förledne Bönedagarna, swar: Nejj.
2. Angafs, at Nils Simonsson i Geterud den andra Bönedagen, strax han kommit hem ifrån kyrkan gått til sjön och dragit not, som Hr Halanders drängar intygade. Som nu denne Nils

icke war tilstådes, inkallas han til nästa sochnestäma.

3. Frågade Pastor om sochnemännen wiljia i sommar åtaga sig kyrkotakets spånande? Samtel. Sochnemännen swarade, at de för soldatehusens uplagande, samt den sena och långsamma antiden skul som i detta åhr warit, icke kunna detta arbete sig åtaga, men om något wore söndrigt på taket, kunde de det af någon uplagas i sommar. Blef beslutit, at kyrkowerden i Löfnäs och sexmannen Johan Larsson i Tofwerud uplaga det, som är mäst nödigt.
4. Blef tilsagt at kyrkobalkerna skulle uplagas före Permässan.
5. Frågades om sochnen nästkommande Permässomarknad wiljia at för kyrkans medel köpes et nytt bårkläde! Blef samtykt at det köpes 8 alnar á 6 Dr Smt alun.
6. Samtycktes och at kyrkohandboken skulle lagas af en bokbindare.

1739 d 23 sept: hölts allmän sochnestämma på Hammarön, närwarande kyrkoherden Mag: Laur: Hesselgren, Hr Bruks Patron Eek, Commissarien Hr Swanberg, Adjunct: Hr Aliin, kyrkowärde, sexmännen, och större delen af sochnemännen.

1. Uplästes Protocollet, som hölts d 20 Maji, emot hwilket ingen hade at påminna.
2. Frågades om någon förledne Bönedagar förfallelöst borta warit från Guds hus? Swarades af sexmännen, neij.
3. Påmintes åter, at kyrkobalkerna, som sidstledne war icke uplagades böra af wederbörande med första förfärdigas.
4. Frågades församlingen, huruledes elden war lös kommen i sochnestugan, deräst Lars Simonsson är inrymd efter församlingens påstående? Swarades at gnistor lära fallit utur skorstenen ned på taket, och tagit eld i näfren, som ingen torf war på. Tilspordes församlingen om de wilja at han skulle utsäijas ifrån sochnestugan? Swarades, ja, men blef ingen wiss termin utsatt, när han skulle utflytta, emedlertid warnades han och des hustru, at de icke hårdt skulle elda hwaraf skada kunde befaras.
5. Bewiljade församlingen, at en ny dörr samt karm och forning giöres för sochnestugan.
6. Samtyckte jämwäll, at nya fenster giöres fram om altaret, hälst wädret sönderslagit de förra gamla. Jan Davidsson åtog sig at giöra bogerna til fenstren.
7. Frågades sochnemännen, huru mycket dem skall gifwa til kyrkan, som will bruka det nya bårklädet? Swarades sex öre silf mynt, som blef stadfäst.
8. Infant sig Nils Simonsson i Geterud som förra sochnestämman war angifwen derföre, at han skolat andra Bönedagen straxt han kommit ifrån kyrkan, gådt til siön och dragit not. Hr Halanders drängar, som detta om Nils angifwit, instälte sig icke til sin talans bestyrkande, utan Anders Börjesson i Torp intygade, at Nils i Geterud ej drog not den andra Bönedagen förrän efter kl: 4 om aftonen: Nils fick derpå en tienlig förmaning, at wachta sig för otidigt arbete på sön- och högtidsdagerna.

1740 d 30 Martii: hölts allmän sochnestämma på Hammarön af Pastore Laur. Hesselgren, närwarande Öfwerst lieutenanten Wälborne Hr Bär, Hr Bruks Patron Eek, Commissarien

Swanberg, Adjuncten Hr Aliin, kyrkowärden Anders Ersson i Hallersrud, Anders i Löfnäs, samt sexmännen och större delen af sochnemännen.

1. Til följe af Consistorii Carolstadiensis resolution: af d 12 Martii, 1740, efterfrågade Pastor, hwilken varit orsaken til den sammankomst, som församlingen hållit här i sochnestugan några weckor för Julhelgen, tå de öfwerenskommit om studiosi Hammaréns kallelse til predikoämbetet. Allmogen swarade i gemen, at de af sig sielfwa varit öfwerens, at träda tilsammans i sochnestugan och rådgiöra om kallelse för denne student, som är född här i sochnen, och förmodat, at sådan sammankomst icke varit emot någon Kungl. Förordning. Deruppå upläste Pastor § 5 af Kungl. Majjestäts förordning gifwen d 5 Junii 1739, angående präste-wals anställande, och alfwarligen förmante församlingen, at hädanefter taga sig til wara för alla olagliga sammankomster, och at de med kallelse til prästebestälningar skulle wänta til des efter Consistorii förordnande, pålysning derom sker å predikostolen.
2. Uplästes räkningen för Hammarö kyrkomedel, hållen ifrån d 1 Maji 1738 in til datum med debet och credit; och som ingen hade herwid at påminna, så lofwade Pastor den samma i räkenskapsboken införa, när hans ämbetsår, den sidsta nästkommande Aprilij, är slutat.
3. Lofwade Bruks Patronen Hr Abraham Eek sig wilja skänka til kyrkan 5 Dr Smt, och til de fattiga 5 Dr Smt, hwarföre hos honom tacksägelse giordes.
4. För den trängsel skul, som är uti bänkerummet num: 15 på qwinfolkssidan i kyrkan, samtyckte Bruks Patron Hr Abrah: Eek, at Commissariskan, Madame Ståhl och des jungfru dotter skola få nyttia des Sal. Hustrus stolerum, num:10 på samma sida.
5. Item lofwades wälbemärcte Hr Patron at nämndemannen Börje i Torp, som tillika med andra wid stoledelningen fått bänken num: 17, skulle få sittaa i des bänk, num: 9, på manfolkssidan, at berörde nämndeman, för des swaga hörsel skul, des bättre må kunna höra predikningarna.
6. Tog kyrkowärden Anders Ersson i Hallersrud afsked ifrån kyrkowärds ämbetet, hwilket Lars Nilsson i Bärstad sig åtog. Som nu intet war mera at påminna, så slöts denna sochenstämma.

1740 den 15 Maji: hölts sochnestämma af Pastor Joh. Edström, i närwaro af Öfwerst lieutenanten Wälborne Herr Bähr, Commissarien Swanberg, Adjuncten Hr Lignell, kyrkowärden och sexmännen, och större delen af sochnemännen.

1. Frågade Pastor huru man skulle skicka sig med kyrkiotaket, som står öppet, at thet inre taket nemligens [...] nu må taga skada af regn, här på swarade Wälborne Hr Öfwerstlieutenanten Bähr, at reparation på thenna gamla kyrkian är så wida nödig, at man kan med henne hielpa sig någon tid fram åt; men församlingen måste wara omtänkt på medel at få någon ny kyrkia. Och förmodade han at thenna församlingen kunde genom Kungl. Nåd blifwa, på underdånig giord ansökning, hulpen til thetta nödiga verkets befordran, med collect öfwer hela riket. Imedlertid kunde kyrkiotaket lagas med minsta omkostnad. Thetta biföll allmogen, och wiljia gierna så framt the blefvo med nödiga penningar förhulpna, med dagswerken, och stens framkiörande, giöra så mycket the förmå.

2. Frågade Pastor hwem skulle anmodas om at laga taket på kyrkian? Sw. bonden Johan Månsson i Giöterstad påtog sig, med församlingens åtnöje, at the samma laga. Wiljandes han med kyrkiowärdarna nu snarast se efter, huru mycket af taket nödwändigt behöfwat at förbättras, på thet at arbetet må blifwa färdigt til nästkommande midsommar.
3. Warnades församlingen at icke hädanefter hänga sina hattar på liuskronorna i kyrkian, för den fara man genom kronornas nedrifvande kunde hafwa sig at föreställa. Och blef satt wite, för de som hädanefter här emot bryter, 6:/: Smt.
4. Tillsades kyrkiowärdaren at ei låta ringas längre med kläckorna hwar gång, än som behöfwat.
5. Frågade Pastor sexmännen, om the befunnet någon hafwa förfallelös warit borta wid sidstledne Bönedag? The swarade öfweralt nei.

D 16 Novemb. Hölts sochnestämman, tå förutan pastor och comministri adjunctus, woro tilstädes herr Bruksp. Ek, herr commissarien Svanberg, herren Nils Maul och Mag. Ståhl, samt kyrkiowärdarne och sexmännen ock största delen af församlingen.

1. Tå beslöts at the gossar, som ännu icke äro upförda i Mantalslängden, skola icke gå uppå lectaren i kyrkian, utan fram i choret; annars skola the sättias i stocken wid kyrkiporten.
2. Lofwade föräldrarna, at the wilja sielfwa lära sina barn at läsa i bok.
3. Påmintes föräldrarna och husbönder, i anledning af Sw. Lag at aga sina barn och tjenstebarn, när the finna at the wänja sig til at swärja.
4. Sexmännen swarade hwar för sin rote, at the icke wiste at angifwa någon som wid sidsta bönedagarna warit förfallelös borta.
5. Swarade Hr Lignell, på tilfrågan, at en hop af knechtehustrurne icke infunnet sig wid husförhören.
6. I stället efter sexmann Erik i Nordgård [ska vara Nohlgård], som döde war, tilsattes Anders Håkansson i Diupsundet.
7. Swen Larsson i Hoflanda blef sexman efter sin fader Lars Swensson i Hallersrud, som nu begärte och fick afsked.
8. På tienlig förestälning, påtog sig församlingen at förutom andra friwilliga gåfwor, gifwa af hwar gård ärligen til kyrkian 8:/: Smt.
9. Tillsades at the som hafwa banfällige kyrkiobalkar, skola hafwa them färdiga til nästkommande sochnestämman i Maji månad, med wite 16:/: Smt.
10. Afskedade gamle soldaten Säterman fick tilsägelse, at ändå för sin döda son, til des begravnings behof, af fattigpenningarna 16 :/: Smt.

11. Bewiljades kläckaren at årl. få för kyrkoskrifning 1 Dr Smt; och för thet han i år haft beswår wid thet förehafde kyrkioämbetet, samtycktes här om collect af församlingen.
12. Fant församlingen nödigt at chortaket, på södra sidan besynnerligen, bör spånas nästkommande wår, ty åtog sig hwar hel gård, at anskaffa ther til 100 spån til nästkommande wår.
13. Hwartil emedan icke war mer spik i behåll, efter thet gamla kyrkiotakets thenna sommar fullgiorde spåning på södra sidan än 400 så sades at wid wintermarknaden i Christinehamn skulle kiöpas mera spik. Then slank tiära, som öfwerblifves efter brådningen, begiärte Commissarie Svanberg få kiöpa som honom bewiljades.

1741 d 30 april hölts sochnestämman af Pastor, i närwaro af Hl. Comministern Hr Halander, Hr commissarien Svanberg, kyrkiowårdarne, sexmännen och större delen af sochnemännen.

1. Upläste Pastor för församlingen protocollen för the, förra året, hålne sochnestämmor: hwarwid ingen hade något til at påminna.
2. Utlåfwade församlingen at, då Chortaket på södra sidan kommer i sommar til at spånas, benhuset samt wästra kyrkioporten skola sättias uti försvarligt stånd.
3. Sammaledes, at then kyrkioboden, som pastores emottaga sin tionde uti, skulle omtäckas, til hwilket behof bewiljades af hwart helt hemman 2 /: Smt, och proportionaliter af the mindre. Och skulle säxmännen upbära thessa 2:/: tillika med the 8:/: Smt, som för hwar til kyrkian årligen, wid förra sochnestämman blefwo bewiljade.
4. Berättade församlingen, at alla, som wid sidsta sochnestämman blifwet med wite 16:/: tilsagde at förfärdiga sina förfallna kyrkiogårdsbalkar, hafwa sin skyldighet fullgiort. Men åboerna uti Jonstorp, som thetta efthersatt, skulle sexmännen uptaga 16 /: Smt af, och tilsäga them at til nästa sochnestämman giöra sitt plank färdigt.
5. Påmintes ock nu, at föräldrar och husbönder skola aga sina barn och tienstebarn när the beträda them med swordom, som Sweriges lag biuder.
6. Tilfrågades comministern Hr Halander, om icke han skulle kunna i then händelse at Hr Rizelius skulle någon gång behöfwä at resa från församlingen för sin angelägenhet skull, dopet förrätta, så at församlingens ledamöter icke behöfwä kunde at resa in til staden med sina späda barn; och när han sade sig thet icke förmå, påmindtes församlingen om nöddop, huru ther wid bör förhållas: nemligen när barnet är mycket swagt så at man icke tryggeligen kan wänta med thes dop, til thes man kan hinna til kyrkian, eller prästen, så är tillåtet gudsriktigt, och til laga ålder dermed förståndigt folk, som i catechismi lära wäl underrättad äro, af mankiön, eller i brist theraf, at qvinkionet, at döpa barnet; allenast skier rätteligen med waten, i guds faders, sons och thes h. andes namn, och befalla [Kan ha ändrats?] barnet i guds wård med bönen Fader Wår och Välsignelsen.
7. På tilfrågan om i församlingen är någon wiss Jiordegumma swarades: at hustrurna wid barnafödslor gå til hwarandra hwarwid påmintes at the, som med faddrar tilfalle låta sig bruka, böra wara gudfruktige, nykter, årlige och i sådan beställning förfaren samt kunna med tröstel. ord styrka barnen, föderskorna

uti theras nöd och wända, samt förmana them til hopp och tålmod. Se kyrkiol: cap. 4. §§. 2.4.

8. Talte närwarande församlingens ledamöter, och besynnerligen Johan Jönsson i W. Skagen, om then förargelse och oförliklighet som föröfwat derhos emellan Ånstafolken Olof Håkansson ibid. och hans hustru. Och emedan thenna theras misshällighet nu efter processen icke mera hörde til sochnestämman, utan til werldsliga domstolen, ty sade man at the af wederbörande skulle instämmas til nästa ting. Dock som större delen sade at man dem skulle försöka om the icke, på alfwarsam föreställning af pastorn, stode til at bringas til försonlighet, så skulle the blifwa instämde til pastor, som all mögelig flit lofwade wilja ther wid göra.
9. Sammalunda klagade församlingen, och besynnerligen Jöns Persson i Bråten, öfwer thet förargeliga olåt som föröfwat dageligen af Anders i Bråten, som sin hustru skal hårdeligen hantera. Ty tilsades sexmannen Swen i Hoflanda, at tilsäga thesse at komma in til pastor i staden.
10. Beslöts at til thet ofwan före nämnda Chortakets brånande skulle upkiöpas i Permesso 1 tunna tiära.
11. Berättade Commissarie Svanberg at några ynglingar tagit sig före, at wid fiskets bewakande uti Skoghall, spelade med kort och råkade påminna sig besynnerligen tvenne at angifwa, neml. Nils Jönsson ifrån Hälletorp, och tienstegossen Thomas ifrån Jonstorp. Hwarför the skulle thenna gången warnas af sina föräldrar eller husbönder, emedan the icke woro tilstädes, men om thet icke wil förslå utan flera gånger komma sådant klagomål äfther, så skal man söka handräkning af wederbörande.
12. Lars Börjesson, som nedflyttat til Giöterstad, sade sig icke wara indelt i kyrkian til något stolerum, hwarföre höon lämna des rum uti Ruds och Kilene bänken.

D 19 Junii [1741] trädde efter gudstiensten herskapen och sochnemännen tilhopa at samrådas, på hwad sätt man skulle förhielpa Comministren Hr Halander til at få några hus ny i stället för the för höon afbrände, besynnerligen uthus såsom högst nödiga för tilstundande hö- och sädesbärgning. Och ehuru wäl sochnemännen sågo sig i thenna dyra tiden stor försiktighet möta dock likwäl emedan wälborne Hr Öfwerstlieutenanten Bähr gunstigt utlofwade sig wilja skiänka ther til en gammal ladubyggning som nu står på Hammar, så åtog sig samtliga församlingens inwånare, at göra ett dagswerke på hwart matlag, til samma skänkta byggnings nedtagande, öfwerförande och upsättiande uti Lindenäs. Och skulle Diupesunds roten göra begynnelsen med byggnings nedtagande med så många personer dageligen som kunde behöfas och sedan skulle rote efter rote sammaledes fortfara alt in til thes byggande blefwo fullbordad med thessa uthusen.

1742 d 9 Maji hölts sochnestämman af Pastor, i närwaro af Hr. Brukspatron abr. Ek, Hr comminstern Peter Rizelius, Hr Commiss: Svanberg, kyrkiowärdarne, sexmännen, och största delen af församlingen.

1. Uplästes för församlingen sochnestäms protocollen för förra året, hwar wid ingen hade at något påminna.
2. Frågades om the bewilljade 10 :/: Smt på hwart helt hemman blifwet til kyrkiowärdarna lefwererade, och befans at alt war clarerat, undantagande halfwa hemmanet Tydie som Hr Maull brukat förra året, och Hammar, för hwilka lofwades med första skola betalas.

3. Som thet befants at Jönstorps åboer wore förfallne til wite 16 :/: Smt för försummat kyrkiogårdsbalks upsättiande til försatt tid, så anmodades sexmannen Anders Håkansson at samma 16 :/: Smt upfordra.
4. På tilfrågan om sexmännen wiste at angifwa någon, som förliden Bönedag försummat gudstiensten förfallelös swarade the alla, nei.
5. Frågades Hr Rizelius om han hade at angifwa något oskick, som wid gudstiensterna förlupet, härpå han swarade, at han hade at berömma församlingen för theas flitighet at besöka guds hus, och med andacht afhöra guds ord. Men angaf likwäl thet at när versen siunges efter wälsignelsen wid slutet af gudstiensten, så pläga the nappa efter sina hattar, och således hafwa liten andacht wid sin sång och bön: Thetta erkiände församlingen för en god påminnelse, och lofwade wilja thenna oseden aflägga.
6. Nils i Larberg och hans hustru angofwos at the slages och illa hanterat hwarandra. Han som war allena tilstädes, tilstod wäl at så war tilgånget, men sade at the sinsemellan wore förlikte. Icke thess mindre blef han befalt at tillika med hustrun komma in til staden at pastor må göra then nödige föreställningen om theas gudachtiga förehållande.
7. Herr Rizelius med några af församlingen angofwo några som fjärdedag Pingst rest til qwarn medan then tiden gudstiensten påstod, nemligen Erik i Östanås, samt Jönses och Eriks hustrur i Bråten. Erik i Östanås, som bland the angifne allena war tilstädes, tyckte wäl illa wara giort, men sade at hungersnöden hade drifwet här them til. Fogden på Hammar berättade at han på Christi Himelsfärdsdag, strax efter gudstiensten, blifwet warse at några warit med båtar uti Skoghall at fiska, men kunde icke säga hwilka the warit, efter han är nyl. ankommen, at han icke känner församlingens ledamöter. Hwarför nu gafs en allvarsam förmaning til församlingen i gemen at innehålla med sabbats och högtiders ohälgande, med ankännande, at the som sig på sådant sätt förbryta, skola blifwa til werldslig rätt instämde, at få efter lag sitt brott omgiälla. Och imedlertid fick större warning, upläste för församlingen den 3. §. af förordningen om sabbatsbrott af år 1687 d 17 octob.
8. Anmodades kyrkiowärdarna at se til, om norra wäggen af kyrkian upp under wistet, som berättades behöfwa reparation på något sätt, syntes then betarfva, och i then händelse skulle then nu företagas, men i annan händelse bad församlingen at i thenna swåra tiden blifwa förskont för mindre nödigt arbete.
9. Emedan wälborne fru Maria Lindrot på Gunnarskiär begjärte at få låta mura en graf åt sig, på kyrkiogården, så tilspordes om hon icke kunde, som hon åstundade, få bygga then wid Östra kyrkioporten utom diket. Emedan innom diket är för trångt; och är ingen plats at tilgå. Hwartil allmänt bejakades.
10. Begjärte hustru Margeta Pärsdotter, som håller til hos smeden David få församlingens wittnesbörd om sin stora fattigdom, at hon i anledning ther af må få sökia befrielse från mantalsutgifter; och såsom församlingen enhälligt berättade at hon lefwer uti största fattigdom, blef thetta til bevis i protocollet antekndt.
11. Beslöts att the fattiga i församlingen som wäl niutet del i fattigmans-penningarna, böra dock icke, när the dö, få hielp af samma penningar til kistor etc. androm torftigen til förfång, så framt the hafwa något efter sig, som til samma theas behof kan förslå, eller at slägt som förmår them til grafen

befordra.

12. Oluf Gullbrandson i Lilla Skagen begiärte at hans hustru måtte blifwa delachtig af fattigmedlen: hwilket för hennes långsamma siukdom och stora armod blef bewiljadt.
13. Sammaledes begiärte smeden David, at hans hustru för thes siuklighet och fattigdom, måtte få del i fattigmanspenningarna, som blef honom bewiljat.
14. Blef Eskil i Wästra Skagen förordnad til sexman i stället efter Nils Ersson i Wästra Skagen, som nu begiärte och erhölet afskied.
15. Lät församlingen enhälligt förstå, at the hälst åstunda, at studiosusen Andreas Hammaren, som utan thet at han har wakra arbetsgåfwor, har tilfälle at wara i hus hos sina föräldrar, måtte blifwa antagen at blifwa församlingens nye comminister efter Hr Rizelius, som nu komma til annan bestälning.

1742 d 26 Sept hölt Pastor sochnestämman, i närwaro af Hr. Brukspatron Abr. Ek, Hr v. comminst. Hamren, Hr Commissar: Svanberg, kyrkiowärdarne, sexmännen, och största delen af församlingen.

1. Belofwades at ehuru man icke kunnat märkia at norra kyrkiowäggen in wid skiötningen, något gifwet sig, sedan kyrkian wed bygdes, man likwäl skal, til större säkerhet med en jernstång then samma befästa.
2. Utlofwade Nils Larsson och hans hustru i Larberg, som i anledning af then emellan them förlidne wår yppade misshällighet och slagsmål, och wid förra sochnestämman war angifwet, wore nu inkallade, at the wilja winlägga sig om en rätt ächta sammanlefnad; och emedan thes granne beskiedelig man Lars Olson berättade, at intet försports någon misshällighet emellan them, sedan then ena gången, så gaf man then nu warning at alt framgent wachta sig för sådana och dylika synder och förargelser.
3. Undersöktes then osämja som uppkommet emellan grannarna i Fiskewik, Elof och hustru Sigrid. Hustru Sigrid klagade på Elof at han en tid fört ett ogudachtigt lefwerne med swordom och stridande; at han och en gång slaget med yxan i hennes stugewägg, och wiljat med wåld gå in, om icke hans hustru hade draget honom tillbaka in i sin stuga. Här til nekade Elof, och ther emot klagade på Sigrid, at hon med beskyllning och missbruka på honom för en kylling och höna, som woro komne uti wägen hade begynt at reta honom til at med någon häftighet wisa sig emot henne. Hwilket hon så wida tilstod at hon frågat efter samma höns, och sagt at then har wäl tagit then ena, som tagit then andra, dock icke beskyllt Elof eller hans hustru. Men Elof påstod det Sigrid hade thetta giort. Nu giortes wäl af sådant antagande och nekande, at saken borde komma til werldslig rätt; men som ingenthera hade witne på hwad te klagade öfwer, så samtyckte the til förlikning, och begiärte at them ett wite skulle föresättas af 10 Dr Smt, för then som härefter något olåt emot then andra föröfwar.
4. Emedan then gamle kyrkiowächtern war nu nyligen blifwen död, så samtycktes af hela församlingen, at Lars Jonsson i Myrmon [ska vara Mörmon?], som nu under sin swärfaders siukdom, och efter hans död några weckor förrättat thenna beställningen, blifwa ther wid in til nyåret; men sedan får Jon Nilsson i Smedstorpet, som är mycket fattig, och behöfwer på thetta sättet blifwa hulpen, thenna syslan tilträda. Här wid församlingen, erhindrade at ther Jon af siukdom eller förfall blefwo hindrad, skal Lars Jonsson, mot wedergiällning, giöra syslan, och, så framt han skulle Jon öfwerlefwa, wara för

någon annan närmast til thenna lilla tiensten.

5. Förmantes the hemmansåboer, nemligen, på Gråberg, Östra Takene och Hulte, som böra lefwerera winsäden til Hr [...] Buschan, at the thet årligen icke försumma, samt til sin säkerhet alltid taga quittance therföre.
6. Skulle Pär i Källan, Oluf Gullbrandsson i Lilla Skagen, samt Jon Nilsson i Smedstorpet tilsägas at nu i följande wecka komma och taga torf samt täcka öfwer sochnestugan ock kammaren ther några dråppar förspodts besynnerligen omkring skorstenen i kammaren. Sexman Swen i Hoflanda säger them til härom.
7. Bewiljades framledne kyrkiostötens änka, samt Lars i Östanås änkia at få af fattigmedlen hwar sin Dr Smt til kistans betalning för sina män; samt att änkian efter Lars skulle thessutom blifwa delachtig af fattigmedlen.
8. Berättade församlingen att gåssen Jon Larsson i Hoflanda som nyligen blifwet fader- och moderlös, är mycket fattig, och för sin siuklighet icke kan få sig husbonde, at förtiena sig föda och kläder, och begiärte at thetta måtte i protocollet införas, på thet han må erhålla befrielse från mantalsavgiften. Gåssen war ock tilstådes, at wisa at församlingen hade här til högsta fog.
9. På tilfrågan om någon warit förfallelös borta wid öfwerståndne Bönedagar, swarade sexmännen, Nei.
10. Begiärte och fick Anders Simonsson i Sätter, som länge hade tienat, afskied från sexmans beställningen, och i stället sattes Anders Börjesson i Torp. Jöns i Gråberg, som kommer at flytta ut ur Roten, fick afskied, och Anders Persson i Larberg sattes i stället.
11. Med lectarens utwidgande, hwar om Hr Brukspatronen Ek besynnerligen påminte, at stolparna ther til kunde flyttas fram til fönstren, at ther igenom både erhållas tvenne balkar til, och jämwäl mera lius på lectaren, blef nu icke mera tilgivet, än at snickaren Håkan i Torsviken skal se til och förslå huru många brädetolfter ther til skulle behöfwas, och hwad arbetslöner therför skulle behöfwas.
12. Bewiljade the af församlingen som ännu war qvar, at the efter förmåga, sammanskiuta wilja til kappa för sin unga präst herr Hammarén, och förmoda at the som woro bortgångne lära icke wilja undandraga sig samma wälwillighet, hälst han ingen har, och inga medel at sig utan församlingens benägenhet, then samma förskaffa.
13. Begiärte wäl sexmännen Anders Håkansson i Diupsundet afskied; men såsom han icke längre hade warit ther wid, församlingen ock erindrade at wid nästa tillfällen är nödigt, at hafwa the sexmän, som äro wana at taga i acht sochnens angelägenheter, thet the nykomna icke så wäl känna i förstone, så kunde han thenna gången icke slippa.

Sedan prosten och kyrkoherden Herr Mag-Johan Edström d 12 Febr:1744 genom döden sahl. aflidit, blef på wederbörandes anmodan, den af sahl. herr prosten utlyste sochnestämman hållen af collega Joh: Bergman d. 19. Febr: samma år, Närwarande Adjunctus Hr Hammarén, Hr Commissarien Svanberg, Kyrkiowärdar, Sexmän ock Större delen af församlingen.

1. Beklagades högeligen at församlingen nu måste sakna sin Berömliga ock trogne herde, Sahl. Hr Prosten Joh. Edström ock önskades der hos at gud wille nådeligen trösta ock hugswala den öfwer detta dödsfall hjerteligen sörjande.
2. Berättade kyrkiowärdarna, at smeden Johan i Thorswiken giort twänne lås för sacristils dörren hwarföre han nu åstundade sin betalning, nemligen 3 Rdr Smt. ock som han tilförne fått en Dr Smt, så fick han nu de öfriga två, af de medel som kyrkiowärdarna hade om händer.
3. Påminte Adjunctus Hr Hammaren, at egenteliga orsaken hwarföre denna sochnestämman blifwit utlyst war denna, nemligen at wid skogsdelningen här på ön, hade några holmar, belagne i siön, gentemot Gunnarskiär, Bryggholmen, Biörkholmen, Fromma, Grimmen, Långholmarne, Bröstgårdsholmarna ock Otholmen, icke blifwit något wisst hemman tilslagne, skulle derföre tyckas bäst wara at de blifwo Kyrkian tilslagne; ock ehuruwäl de närwarande icke hade något deremot at påminna kunde dock deruti icke något wisst slutas efter icke någon odinarius Pastor, ej eller någon med Venerandi Consistorie fullmakt försedd i Pastoris ställe war tilstädes; dessutom war ej någon för Öfwerste lieutenants bostället Hammar tilstädes, förutan Brukspatron Ek, ock flere som woro borta; Imedlertid påstodo sochnemännen at wid 10 Dr Smts wite måtte förbiudas giöra på ofwannämde holmar någon rämärkan; der som alla woro dermed nögd blef det i protocollet infördt.
4. Påmintes om lectarens utwidgande hwarom i nästledne Protocoll §. 11. talas; ock påstodo åtskillige af sochnemännen angelägenheten af denna byggnad, emedan golfwet i lectaren är så otätt, at de som sittja i stolarna derunder ofta hafwa olägenhet af nidfallande owanlighet, med mera; talades ock om huru denna lectaren skulle byggas, med mera beqwämlighet til at få dagslius för alla som der på sittja; der som det berättades at H N Brukspatron Ek lofwat giöra til denna byggnad något serdeles förskott i sågbräder han nu för sin siukdom skull icke war tilstädes, tycktes billigt wara at först höra hans utlåtelse deröfwer, hwilken H Hammarén lofwade inhämta; Imedlertid kunde Johan i Torswikan giöra förslag hwad til pelare, ock annat nödwändigt behöfwes kan. Efter intet mer war at påminna, slöts denna sochnestämman.

Hammarén [underskrift]

I N J C

Anno **1745 d 2 Junii**, som war Dominica SS. Trinitatis [Sanctissimus dvs Heliga trefaldighetssöndagen], höll Pastor, Jonas Ullholm, första gången allmän Soknestämman med Hammarö församling, då på Wälborne herr Öfwerstelieutenantens Carl Palmfelts wagnar, föraren Hr Gust. M. Falk war närwarande, tillika med Conducteuren Hr Lars Daniel Ek, adjuncten Hr Anders Hammarén, Commissarien Hr Magnus Svanberg, Kyrkowärdarna, Sexmännen, och större delen af Soknemännen.

§.1. I anledning af förra Soknestämmans Protocoll, §.3. discourerades nu om de där upräknade holmarna: och bewiljades enhälligt at de framgent och i ewärdeliga tider måge blifwa Kyrkans tilhöriga egendom, samt at den Lofl. Tingsrättens confirmation deröfwer skul begäras. Imedlertid förböds nu, såsom wid förra Soknestämman, all åwerkan på dessa holmar, wid det utsatta 10 Dr Silfwermynts wite.

§.2. Kyrkowärden Anders Jönsson i Löfnäs, gaf tilkänna, at Wästra Hoflanda åboer åstunda at köpa den så kallade Takholmen. Hwartil gaf församlingen enhälligt bifall.

§.3. Frågades kyrkowärdarna om Kyrkans inventarium. The swarade sig wara i stånd at göra therföre redo efter thet inventarium, som Hr Prosten Laur. Heselgren år 1738 d 1 November uprättat, och här framman före finnas. Men som Pastor redan märkt at thet samma är dels ofullkomligt, dels fordrar någon ändring; så lofvade han, tillika med Hr Hammarén och kyrkowärdarna, sättia thet wid lämpliget tillfälle, i wederbörligit stånd.

§.4. Pastor tilsade kläckaren, och begärte jämwäl det Hr Hammarén wille, i Pastoris frånwaro, tilhålla, at han noga specificerar och angifwer de fattiga, som gå omkring och tigga, på det man någorlunda må blifwa kunnig om theras förhållande i andelig och lekamlig måtto.

§.5. Pastoris frågade, om någon af thenna soknens fattiga woro, som uppehåller sig utom församlingen? Swarades: ingen, förutan en wid namn Twärmann, som plägar låta bruka sig til hestars aftäckande.

§.6. På tilfrågan, huru the kringgående fattiga skicka sig i gemen, och om the flitigt besöka guds hus? Swarades, at man i thessa stycken ej hade til at klaga på någon. Ej eller wiste man at angifwa någon besynnerlig lätting eller lösdrifware.

§.7. Förmantes församlingen at hålla sin soknestufwa wid magt: hwilket bewiljades, och lofwades at med första upwäga henne, serdeles på östra sidan, deräst hon sunkit, lägga in nya swillar, och förbättra muren.

§. 8. Påmintes, at alla, som kunna läsa i bok, enhälligt siunger i kyrkan, samt at alla i gemen skicka sig beskedeligt ock christeligt under gudstiensten.

§.9. Påmintes at gossarna gå fram i choret, så många som der rymmes.

§.10. Ingen må, utan högsta nödwändighet, hålla sig utom Kyrkan under gudstiensten.

§.11. Församlingen förmantes at fliteligen låta lära sina barn och tienstefolk läsa i bok.

§.12. Frågades, om någon förargelse förspörjes genom oenighet emellan äkta folk, barn och föräldrar, grannar etc. samt genom swordom och fyllerie? Jämwäl genom, om några krogar hålles, antingen nära wid Kyrkan, eller eljest i soknen? Swarades, at ingen besynnerlig oenighet vidare förspörjes, än emellan Nils Larsson i Larberg och hans hustru; hwilka Pastor förden skull fann nödigt wid första tillfälle kalla för sig och allwarligen wara. Swordom och fyllerie föröfwas ej eller så uppenbart emedan inga krogar får på öen hållas.

§.13. Frågades, om sabbaten och andre högtidsdagar ohelgas genom fiskande och annat arbete? Ingen wiste något sådant at angifwa.

§.14. Förböds allwarligen, at utan serdeles wigtig angelägenhet, om söndags och högtidsmörnar fara in til staden, helst så sent, at gudstiensten der ej kan biwistas. The som sådant förnimmandes warda, förmantes at redeligen gifwa thet an, på thet the, som så öfwerdådigt bryta Kungl. Majestäts förbud, måge wederbörligen kunna tingstämmas.

§.15. Emedan thet klagades theröfwer, at enkannerligen soldaterne gripa til sina hattar, och thy medelst förorsaka buller, innan Fader vår är läset pro exitu; så blef thet sådan efter alldeles förbudet och theräst soldaterne ännu skulle fara fort i thenna ofreden; så lofwade Pastor, tillika med Hr föraren Falk, at

wördsamligen anmoda Wälborne Hr Öfwerste lieutenanten Palmfelt om et gällande biträde til detta oskicks hemmande.

§.16. I anledning af någras beswär, förmantes, at hwar och en håller sig wid sit tildeldta bänkerum, och ej gör förargelse med andras trängande.

§.17. Emedan then anslagna Winsäden numera ej är tilräckelig til communion-win; ty beslöts enhälligt at hwar person, som begår Herrans Heliga Nattward, skal erlägga 1 öre Silfwermynt om året: hwilka penningar upbäres, såsom jämwäl förr skedt, af sexmännen, och lewereras til kyrkowärdarna.

§.18. På Pastors föreställning behiertade församlingen kyrkowäktarens [...] wilkor, och bewiljade honom för den skull et friwilligt sammanskott genom en collect, förutan de två, som han redan hafwer.

§.19. I anledning af the tvenne näst föregående soknestämmes Protocoll, begiärte Pastor församlingens utlåtelse om lectarens tiltänkta utwidgande och förbättrande. Men som wid denna sakens nogare eftertänkande, befanns, at bemälte lectare hwarken kan, såsom förra förslaget warit, flyttas längre fram til fenstren, utan at thermed, til en god del, borttaga nödwändigt lius i kyrkan, eller, änskönt thet skulle ske, blifwa tilräckeligt at inrymma så många personer af bägge könen, som intet hafwa beqwämliga rum under i kyrkan; så förestelltes, om thet icke wore wådeligare, och för efterkommandom nyttigare, at hellre tänka på sielfa kyrkans utwidgande, i så måtto, at then westra tilbygda delen nedtagas eller utsträfwat så långt ifrån then gamla, at på norra och södra sidorna kunna göras nya tilbyggnader, och således blifwa en wacker, lius och rumlig korskyrka, i hwilken ingen lectare behöfdes. Thetta förslaget wann församlingens bifall: och beslöts för then skull, at Pastor skulle, wid första lägliga tilfälle, taga ut med sig ifrån Carlstad en förständig byggmästare, som kunde underrätta församlingen om möjligheten af thetta kyrkoarbete, och therjemte ungefähr gifwa tilkänna, huru stor bekostnad i penningar härtil erfordras; på thet man sedan, i anledning theraf, kunde närmare förena sig om medel och utvägar.

§.20. På tilfrågan swarade sexmännerna sig ej hafwa förnummit, det någon af församlingens ledamöter försummat then allmänna gudstiensten på the förflutna stora Bönedagarna. Sedan thetta war afhandladt, dimitterades församlingen med wälsignelse i Herrans namn.

Anno 1745 Dominica 13 p. trinitatis [13:e söndagen efter trefaldighet],

Gaf Pastor församlingen tilkänna, efter sluten gudstienst, at han til följe af föregående soknestemmas Protocoll, §. 19. nu hade med sig byggmästaren Sven Bryngellson i Carlstad, hwilken skulle yttra sig öfwer de tiltänkta kyrkobygnadens möjlighet och erforderliga kostnad: anmodade förthen skull kyrkowärdarna, sexmänen och the äldsta af församlingen stadna qwar i kyrkan.

§.1. Sedan byggmästaren tagit kyrkans beskaffenhet i ögonsikte, fann han alldeles möjligt til at verkställa den nya eller westra delens flyttande at stycka ifrån den gamla eller östra: höll dock rådeligare, taga den rent af ned, stock ifrån stock, och sedan lägga dem tilhopa igen, än skrufwa honom så långt man ernar (ämnar]; emedan på detta senare sättet några timberstockar lätteligen skulle kunna bräckas. Hur en sådan flyttning wore skedd, kunde öpningarna å övre sidan fyllas, efter behag, med nya tilbyggnader, så at en fullkomlig korskyrka kommes til wäga. Til byggmästarens arbetslön mente han ungefähr kunna erfordras 200 Dr Silfwermynt.

§.2. Wid detta tilfället wore ock några, som tyckte rådeligen wara; at man ännu nyttiar den gamla träkyrkan, i det stånd som hon nu befinnas och imedlertid företager sig bygga en ny af sten, helst emedan

här på öen skal wara tilfälle at få den i tilräckelig ymnighet, äfwen så wäl som trä. Pastor önskade, at församlingens förmögenhet wille tillåta at tänka på en så kostsam bygnad; hoppades ock, at man, genom Ven. Consistorii underdåniga föreskrift til hans Kungl. Majestät kunde hoppas få någon hielp af collecter, twiflade dock at den kunde blifwa tilräckelig til Murmästarens betalning. Men som the flesta ej wille höra af thetta förslaget om stenkyrkas byggande; så måste Pastor både lemna thet i sit wärde och jämwäl upskiuta fastställandet af then gamla kyrkans föreslagna utwidgande och förbättring, til thes Hwälborne Hr öfwersteliutenanten Palmfelt, såsom innehafware af bägge Hammars gårdarna, och Hr Conducteuren Ek, hwilken är ägare af många hemman här i soknen, komma tilstädes, och lemna sit betänkande så om thet ena som thet andra.

Anno **1745 d 28 Septembr.** infant sig i Hammarö kyrka, til följe af §. 3. i soknestemes Protocollet af d 2 sidstl. Junii, Pastor Jonas Ullholm, tillika med adjuncten herr Anders Hammarén, kyrkowärdarna, Anders Jönsson i Löfnäs och Hans Nilsson i Bärstad, samt kläckaren Johan Larberg, och uprättade följande inventarium öfwer bemälte kyrkas saker och egendom.

<u>Böcker</u>	
1.	Svensk Bibel in 4:to tryckt 1709.
2.	En gammal Sw. Bibel in 4:to beställd wid Protocoll 1750
3.	Stora kyrko-psalmboken in 4:to, af år 1697.
4.	En Psalmbok in 8:vo, af år 1695.
5.	Handboken in 4:to af år 1693
6.	Symboliska Bökerna på swensko, in 4:to, 1730.
7.	Nic: Hunnū Epitome Credendorum in 8:vo på swensko, tryckt 1728.
8.	En gammal mycket sliten svensk Manual, af år 1686
9.	Kyrkoordningen in 4:to, tryckt år 1686.
10.	En inbunden Bok, innehållandes 110 st Placater ock förordningar.
11.	Twänne gamla Böcker, af hwilka den ena innehåller förteckning på födda, wigde och döda; den andra räkning för Kyrkans medel.
12.	Twänne nyare, köpta 1734 til samma brukning som de gamla.
13.	Euhingsmål Räkenskapsbok öfwer Kyrkans inkomst och utgift.
14.	Twänne Protocolls-Böcker; den gamla ifrån år 1643 til 1706. Den nyare ifrån år 1708 til nuwarande tid, och är just den samma, som detha inventarium nu uprättes uti.
15.	Nomenclatura.
16.	En handbok in 8:vo
<u>Silfwer</u>	
1.	En ny förgyld Kalk, med förgyld Patle, köpt år 1736.
2.	Euhitnu gammal Soknebuds-kalk, med Patle, oförgylda, med foder.
3.	En oblatask med fötter, skänkt af Wälborne Hr Öfwersteliutenanten Joh. Bähr, år 1740 uti Majo.
<u>Tenn och Metall</u>	
1.	En soknebudsflaska.
2.	En flaska af en kannas rum. Söld. Vid Pastor. 1750.
3.	En dito något mindre. Söld. vid. Pastor. 1750.
4.	En dito af 3 quarters rum. Söld. vid. Pastor. 1750.
5.	Et halfstop.
6.	En skål at bruka wid barndop.
7.	Et p. stora liusstakar af ten.
8.	Et p. mindre dito af metall.
9.	En stor Liusstake af metall, med 3 pipor, på predikstolen.
10.	En lius pipa af metall på predikstolen.

NB. vid. infra

Hwarjehanda saker

1.	En gammal swarfwad ask at förwara oblater uti.
2.	En lacquerad shackdosa til oblater, skänkt 1740 in Majo af Jungfru Öman på Hammar.
3.	Et gammalt alldeles söndrigt Bårkläde.
4.	Et nytt dito, köpt för kyrkans medel.
5.	En ny kopar-kiehtel af 27 [...?], köpt för 18 Dr Smt.
6.	En stor lång kista i Sacristian, med tvenne lås, något beslagen, at förwara Collect-kyrko- och fattigmedel uti.
7.	Kyrkowäktarnas Räck af blått kläde, något sliten.
8.	En måttstock, köpt för 2 Dr 16:/: Smt af kyrkans medel.
9.	Et litet bord at räkna penningar på.
10.	En stor tafla, stucken i koppar, med swart ram, skänkt af Sal. Wälborne Öfwerste lieutenanten Bähr.
11.	En lius Crona af messing, med 12 armar och stakar.
12.	Twänne st. liuscronor af förtenat trä.
13.	En lius Crona af jern, med allenast 3 färdiga pipor. Sedermera förökt med nödige pipor.
14.	En dito af jern; på hwilken piporna äro bortta.
15.	Nock en af samma slag och beskafsenhet hängande up wid taket.
16.	En dito af jern, med 6 armar och stakar.
17.	En tafla, föreställandes Christi korsfästelse, förärd af regementsfeltcheren Daniel Norén.
18.	En Håf, med silfwer broderad på rödt, föresedd med hufwa, kläcka och stång; förärd af fru Maria Linroth.
19.	En gammal Håf alldeles obrukelig.
20.	En gammal altaretafla, med et Crusifix och Mariabild.
21.	En söndrig Telgstensfot til döpelsefunten, med en huf af trä: men sielfwa funten af metall berättas wara använd til kläckarens förökande, då han göts om.
22.	Twänne Brudstolar, målade.
23.	Twänne st. swärtade taflor at sättia ciphror på.
24.	Stora ciphror 99 st. Små dito 21 st.
25.	En gammal fattigbyssa.
26.	En gammal dito.
27.	En Byssa, fastslagen på främsta manfolksbenken.
28.	En lius-släckare af Bleck, skänkt af Wälborne Öfwerstelietunant Bähr.
29.	Twänne Crusifix af trä.
30.	Twänne taflor med gröna ramar, skänkta af Wälborne Prosten Laur. Hesselgren.
31.	En stor tafla öfwer religionsfrihetens återställande i Schlesien.
32.	En öfwer Jubelfesten år 1693.
33.	En öfwer Högst sal. Konung Carl XI:tes begrafning
34.	Siu st. Bönedags Patlet med ramar, och Et utan ram.
35.	En Werja med förgylt messingsfäste, samt Balja och flor, uphängd Sal lieutenanten Wälborne Elias Gyllenflycht til åminnelse.
36.	18 st. gamla Kopparstycken, klistrade på trä, och infattade uti 6 ramar.
37.	En gammal tafla, som föresteller then hel. Trefallighetens beslut om återlösningsverket.
38.	Twänne st. Cronor af förtent jern, sittiande på twänne stänger.
39.	Twänne st. wredna stänger.
40.	Kyrkowäktarens spö.
41.	Et litet gammalt skåp uti Sacristian, med gammalt lås utan nyckel.
42.	En Piska.
43.	Et Timeglas med sina fierdedelar.
44.	Twänne st. Likbårar.
45.	En gammal Solwisare af trä. Sedermera Telgstensskiwa anskaffad och upsatt.
46.	En Pliktepall.
47.	En gammal Straff-stock. En ny istället.

48.	En ny Spade, köpt 1744 för 14./-. Smt af Kyrkans medel.
49.	Twänne gamla Spadar.
50.	En gammal Jernstör.
51.	En gammal Yxa.
52.	Twänne st. Kläckor i stapulen.
NB <u>Mässekläder och altare-prydnad</u>	
1.	En Mässhake af sammet, hwarpå gallonerne äro nog slutne i kanterna.
2.	En Mässeskiorta.
3.	En Pall af sidentyg
4.	Et Kalk-kläde, broderadt med silfwertråd på rödt sidentyg, förärdt af sal. Wälborne Prosten Hofsten.
5.	Et litet hyende på altaret, broderadt med guldblommor på swart.
6.	En Altarduk, skänkt af fru Prostinnan Hesselgren.
7.	Kandigt sidentyg på 3 sidor af altaret.
8.	Rödt Kersing på altaredisken, skänkt af Wälborne fru Maria Linroth på Gunnarskiär.

Anno **1745 d 24 Novembr.** Dom. hölls allmän Soknestämman med Hammarö församling af Pastor, då förutan största delen af allmogen, på Wälborne Hr Öfersteliutenant Palmfelts vägnar hr föraren Falk, på Wälborne fru Linroths, des son Sergeanten wälborne Hr Eric Gyllenflycht, och på egna, Wälborne Conducteuren Lars Daniel Ek, woro tilstädes.

§.1. Sedan bägge föregående Soknestäms Protocollen woro upläste, frågades, om någon förfallelös varit ifrån Kyrkan förledne Stora Bönedag? Swarades. Nej.

§.2. Icke des mindre beklagade Pastor, at det förnimmes, huru som Sön- och andra högtidsdagar mycket ohelgas på hwarjehanda sätt; samt warnade i synnerhet för otidigt fiskande och inresande til staden på sådana dagar.

§.3. Förmantes församlingen allwarsamt, at fliteligen, och utan tidens utdrägt, låta sia barn och tienstefolk lära läsa i bok.

§.4. Til följe af thet, som på the förra Soknestämmorna varit öfwerlagdt om then nödwändig förestående Kyrkobygnaden, stadnade nu församlingen i thet enhälliga beslutet, at then gamla Trä Kyrkan skulle bibehållas, och med en korsbyggnad förökas, medan man således allra lindrigast kommer ut med bekostnaden, och therigenom tilräckeliget rum blifwer för församlingen.

§.5. Til thenna Kyrkobyggnadens bedrifwande och förestående aktades Johan i Thorswiken skickelig; hwilken ock utlät sig dertil wara benägen: men om hans arbetslön skal framdeles med honom contraheras.

§.6. Kyrkowärden Anders i Löfnäs begärte afsked: men som Pastor är nyss tilkommen, och behöfwer ännu hans biträde; ty lät han öfwertala sig at blifwa wid sysslan til nästkommande 1 maji. Härmed dimmitterades församlingen, och befaltes i guds nåd.

Anno 1746 d 12 januari, efter slutnen gudstienst, anmodade Pastor Kyrkowärden, Sexmännerna, och de äldsta af allmogen at träda in i Soknestufwan; då

§.1. förekallades soldaten Carl Hoflanda och hans trolofwade hustruwinna, Ellika Nilsson. Adjunctus Hr Hammarén gaf tilkänna, at Carl esomoftast hema i huset skal, under dryckenskap, föra et ogudaktigt

lefwerne med swärjande, bannande och trätande på Ellika; samt på bröllopet i [.....] öfverfallit henne med skälsord, och sparkat efter henne: i anseende hwartil man hade orsak at frukta, det desse personer skulle begynna et olycksaligt äktenskap med hwarandra; hwarföre ock hr Hammarén sade sig ej kunna med godt samwete wiga dem tilsamman, fast än det redan war för dem utlyst. Carl och Ellika wille alldeles intet tilstå, at han hema i huset fört något oläte med sin fästeqwinna; ej eller at han på bemälte bröllop ernat slå eller sparka henne, utan påstodo, at thet så blifwit ansedt theraf at han i dryckenskapen hötat åt en gosse som wid det tilfället stått honom i vägen. Det kunde de wäl inte neka, at han med ohöfl ord farit ut på henne; men hoppades dock, at derpå woro intet vidare at tala, sedan de inbördes förlikt sig, och gifwit hwarandra til. Dem förehölls, at dermed allena wore intet förargelsen afskafsad: hwarföre man wäl hade orsak förwisa dem til werldslig rätt, och låta dem der wederbörligen blifwa ansedda för sitt ochristeliga lefwerne. Men som de afbodo den gifna förargelsen, och lofwade hädan efter taga sig til wara; så lät man denna gången bero wid allwarsam warning och förmaning. Imedlertid antyddes de nu, såsom tilförene genom bref til Hr Hammarén, at de bägge ännu en gång komma in til Pastor, och låta sig af honom förhöra i christendoms styckonen, innan de få sammanwigas.

§.2. I anledning af Hr Hammaréns angifwande tiltaltes efwenwäl Jöns Nilsson i Nohlgård för des ofredeliga sammanlefnad med sin hustru, hwilken besynnerligen skal hafwa yttrat sig förledne Juleafton: hwartil de ej eller kunde neka. Hustrun sade, at hon intet har at klaga öfwer sin mann, utan då han är drucken. Jöns påstod, at hustrun sielf tilskyndade sig en slik olägenhet, medelst sit otidiga och häftiga tiltalande, då hon är så beskaffad. Hustrun underwistes, at hon fogeligen och med beskedelighet måste rätta sin manns fel: men Jöns warnades allwarligen för fyllerie, hwaraf så mycket ondt kommer, som widlyftigt föresteltes. I fall han intet bättrar sig, hotades han med allwarsam näpst och plikt.

Anno **1746 den 20 Julii**, Dom. 8:e p. Trinit. [efter trefaldighet] höll Pastor allmän Soknestämma med Hammarö församling, då, förutan större delen af allmogen, Hr Bruks Patron Abraham Ek, Hr Sergeanten Gyllenflycht, och Hr Anders Hammarén, woro tilstädes.

§.1. Uplästes och widkändes de 2 föregående Protocollen.

§.2. I anledning deraf, at Pastor nyligen sedt några ifrån Tydie fara in til staden på en Söndagsmorgon, och det så sent, at de omöjeligen kunnat der biwista gudstiensten i högmässan, framkallades wederbörande, och tilfrågades, af hwad hendelse de understått sig således öfwerträda Kungl. Majestäts nådiga förordning, och det, som så många gånger blifwit stadgadt på allmänna Soknestämmor? Til sin ursäkt betygade de sig blifwit inbudade af sin husbonde, Hr Befallningsmannen Bergmann; i anseende hwartil de denna gången blefwo förskonta för böter, men derjemte allwarligen förmanta at hädan efter taga sig til wara.

§.3. Til församlingens så mycket eftertryckeligare påminnelse om denna sin plikt, uplästes Kungl. Majestäts Placat om Eder och Sabbatsbrott.

§.4. Befaltes Kläckaren, at wid första tilfalle, tilsäga Pär Persson i Torp, som seglar på Hr Palmgrens skuta, det han owägerligen insteller sig hos Pastor, och företer giltiga skäl til sit uteblifwande ifrån det påstående Kyrkoarbetet.

§.5. Enkan Sigrid Frismann begärte, och erhöll, församlingens tilstånd at få skicka sin gosse til Kyrkoarbetets förrättande, efter hon är fattig, och har ingen annan dräng.

§.6. Håkan i Fiskewik fick lof, at, utan plikt, full göra sit dagswerke wid Kyrkobyggnaden, som han i förl. weka försummat.

§.7. De som sittia två ihop på et bruk, lofwade göra et eller två dagswerke öfwer ordinairt.

§.8. Inhyses folk blef bewiljadt göra dagswerke wid Kyrkan mer än hwarannan gång emot dem, som hafwa brukning.

§.9. Soldaterna blefwo tilsagde, at göra dagswerken lika med inhysesfolket.

§.10. Påmintes at lägga honar under den högsta tiäran, at hon ej rinner bortt.

§.11. Til den påstående Kyrkobyggnadens bedrifwande, åtog sig församlingens ledamöter, at af hwarje helt hemman sammanskiuta Tre Dr Silfwermynt, som skola owägerligen, wara til wederbörande lewererade uti nästkommande Britmessa.

§.12. Bewistes församlingen, at winsäden och det bewiljade sammanskottet ej äro tilräckelighet til communionwins hållande. Om denna angelägenheten förbehöll sig församlingen at härnäst vidare öfwerlägga.

§.13. Föräldrar och husbönder förmantes at tilhålle sina barn och tienstefolk, det de ej tränga det gamla folket utur de få bänkarna, som nu under Kyrkobyggnaden äro; utan gå dels fram i choret, dels blifwa stående i de tilbyggda Korsgångarna.

§.14. Pastor begärte, det wille någon af församlingens ledamöter, efter slutet Soknestämman, gå fram til Kyrkan, och der utmerka huru långt Kyrkogården nu bör utwidgas på alla sidor; hwartil Wälb. Hr Öfwerstelieutenanten efwen skal anmodas om behörigt tilstånd och plats. Härmed befalltes församlingen i guds nåd och beskydd.

Anno **1746 den 23 november** Dom. XXVI p. Trin. [efter trefaldighet] höll Pastor Soknestämman med Hammarö församling, då, förutan de flesta af allmogen, Sergeanten, Wälborne Hr Eric Gyllenflycht, efwen war tilstädes.

§.1. Förra Protocollet uplästes och erkändes hafwa sin riktighet.

§.2. Pastor frågade, om något owäsande hade sig tildragit i församlingen sedan sidsta Soknestämman? Swarades, at någon oenighet warit i Hallersrud förl. måndag. Men som de ej woro tilstädes, hwilka hade del deri, så upsköts deras förseende til nästa Soknestämman, hwartil de skola instämmas.

§.3. På tilfrågan, om alla efter öfwerenskommelsen, fullgiort sina dagswerken til Kyrkan? Klagade Jan i Thorswiken, at Jonas i N. Säter och Nils Simonsson dersammastädes, samt Bengt Larsson i S. Säter restera. Församlingen beslöt, at Bengt Larsson i S. Säter skulle förskonas för sin siukdoms skull, men de andra bägge böta hwar sina 16 öre Smt til Kyrkan.

§.4. Efter anledning påmintes ånyo, at gossarna skola gå fram i choret, och ej tränga de äldre i bänkarna.

§.5. Pastor gaf til känna, at Wälb. Hr Öfwersteliutenanten lemnat så stor plats, som kan behöfwat til Kyrkogårdens utwidgande.

§.6. Tilsades alla dem, som återstå med bräder, at de skyndsammelige aflewerera dem, på det benkar må kunna deraf göras i den nya tilbyggnaden.

§.7. Församlingen kom öfwerens, at hwart helt heman nu i winter skal köra fram til Alster 3 stockar och deraf låta såga bräder til Kyrkans behof. Kyrkowärdarna åtogo sig at tilse, det förswarligt sågetimber blifwer framkördt.

§.8. Resolwerades, at Kyrkowärdarna, Sexmännen, samt Jan i Tofwerud och Börje Persson i Tydie, skola bese Stora Takholmen som W. Hoflandas åboer åstunda köpa. Sammaledes skola de ock besiktiga de andra holmarna som äro Kyrkan tilhöriga.

§.9. Beslöts, at den stora Koppar Kittelen, och en Såsmun [?] må försäljas på öpen auction, efter Kyrkan fått til skänks en stor Jerngryta af Wälborne fru Gyllenflycht på Gunnarskär.

§.10. Likaledes samtycktes, at det gamla Cronomålet, samt en gammal Kyrkobibel må försäljas på öpen auction, och således komma Kyrkan til något gagn.

§.11. Pastor upwiste räkning för Kyrkans medel, ifrån Majo 1745 til nuwarande tid.

§.12. Upwistes en ny Bok, som Pastor låtit inbinda, och kostar 3 dr Smt af Kyrkans medel. I den komma hädanefter Soknestäms Protocoller at inskrifwas.

§.13. Herr Gyllenflycht begärte, å sin fru moders wägnar, at henne måtte tilägnas någon grafplats inne i Kyrkan. I anseende til den myckna benägenhet, som fruen i långa tider bevist mot Kyrkan, så wäl som församlingens ledamöter, wille församlingen intet afslå denna begäran; men påminte dock uttryckelige, at samma grafstelle, när det en gång warder utsadt, så wäl måste förwaras at hwarken Kyrkan eller församlingen der af hafwer någon olägenhet; hwilket försäkrades av Hr Gyllenflycht.

Här med befalltes församlingen i guds beskärm til lif och siäl.